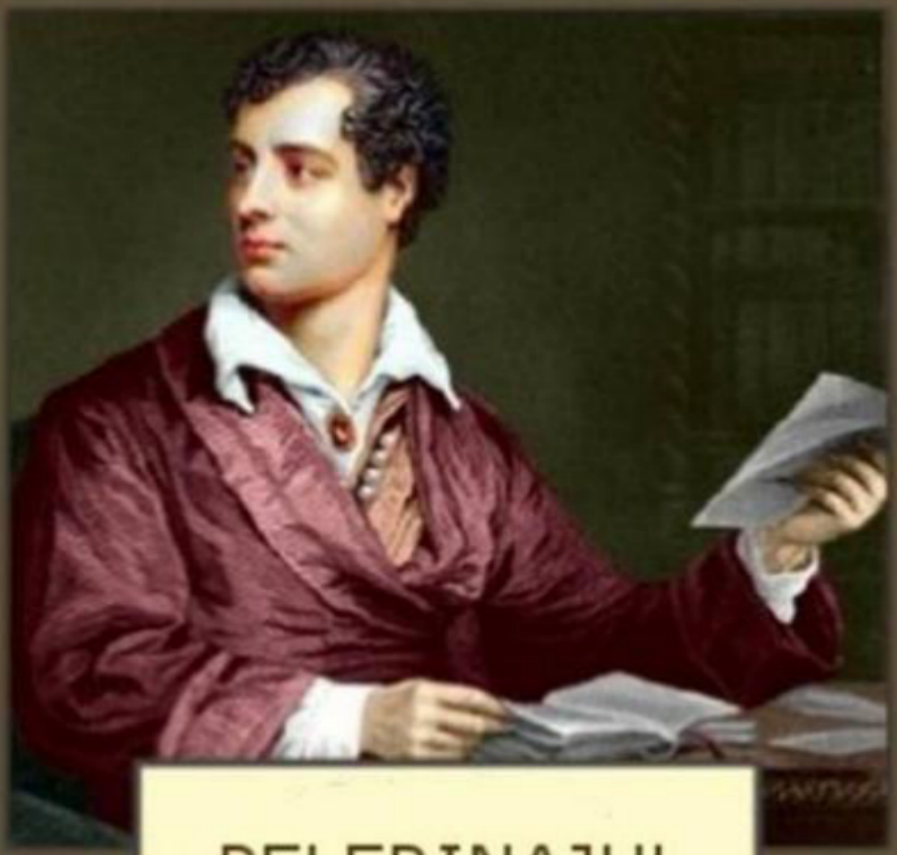

PELERINAJUL LUI CHILDE HAROLD

BYRON
PELERINAJUL LUI CHILDE HAROLD
Traducere Aurel Covaci
Editura Univers
1985

CUPRINS

CÂNTUL ÎNTÂI

CÂNTUL AL DOILEA

CÂNTUL AL TREILEA

CÂNTUL AL PATRULEA

CĂTRE IANTHE

O, nici pribeag pe vatra sfintei ţări,
Ce-i leagăn Frumuseţii din vechime;
Nici chiar în ale inimii visări,
Asemeni ţie n-am văzut pe nime,
De farmec plină, toată frăgezime.
Chiar de te văd, greu ţi-ar putea descrie
Nespusa vrajă ale mele rime.
Cum, pentru alţi ochi, ar putea să-nvie,
Atunci, a frumuseţii tale pildă vie?

O, de-ai rămâne-aşa cum eşti, păstrând
Făgada primăverii, diafană
Din ochi vărsând al inimii foc blând,
Iubirii fără aripi fii icoană,
Făptură pură, dulce neprihană
Şi ea, iubirea, care azi, mereu,
Din strălucirea ta îşi trage hrană,
îşi vede viitorul curcubeu
Divin, ce risipeşte tot ce-i trist şi greu.

Sunt fericit, o, zână din Apus,
Că-s vârstnic pentru tine — şi că pot
S-admir, de a ta vrajă nerăpus,
Cum dă în pârg al nurilor tăi rod;
Că n-am să văd cum timpurile-i rod;
Că, unde inimi sângera-vor crunt,
N-o să mă strângă-al turburarii nod

Şi tristă soarta lor cu n-am s-o-nfrunt,
Căci chinului Iubirii supus cu nu mai sunt.

Privirea-ţi de sălbatică gazele,
Ba sperioasă, ba-ndrăzneaţă foarte,
Orbind şi cucerind de se revela,
Aplece-se şi spre această carte;
De al tău zâmbet tandra aibă parte
Doar aste versuri ce le-am sirius în file;
Eu aş ofta, de dragostea ni-ar arde.
Şi nu-ntreba de ce unei copile
Le-nchin, ci-un crin s-adaugi cununii mele-umile.

Astfel, cu-ale-ntâmplărilor imagini
Se împleteşte chipul tău de fată.
Tu cea dinţii apari în aste pagini —
Şi ultima vei fi de toţi uitată.
Se-ndrepte mâna ta catifelată:
Spre lua mea, când n-oi mai fi pe lume.
îmi este mare fericire dată:
Că-ntâiul, Ianthe, te-am cântat pe lume!
Prietenia-ntrece speranţa pe-astă Iunie.

CÂNTUL ÎNTÂI

I

Tu, Muză-n Hellasul divin născută
Şi plămădită după vreri de bard,
Te plictiseşte-ades câte-o lăută,
Dur să te cliem la lira mea eu n-ard.
Des pe-al tău râu ajuns-am prin hazard
Şi-am plâns pe racla delfică pustie,
Doar cu izvorul stând suspiji să-mpart.
Nu, cele nouă muze nu renvie,
Să verse har în chit prea plin de modestie;

II

Trăia cândva prin Albiou un june,
Virtuţii însă nesupus prin fapte,
Căci ziua-si petreeea-n scrântcli nebune,
Rănind cu chefuri somnoroasa noapte.
Vai, vai, neruşinat era cât fapte

Când se deda orgiilor fatale,
Nimic plăcându-i minţii lai necoapte
Decit tovărăşiile carnale
Cum şi cheflii de soi ori doar de trei parale.

III

Childe Harold se chema —dar despre nume
Şi stirpea lui n-am chef să spun nimic.
Spun doar că, poate — avea ceva renume
Şi glorioasă ar fi fost un pic.
Dar gloriosul nimic, chiar antic,
O faptă rea-l condamnă şi supii:
Din groapa nu poate-un fulos bunic.
Nici proza, nici minciuna-n dulce rimă,
Blazon pe fărdelegi să pună, sau pe-o crimă.

IV

La ceas de-amiezi, Childe Harold, într-o zi,
Se zbenguia ca flutaraşii-n soare.
Nu se gândea că ziua lui ar fi
Putut s-o spulbere o rece boare.
Din ea prinsese-un sfert abia să zboare,
Când îl lovi ca o calamitate
Scirbia vieţii întru-ndestulare.
Simţea cum ca-n chilie ferecat e
în ţara lui, acum urând-o peste poate.

V

Trecut el prin Păcat, prin labirintu-i,
Nici n-avnscsc remuşcărî nicicând.
Oftase-ades, doar uncia iubindu-i
Făptura, dar frumosul înger blând
Să fie-a lui nu mai putuse când
El părăsise dulcea, casta clipă,
Spre un sărut vulgar curând zburâud.
Tocându-i zestrea-n lubrică risipă,
Fugise de a căsniciei pace-n pripă.

VI

O, inima-l durea acum amar,

Urând şi Bacchauale şi agape,
Ar fi vărsat şi lacrimi dinsul, dar
Mindria i le îngheţa sub pleoape.
Prinzând în dulci visări să se îngroape,
Dori să părăsească ţara asta,
Spre zări toride navigând pc ape.
Sătul de lux, ah, jinduia năpasta,
Schimbare de decor călind pe marea, vasta.

VII

Childe Harold părăsi paterna casă,
Vechi edificiu venerabil care
Părea acum pe-o rină că se lasă.
Chiar de-l propteau coloane-n bună stare.
Salaş de schivnici! — Loc, azi, de pierzare,
Cuibar al superstiţiilor, unde
Cânta sobor pe paphice fecioare
Şi se visau monahii c-ar pătrunde,
Dacă nu mint poveşti cu sfinţi de nu ştiu unde.

VIII

Ades, la vreun chiolhan, printre cheflii,
Dureri simţea Chiuie Harold că-l sfâşie,
Ca amintiri de vrajbe din vecii,
Când palime dezamăgite-nvie.
Dar de-astea nimeni nu putea să ştie,
Căci sufletul nu-şi deschidea prea des,
Să-şi afle uşurare-n duioşie,
Deplâns de buni prieteni mai ales.
El suferinţa-şi stăpânca când îi da ghies.

IX

Şi nimeni nu-i iubea, chiar dacă-ntins,
Veneau la zaiafet din depărtări.
Ştia că linguşit e dinadins
De paraziţii dornici de serbări.
Iubita nu setoasă de-alintări
Venea la el… Doar fast femeia cere,
Iar unde-i fast dă şi de-mbrăţişări.
Sunt fluturi ele, -n zbor spre-o scânteiere,
Şi dracul li-i stăpân când serafimul piere.

X

Avea şi-o mamă el — şi n-o uitase,
Dar se feri să-i spună bun rămas.
Nu-i spuse-adio sorei lui duiose,
Nevrând s-o vadă-n al plecării ceas.
Nici la prieteni nu făcu popas,
O, nu că ar fi fost de sici din fire,
Dar, cit mai dă iubirea-n suflet glas,
îl chinuie pe om o despărţire
Şi rana-i lasă urme-n piept plin de simţire.

XI

Lăsa domenii, moşteniri, cămin
Şi dulci femei, cu ochii de azur,
Cu braţele de nea şi chip divin,
Ce-ar fi vrăjit şi pe un pustnic pur,
Şi-l răsfăţau la ceasuri de huzur.
Lăsa şi vinu-n scumpele pocaluri,

Tot luxul ce-i sclipise împrejur,
Ca să plutească, pe-nspumate valuri,
Spre Ecuator, de-a lung de neştiute maluri.

XII

… Zburau umflate pânze-n vânt hoinar,
Prea vesele că-l duc departe, -n lume.
Văzu cum piscuri albe-n zări dispar,
Topindu-se în văl de albe spume,
Şi sufletu-i atunci, parcă anume,
Simţi cum crunt sub remuşcări se frânge,
Dar nimeni nu văzu durerea-i cum e,
Căci nu gemu când toţi porniră-a plânge
Nebărbăteşte-n faţa stihiilor nătânge.

XIII

Dar soarele când se topi în mare,
Lui în nună harpa şi, pe coarde,
Să cânte prinse, cum făcea arare,
Doar când de-auz străin era departe,

în trist amurg, peste talazuri sparte,
Un cânt de bun rămas tâşnit din strună.
Şi se pierdea in zare glia bruni,
El spuse-n cântec trist un ultim „noapte bună”.

NOAPTEA BUNĂ A LUI CHILDE HAROLD

Adio, ţărmul meu natal
Te pierzi din clipă-n clipă;
Suspină vânt, se sparge val
Şi pescăruşii ţipă.
Când astral zilei, rumenit,
E gata-n val s-apună,
Zic lui, şi ţie, ţărm iubit,
Adio! Noapte bună!

în zorî, ou nvăpăiat obraz,
Va iarăşi să învie.
Vedea-voi iarăşi cer, talaz,
Dar nu natala glie.
Pustic-i casa mea acum;
S-a stins străvechea vatra.
Pe zid cresc buruieni, duium,
Bătrânul câine latră.

Ta, pajul meu, paj mic şi blând,
De ce suspini tu oare?
Te temi de valid crunt fierbând,
De zbuciumata mare?
Ci şterge li lacrima iţi spun:
Corabia-i uşoară.
Nici şoimul nostru cel mai bun
Mai vesel, zău, nu zboară.

„Să urle vântu-n vii vuiţi,
şi valul — nu mi-e teamă.
Dar tu, Sir Childe, să nu te miri
Că-i dau tristeţii vamă,
Căci de la tata am plecat
Şi de la mama dragă;
Te tine doar, cu-adevărat,
Te am în lumea-ntreagă.
Cu binecuvântare-n glas,
N-a plâns iubitul tată,

Dar mama sigur a rămas
Pe veci nealinată."
„Destul, destul; chiar de ţi-e greu,
Nu plânge tu, copile.
O, de-aş putea să plâng şi eu,
Aş plânge sir de zile."

„Valetul meu, ce stai mofluz?
De ce eşti palid foarte?
Au teamă ţi-o de vreun franţuz?
De danţ de valuri sparte?"
„Crezi pentru viaţa mea cumva
Că-mi este teamă mie?
Plâng c-a rămas ca vai de ea,
Sărmana mea soţie.

Ea stă lingă al tău castel,
Pe mal de lac şi, slabă,
Ce-i spune pruncului, când el,
Plângând, de tata-ntreabă?"
„Destul, prieten credincios!
înfruntă dârz năprazna!
Vezi, eu, din fire mai voios,
Rid c-am luat-o razna.

Minciună, -! al femeii plâns —
Chiar plânsul de soţie,
Căci alţi fanţi, lacrime de-au strâns,
Le schimbă-n veselie.
Plăcerile să-mi plâng n-am glas
Şi nu cunosc nici frica.
Plâng pentru că, din tot ce las,
Nu-i chip să plâng nimica.

Şi-acum sunt singur — singur zbor
Pe mare, şi de cine
Să-mi fie-n lumea asta dor?
Căci cui i-e dor de mine?
Scânci-va al meu cline doar,
Dar alţii hrană dându-i,
De-ar fi să vin acasă iar,
M-ar sfâşia la rându-i.

Mă du, corabie, mă du

Pe val ce se răscoală!
Mă du spre orice ţărm, dar nu
Spre ţara mea natală!
Salut al mării necuprins
Şi, cum pieriţi sub lună,
Salut, voi, peşteri, tu, pisc nins!
Zic ţării „noapte bună!”

XIV

Corabia zbura pe val, uşoară;
Sufla, -n Biscaya, vântul în rafale;
Plutiseră cinei zile ci când iară
Li se-arătară ţărmuri lungi, domoale.
Le dară-ai Cintrei munţi bineţe-n cal
Şi Tagul*, spre a dineuri prăvălit
Cu aurul tributurilor sale.
Piloţii lusitani i-au şi cârmit
Către-al lor şes fertil dar nelucrat, neîngrijit.
O, ce ţinut bogat, fermecător!
S-a revărsat aici cerescul har!
în orice pom ce fruct aromitor!
Colinele încintătoare — apar,
Dar pângărit de mină de barbar
E tot ce omul ar putea să guste.
Răzbunător te-arată, Doamne, iar,
Peste coclauri, peste văi auguste,
în contra galilor ce sunt aici lăcuste!

XVI

Ce mândră-i Lisabona când tezaur
Defrumuseţe oglindeşte-n unde.
Presară-n van poeţii colb de aur
Deasupră-i de când, vajnică, -i ascunde
Britania câmpiile fecunde.
E-un mândru, ignorant popor, dar rare
Să lingă nu a vrut niciund, niciunde,
Nici mina ce i-a stat în apărare
în contra galului ce-l urgisea cu nendurare.

XVII

Un rai ceresc oraşul pare, dar

Intrând în el, vai, ce dezamăgire!,
Căci se arată ochiului hoinar
Nu mari palate-n mândră strălucire,
Ci ca ruini, murdare peste fire.
Locuitorii ies ca din noroi.
Cămaşa, hainele-s nenorocire.
Al plăgilor Eghipetului roi
Parcă ar fi adus aici năpaste crunte, noi.

XVIII

Robi jalnici pe-un pământ ce unt şi must e,
Al Firii har de ce spre voi se varsă?
Spre labirint de munţi şi văi înguste îţi ţine
Cintra-n veci privirea-ntoarsă.
Eden terestru! Cine poate iar sa
Descrie ce vederii se arată?
De vii privelişti e privirea arsă,
Ce-ntrec ce bardul a descris vreodată,
Când fu cu ochiul Elizeul să-l străbată

XIX

Sălbatici stei cu schituri în ruină;
Stejari de plută peste asprul şes;
întunecatul muşchi de pe-o ravina;
Arbuşti ce după ploaie plâng ades;
Calme-adâncimi ce din azur se ţes;
Crengi cu văpăi de aurii paftale;
Izvoare vii ce din pripoare ies;
Sus-viile, şi sălciile-n vale —
Fermecătoare se aştern privii ii tale.

XX

Apoi, pe-ntortocheatele poteci
Tot urcă, înapoi privind mereu.
Pe lânga Precista Pedepsei treci —
O mănăstire-a unui blestem greu,
Unde iti vând monahi in antereu;
Relicve— şi străvechi legende cern.
Aici mulţi hulitori de Dumnezeu
Căzniţi au fost. Dorindu-şi rai etern,
Honorius, aici, schimbă pământul în infern.

XXI

Sărind din stâncă-n stâncă, vezi noian
Pe cruci cioplite grosolan, dar nu-s
Senin ul credinţei ei, pe lung tăpşan,
Peste morminte de ucişi s-au pus,
Căci orişiunde este-un om răpus
De un cuţit de ucigaş — o mină

Pioasă-aşează crucea lui Iisus.
Ast purpuriu ţinut o să rămână
De cruci plin, căci nicicând nu-i legea-n el stăpână.

XXII

Pe clin tic deal, ori mai spre vale, vezi
Ruinuri de palate de-altădată,
Dar buruienile li-s azi corvezi
Şi zace-n jur splendoarea numită.
Aici şi-Alliambra- falnică se-arată,
Şi tot aici tu, Vathek, preabogatul,
Ţi-ai fost durat un paradis odată
Când cu averea ta uimiseşi natul,
Dar nu-ţi aduse pace-n suflet nici palatul.

XXIII

Aici ai stat şi-ai plănuit plăceri
în munţii frumuseţilor divine.
Dar, blestemat, palatul de mai ieri
E azi la fel de singur ca şi tine,
Căci cresc păduri de bozi peste ruine
Şi greu răzbeşti spre săli, unde citeşti
Vechi lecţii de învăţăminte pline
Despre deşertăciunile lumeşti,
Ce Timpul le înghite-n şuvoaiele-i fireşti.

XXIV

Aici se adunară capi de oşti,
Castel urât de toţi englezii!
Oare Tichia de nebun n-o recunoşti,
A unui drac râzând fără-ncetare?

în mantia-i de pergament apare,
Sigiliu cum şi sabie având.
Pe sul sunt scrise nume sunătoare,
Cavalereşti, pe care, rând pe rând,
Le-arată diavolul cu hohot greu râzand.

XXV

Convenţia-i pipernicitul demon
Ce minţi la Marialva-ntunecase,
(De minţi erau) — şi le-a ajuns hegemon,
Schimbând triumfu-n timpuri ruşinoase,
Căci nebunia laurii îi roase,
Politica-nhăţând ce armele-au pierdut.
A noastră clică laurii-i spurcase!
Vai, vai dc-nvingător — şi nu de cel bătut!
Al Lusitaniei triumf a fost de necrezut!

XXVI

O, Cintra, de la acel trist sinod
Britania urăşte al tău nume.
Parlamentarii ar roşi, socot,
Dac-ar putea roşi… O, cum anume
Posteritatea şi întreaga lume
Vor judeca această întâmplare?
Să vezi cum ţi se smulge un renume,
Când ai învins! O, nu vor râde oare
De tine zeci de naţii dispreţuitoare?

XXVII

Aşa gândea Childe Harold sus pe creste,
Pe plaiul dulce şi fermecător,
Dar tot voia să fugă şi de-aceste
Minuni de vis ca rândunica-n zbor,
Chiar dacă se-aplecase cu mult dor
Spre meditaţie — şi raţiunea
Cerea să fie dispreţuitor
Cu viaţa-i ce iubi deşertăciunea.
Căci adevăru-l speria şi-nţelepciunea.

XXVIII

Să fugă şi de-aici! Pe cal! Pe cal!
Privelişte a de groază-n urmă lasă,
Dar nu mai vrea desfrâu şi nici pocal
Ci vrea din sine doar de tot să iasă.
Nu are încă ţel — dar nici nu-i pasă.
El vrea privelişti noi, el vrea schimbarea.
Cit osteneala încă nu-l apasă.
Experienţa îi va fi salvarea
Şi pacea-n suflet i-o opri peregrinarea.

XXIX

O clipă-n loc îl ţine Mafra, unde
A stat nefericita de regină
Ce Curtea şi Biserica oriunde
O urmareau, s-o vada cum îmbina
O slujbă cu o dezmăţată cină.
Dar târfa babilonică nalt, falnic,
Şi-a ridicat palatul de lumină,
încât atâta sânge curs năvalnic
Uitat a fost şi poleit de-un fast zburdalnic.

XXX

Munţi, văi ce cu dulci finele îl imbie,
(O, de-ar trăi aici un liber neam!),
I-s ochilor plăcere, bucurie.
Miresme curg din flori, din orice ram,
Şi Chilele aleargă, ca scăpat din ham..
Cei leneşi, stând in jeţ, lingă cămin,
Nu pot simţi că acru-i balsam
La munte, sus… E-al lenei ochi străin
De viaţa ce-ndrăgită o de-un peregrin.

XXXI

Tot mai arar se-arată creste ninse;
Se-aştern mult mai puţin fertile văi
Şi se întind doar şesuri necuprinse.
E-n Spania acum, pe-acele căi
Bătute de păstori, ce lână-n clăi
Adună — ştie bine-nn negustor.
Dar un păstor mai bun cer mieii săi,
Căci toţi se cere, robi de nu se vor,

S-apere tot de duşmanul nendurător.

XXXII

Dar unde Spania cu sora-i ţară
Se întâlnesc — ştiţi voi ce graniţi sunt?
Au Tagul le desparte, bunăoară,
Când vrajbă-şi poartă pe acest pământ?
Sierrele-n întunecat veşmânt,
Ori zid ca zidul Chinei, ancestral?
Nici zid, nici râu adinc, nici munte stând
Ca munţii nalţi, cu creştetul astral,
Ce se ridică între spaniol şi gal, —

XXXIII

Ci-un biet pârâu de-argint doar le departe,
Cu nume-abia ştiut şi pomenit,
Când mari imperii are de-orice parte.
Aici ciobanu-n bâtă stă proptit,
Privind trândav spre valul amorţit,
Centre duşmani de moarte curge paşnic.
Ciobanul spaniol e îndârjit,
Ca ducii mândru şi vârtos şi vajnic,
Fobiei nefiind, ca portughezul, dajnic.

XXXIV

Abia hotarul însă-l trece şi, -n faţă,
Cu sumbru val îţi stă Guadiana?.
Cum cântecele din străbuni ne-nvaţă,
Oşti de potrivnici i-au trecut bulboana —
Creştina oaste, cum şi musulmana,
Amestecând turbanele cu cruci,
Par au pierit turbanul şi sutana
în val ele sânge roşu, cu cili buci,
în care tu, Guadiana, ai ştiut sa-i: duci?

XXXV

O, Spanie! Romantic plai al slavei!
Unde-i stindardul lui Pelayo, care,
Când goţi aduse-n ţară tatăl Cavei.
Umplu de sânge gotic vii izvoare?

Unde-s drapelele izbinditoare,
Purtate de-ai tăi fii ca un tezaur,
Când crucea-l duse spre-al său ţărm de mare,
Cu semiluna lui cu tot, pe maur,
De-au plâns ale lui mame pe african coclaur?

XXXVI

Nu-s in legende spuse-aceste fapte?
Vai, mai trăiesc eroii-n cântec doar!
Granituri pier, pier cronicile-n noapte,
Dar totu-i viu în cântul popular.
Mindrie! Tu din cer priveşte iar
Spre-ai tăi, ce-n cânt îşi varsă măreţia.
Columne, cărţi înveşnicesc arar
Tradiţia rămâne mărturia
Când mint istoriile linguşind trufia.

XXXVII

Sus, fii ai Spaniei --şi înainte!
Un zeu din vremi cavalereşti vă cheamă,
Dar nu rotind o lance-n trap fierbinte,
Nici cu panaş pe coiful de alamă,
Ci cu maşini ce trăsnete destramă
Şi bulgări vii de fulger din obuze.
Tot strigă: Sus! Vă cheamă glia mamă!
Mai stinsă-i oare vocea pe-a lui buze
Ca iranul de război pe plaiuri andaluze?

XXXVIII

Hei! N-auziţi copite-n trap nebun
Şi durate de cruntă bătălie?
Ce săbii jug pe fraţii voştri pun?
Ce noi tirani îi mină în robie?
Din stânci în stinci văd foc şi vijelie;
Văd cum obuzu-i ține morții parte,
Căci mulţi sunt morţi şi mulţi sini rană vie.
Pe *Sirocco* e-n zbor cumplita moarte
Şi groază bagă-n naţii războiul, de departe.

XXXIX

Priviţi! Gigantul stă pe pisc de munte;
Ţâşnesc prin bezne pletele-i de sânge.
în mâini el ţine scula morţii crunta
Şi ochiu-i tot ce vede-n faţă frânge.
Tot foc şi semm şi fulgere nătânge,
Ba stă, ba-şi schimbă locul — la al său
Picior de fier, ştiind ruinuri strâge.
Aici trei naţii se înfruntă rău,
Pe-altar jertfindu-i sânge curs ca-n hău.

XL

Pe sfântul cer! Priveliştea-i sublima,
(Cind n-ai acolo vreun amic sau frate),
Rivalele ţarţamuri se animă;
Vezi armele sclipind în soare toate;
Dulăii luptelor încrâncenate,
Urlând, arată colţi setoşi de pradă.
Vor lupta toţi —dar ca pe mulţi i-abate
Şi mulţi în gropi cinstiţi or să so vadă.
Dezastrul doar i-o număra la vreo paradă.

XLI

Trei oşti se-nfruntă în această luptă;
Trei steaguri fâlfâie spre cer speranţa
Trei limbi înalţă rugă nentreruptă,
Strigând: Izbândă! Spania! Anglia! Franţa
Duşmanul, victima şi, -apoi, constanţa
Acelui aliat ce luptă-n van,
Vădind la Talavera cutezanţa
Şi corbi hrănind cu leşuri de oştean,
De pană nu putea muri pe-al ţării lui liman.

XLII

Aici, robi al ambiţiei deşarte,
Vi-i lutul — pled, şi gloria — răsplată!
Sofistică! Tiranii, către moarte,
Vă duc cu milioanele deodată,
Doar ca să fie calea lor pavată
Cu inimi! Pentru ce? — O nălucile!
Despoţii crunţi se satură vreodată?
Pământ mai mult au oare moştenire,

Decât cit oasele să-şi strângă-n cimitire?

XLIII

O, Albuera, câmp al suferinţei!
Din goana calului cum să cunoşti
Că, dând amară vamă Nefiinţei,
Atâtea vieţi şi sânge va să coşti?
O lacrimă să-i plângă pe cei foşti
Şi — pace lori — cât alţii n-or să cadă,
Spre moarte duşi de alţi mari capi de oşti.
Slabi cântăreţi or să te ceară pradă
Şi-un pic vei străluci în rima lor neroadă.

XLIV

Dar gata cu războinicii… Se lupte,.
Pierzându-şi viaţa şi râvnind renume.
Cei morţi din Faimă nu pet să se-nfrupte;
Mor mii, spre-a se slăvi un singur nume.
Pe cei năimiţi dispreţul să-i sugrume
Nu-i drept! Ei au murit pentru onoare.
Puteau muri în colţul lor de lume,
De-o moarte ruşinoasă, oarecare,.
Ca ucigaşi ori ca tâlhari de drumul mare.

XLV

Sevilla -n drum Childe Harold o salută,
Oraşul dârz, semeţ şi nesupus.
E liberă? O, nu: de duşman vrută,
Va fi sublimul ei curaj răpus.
Castelele-i n-or sta cu capul sus,
Căci vană-i lupta-n contra Soartei când
Distrugerea dulăii-n marş şi-a pus.
Ori Troia, Tirul mai trăiau oricând
Şi Binele-nvingea, crunt peste Rău călcând.

XLVI

Dar ea, nepresimţind nicicum năpasta,
De cântece, de chefuri şi serbări
E zi şi noapte prinsă-n vremea asta.
Nu goarna de război răsună-n zări,

Ci un rebec eu dragostea-n chemări.
Toti jertfe-aduc pe-altarul nebuniei,
Ca-n alte capitale, -n alte ţări
Şi-n suflete doar desfrânarea vie-i
Şi viciul distrugător al preacurviei.

XLVII

Ţăranul nu-i la fel… îl prind şi zorii,
Cu soaţa lui, eu ochii la pământ,
Gândind Ia soarta bietei lui podgorii,
Sub al războiului deznodământ.
Nici sub luceafăr nu mai prinzi avânt
De viu fandango -n zvon de castanete.
O, regi, dac-aţi cunoaşte ritmul sfânt
Al lor, n-aţi vrea ea slava sa va-nbete
Şi tobe-ar amuţi şi s-iar trăi pe îndelete;

XLVIII

Ce ciută oare azi un catârgiu?
Balade, psalmi, umflându-şi pieptul tare,
în zvon de clopoţei cu clinchet viu
Şi vesel pe drumeaguri, către zare?
Viva el Rey el cântă şi, arare,
Mai stă ca să-l înjure pe Godoy
Si pe incornoratul Carlos — care
Lăsat-a pe Luisa, -n vremi mai noi,
Să verse, prin trădare, mult sânge-n larg şuvoi.

XLIX

Pe-o stâncă, dincolo de şesu-ntins
Se nalţă turnuri maure-ntărite,
Şi-i negru şesul, căci abia s-au stins
Şi focul, şi bătaia de copite
Ce-au fost spre Andaluzia urnite.
Ţăranul eu mândrie ţine minte
Cuibul Dragonului din vremi cernite,
Ce ba a fost muşcat de duşman dinte
Ba iar recucerit prin lupta lui fierbinte.

L

Un roşa senin la pălărie poartă
Toţi cei pe care-i întâlneşti în cale.
De nu-l ai, a lor ură nu te iartă,
Căci n-araţi patriot… Şi lungi pumnale
Ţâşnesc atunci, în fulgerări Totale.
Franţujii ar fi tremurat demult
De-aveau ci arme-n mâinile lor goale,
Când chiar cuţitu-i speriase mult,
Cit săbii înfrunta, ba chiar şi-al tunului tumult.

LI

La cotituri, Morena-ntunecată
Ascunde baterii de artilerii,
Mari bastioane, şanţuri ţi se-arată,
Cum şi obuziere, de te sperii.
Dau sentinelele prinos vegherii;
Vezi magazii în stânci adăpostite;
Ghiulele-n piramide vezi, puzderii;
Cai cu coburi şi arme felurite,
Cum şi fitilele gata s-aprindă pregătite.

LII

Dar despotul ce, semn din cap făcând,
A uzurpat mai slabele coroane,
Nu face semn cu-al său baston…
Ce gând
Nutreşte? Ci noian de legioane
Curând va îmbulzi din bastioane.
Al Lumii Bici Apusu-l vrea, -ntr-o clipă;
Ce triste-or fi aşezările hispane
când galul vultur, cu-a lui grea aripă,
în Hades pe-ai lor fii îi va zvâili în pripă!

LIII

De ce să-i umple, tineri, morţii valea?
Să umfle un imperiu si-un despot?
Supunerea ori moartea doar li-i calea?
Să cadă oare Spania de tot?
Puterile cereşti nimic nu pot
Şi vană-i ruga, vană vitejia?
Van zelul patriotic il socot?

Şi sfatul înţelept, şi bărbăţia
Şi tinerescul foc spre a-nfrunta urgia?

LIV

Femeia spaniolă nu ele-aceea
în ram de sălcii şi-a lăsat ghitara,
Şi n-a-nhăţat pumnalul ea, femeia,
Ca, -n cânt de luptă, să-şi salveze ţara?
Ea, ce se speria de răni, fecioara
Ce-o-nfiora al buhei ţipăt jalnic,
Azi neclipind i-nfruntă luptei para
Şi unde Marte nu mai calcă falnic,
Minerva -i printre morţi, în iureşul năvalnic.

LV

Vă miră? O, de-aţi şti, la ceas tihnit,
Cum arăta, cu negri ochi sub gene,
Apururi jucăuşi sub văl cernii!
S-o fi văzut cântind dulci cantilene,
Cu negru-i păr învălurit alene
Şi graţia-i mai mult ca feminină,
Aţi crede greu că, -n încleştări viclene,
în Zaragoza i-a zâmbit senină
Gorgonei — şi-a păşit spre glorie deplină.

LVI

Iubitu-i cade — ea în van nu plange;
îi cade şeful — locu-i ia îndată;
Fricoşi, fug unii — ea la loc îi strânge;
Fug galii — ea atacă-ncrâncenată.
Ce inimă de ea nu-i alinată?
Ce cap de oaste nu e răzbunat?
Ce ochi în ea nădejdea iar nu-şi cată?
Nu ea l-a hărţuit în chip turbat
Pe gal, de lingă zidul straşnic apărat?

LVII

O, amazoană nu-i: pentru iubire
Făcută-i spaniola, chiar ele, -n luptă.
Copilă încă, se avântă-n şire,

Cu toţi bărbaţii-n harţa nentreruptă.
E hulubița cea de furii ruptă
Când înspre dragii ei dau lupi năvală.
Duioasă-i, dar tăria ei e-abruptă;
Nu-şi caută în vorbărie fală;
E spirit nobil şi-i, prin farmec, ideală.

LVIII

Iubirea pe bărbia de fecioară
Şi-a pus însemnul ademenitor.
Din buze simţi săruturi dulci că-i zboară,
Par cei ce merită le prind din zbor.
O, ce sălbatic ochi fermecător!
Şi Febus chiar, cu razele-i astrale,
Mai smead făcu obrazu-i arzător.
Ah, nordicele sunt atât de pale,
Sfrijite, fade, seci şi seibede, banale!

LIX

Asemuie-mi, liman cântat de bard,
Haremurile o, eu le salut!!
Chiar cinicii de admiraţie-ard!),
Asemuie-mi tu huria sub scut,
Ce focul dragostei va fi ştiut
Doar dacă dragostea plutea pe vânt,
Cu tot ce- n Spania am fost văzut.
O, huriile — aici profetul sfânt
Le-ar fi găsit — şi nu în rai, ci pe pământ.

LX

O, tu, Parnas! Acum îmi eşti aproape,
Nu-n ochiul ce, frenetic, tot visează;
Nu în poveşti şi în zeieşti agape,
Ci-nzăpezit cum eşti, sub cer de-amiază
şi în majestuoasa ta emfaza!
Şi ce-i dată te cânt eu, peregrin,
Şi-al tău ecou pe strune îmi vibrează?
Ce-i dacă eu tu umilinţă vin
Şi-o muză trează nu-i pe piscul tău divin?

LXI

Magnific Nume! Te-am visat ades;
Cei care nu te ştiu în veci apună!
Umilul cânt al meu te-a fost ales
Ca să te laude, umil, pe strună.
Văzând străvechi adoratori cunună
Că-ţi stau — cu tremur, şi genunchii-mi plec,
Şi glasul meu atât de stins
Când ai tăi nouri îi privesc zevzec
Gândindu-mă ce fericit pe lingă tine treci

LXII

Sunt cel mai fericit dintre toţi barzii
Goniţi de soartă către depărtări.
Priveşte-mă: sunt unul din heralzii
Priveliştilor tale de visări.
Apolo dacă nu-i dă rimei dări
Şi ai ajuns al muzelor mormint, —
Sfânt spirit al sublimelor chemări,
Pluteşte peste-al pururi-tihnei cânt,
Cu tălpi de sticlă peste melodii călcând.

LXIII

Cum şi astăzi doar ţie-ţi nalţ litanii,

Tu uită locuri ce-am putut străbate;
Să uiţi de fiii nenfricatei Spanii,
De draga tuturora Libertate.
Nu plâng, ci te salut, Eternitate, —
O, nu a mea; din spuza amintirii
Dă-mi frunza lui Daphne, care nu poată
Să moară când sortită-i nemuririi.
Poetul pradă nu-ţi lăsa dezamăgirii!

LXIV

Dar, munte sfânt, sfânt munte-al junei Grecii,
N-ai auzit asemeni chit deloc,
în Delphi chiar, când preoţesc vecii
Ţi-i proslăveau în pithic imn de foc.
Dă-mi voie fermecat să le invoc
Pe andaluzele născute-n poala

Dorinţei… Ah, de-aveau ele un loc
în umbra Greciei, ce-şi pierde fala,
Chiar dacă gloriei încă-i mai simte poleiala!

LXV

Mă-nchin Sevillei mituire, ce se laudă
Şi cu puterea, şi cu avuţia.,
Cadizul însă-i, pentru ţară, fraudă,
Slăvindu-i viciului vil domnia.
Voluptuoasă este preacurvia,
Când tânăr sânge curge-n vine! Cum
Să scapi de amăgire, când aci ea
E-o Hidră -Serafim, cu un duium
De schimbătoare feţe ce te opresc din drum?

LXVI

Când Timpu-n Paphos totul a prădat,
Porni zeiţa lui spre alte zări;
Plăcerile aiurea au zburat,
Dar Venus, credincioasă-acestei mări,
Aici să fugă doar simţi chemări,
Altar aflându-şi între ziduri albe.
Dar nu-i unic sălaş de răsfăţări,
Căci se supun divinei sale talpc
Altare mii şi mii, în nesfârşite salbe.

LXVII

Din zori in seară şi din soară-n zori,
Aici e-o-ngrămădeală de cheflii,
Cântând, purtând ghirlande mari de flori;
Şi născocind tot alte nebunii;
Călcat pe bătătură de-ai să fii,
Nu-i chip să scapi de-aicea nici cu fuga.
Nimic nu stinge focul zarvei vii,
Nici schivnici, nici cădelniţa şi ruga,
Căci ruga-i dragostei, cum dragostea ei sluga.

LXVIII

Când vine a odihnei zi de aur,
Ei cum petrec duminica divină?

Nu auziţi cum al pădurii taur
Cu muget prinde la serbări să vină?
Lănci rupe şi prăvale caii-n tină,
Şi-n coarne-l ia chiar pc toreador;
Dar mai mult sânge cere-arena plină
Când măruntaiele-i ţâşnesc ca-n zbor,
Şi stau privind femei, şi nu plâng ochii lor.

LXIX

E-a şaptea zi, când omul fu creat,
Dar altfel, Londra, o sărbătoreşti:
Merg să respiro aer mai curat
Fanţi, meşteri, ucenici; vezi butci, căleşti;
Zorind chiar din suburbii îi zăreşti
Pe mulţi, spre Hampstcad, Brentford, Harrow, pâna
Stau ţepeni caii ageri englezeşti
Şi nu mai trag, oricât biciuşca-i mână,
De râd pedeştrii grosolan şi fără frână.

LXX

Cu fete care poartă funde-n păr,
Tarnisa unii trec… Mulţi merg pc drum
Spre Richmond ori spre Ware, în răspăr.
Dece, beoţicno umbre, — acum,
Se scurg spre Highgate oamenii duium?
Acolo-i cornul sfânt misterios:
Se jură-n faţa lui flăcăi, precum
Şi fete, şi apoi, în dant focos
Se prind şi până-n zori încing un chef vârtos.

LXXI

Cu nebunii în toată lumea plouă,
Cadiz fermecător, clar nu ca-n tine;
Abia ele bate-n turnuri ora nouă,
Că-n mâini mireanul lungi mătănii ţine,
Cerând Fecioarei a-l ierta de vine,
(Deh, ăst popor doar o fecioară are!)
De crime fără număr şi haine,
Şi-apoi, spre-arena neîncăpătoare
Fug slugi, stăpâni, bărbaţi, femei fermecătoare.

LXXII

E liberă arena şi pustie;
Tribunele de oameni prind să goarnă;
Nu sunt primiţi acei ce întârzie
Cât n-a sunat trompeta de aramă.
Vezi granzi şi doni şi doamne macuscamă,
Din ochii negri azvârlind săgeţi,
Dar rana să ţi-o vindece tot ele
Te cheamă… Pierd adoratorii vieţi
Numai în versuri scrise de lunari poeţi.

LXXIII

Tac limbile… Cu lănci uşoare-n mână,
Cu alb panaş şi dauriţii pinteni,
Spre rânduri picadorii roibii-şi mână
Şi se înclină… Roibii vajnici, sprinteni,
Ei cu eşarfe mândre în armindeni,
Spre câmpul lor de luptă se îndreaptă,
Strigaţi şi aclamaţi de pretutindeni,
Dar ei privirea doamnelor aşteaptă,

Ce-i pentru regi şi pentru prinţi răsplată dreaptă.

LXXIV

în strai strălucitor şi scump, pe jos,
Zvârlindu-şi mantia, armat cu spada,
Se-arată suplul matador vânjos.
Cu ochii lacomi aşteptându-şi prada,
Ţărânii-ntâi e talpa lui iscoada,
Cetei fulger i se cere lovitura.
El rai ca alţii, -n şa, va da dovada
Curajului, căci roibul dat de-a dura
Il scapă-ades pe om, primind împunsătura.

LXXV

Trompeta sună de trei ori, eu fală,
Şi Aşteptarea răsuflarea curmă;
Deschid grilajul… Taurul năvală
Dă în arenă, şi nisipul scurmă;
Cu ochi sălbatic, cel mai bun din turmă

Orbeşte nu apleacă vârf de coarne,
Ca-n piept de om-duşman să lase urină,
Iar ochii i-s o sângeriudă carne
Şi coada-şi bate, gata totul să răstoarne.

LXXVI

Brusc, stă pe loc… Zvârliţi cu banderile,
Ori, tineri îndrăzneţi, fugiii din loc!
Tu, picador, ce-aştepţi de-atâtea zile?
Să mori e cazul — ori s-ataci cu foc.
Crupada te-a salvat în cruntul joc.
Aleargă taurul cu botu-n spume,
Dar sângerează bietul dobitoc;
Se-nvârte-n loc… Dureri prind să-l sugrume…
De lănci, săgeţi, săgeţi şi lănci împuns acum e.

LXXVII

Dar mai turbat atacă… Lănci, săgeţi
Sunt vane-ca şi-al romilor viu salt.
Chiar toţi de-l hărţuie, tot indrăzneţi,
Zadarnic se arată-al lor asalt
Un cal e-mpuns în burtă… Celălalt,
în piept… O, ce privelişte de groază!
Din piept tâşneşte val de sânge cald,
Dar se ridică greu şi îşi salvează
Stăpâmil de dezlănţuita crudă piază.

LXXVIII

Stă-n mijloc taurul acum — şi-i plin
De lănci şi banderile-u carnea-i ruptă;
I-i ochiul roşu ură şi venin,
Şi-u jur duşmanii-i stau, cu fata suptă.
Ci matadorul sare-atunei la luptă,
Eşarfa roşie-ntinzând… Tertip!
Năvală bestia cu-ntregul trup dă…
în van… Eşarfa zboară — şi nu-i chip
S-o prindă-n corn şi se prăvale in nisip

LXXIX

La-ncheietura cefei cu spinarea.

Loveşte spada… Cearcă să se scoale,
Dar cadc-ncct, nu-şi ninge disperarea…
Şi strigăte răsună, triumfale,
Şi-un car plin de podoabe-şi taie cale
Spre leş… Ce bucurie pentru vulg,
Când patru cai, de spaimă plini de bale,
îl cară din arenă ca pe-un fulg
Şi astfel injectatelor priviri îl smulg.

LXXX

Acest sport crud e mult iubit aici
De fete şi flăcăi; la rândul lor,
Crescuţi în gustul sângelui de mici,
Răzbunători sunt ei şi sânge vor.
Prin sate, câti din răzbunare mor!
Acum au duşmani şi se luptă — dar
Pe-aeasă mulţi rămân cu craniul dor
De-a-i omorî pe alţii-n chip barbar.
Fac pricini de nimic să curgă sânge iar.

LXXXI

Dar gelozia, cu cohorta ei
De paznici, gratii şi duenas seci,
(Ce te revoltă, şi pe drept temei)
Codane-nchise de moşnegi zevzeci,
Din Spania s-au spulberat pe veci.
Ce liberă (nainte de război),
Ştiai, bruneta Spaniei, să petreci,
Cu părul despletit, cu umeri goi,
Cântând şi dănţuind sub lună, prin zăvoi!

LXXXII

De multe ori iubise Harold — sau
Visase că iubea — că-i vis iubirea.
Acum însă, pe-al pribegiei şleau,
I se vădea nepăsătoare firea,
Căci nu uitase nici dezamăgirea.
Doar aripile ei sunt fermecare,
Oricât i-ar fi de mare strălucirea
Căci des izvorul bucuriei poate
Venin să verse-n florile-i inmiresmate.

LXXXIII

Eh, orb la farmece nici gând să fie,
Dar le privea cu ochi de înţelept,
Nu mort, o, nu, după filosofie,
Căci nu mersese el pe-nn drum prea drept.
Să doarmă au şi patimile drept.
Cum viciul groapa-şi sapă dulce, lin,
Speranţele i le-ngropase-n piept,
Şi victima plăcerii, azi, din plin
Simţea pecetea blestemului lui Cain.

LXXXIV

Privise, nu cu ochi de mizantrop,
Mulţimea-n danţ şi de plăcere moartă;
Ar fi dansat şi el eu toţi, hop, hop,
Dar cum, când se simţea bătut de soartă?
Tristeţea-nchide-a sufletului poartă,
Dar tot luptând cu diavolul, la ceas
Când în suav alcov ajunse s-ardă,
Simţi că degetele i-au rămas
Pe liră, ca-n trecut, şi-astfel dă lira glas;

INESEI

1
O, nu zâmbi, ca-s trist. Eu, vai,
N-am să mai pot zâmbi nicicând.
Dea Domnul ca pricini să n-ai
De plâns zadarnic, înger blând.
2
Ştii tu ce blestem port, ce vini
Mi-au ros toţi anii tineri, toţi?
De ce să ştii din ce pricini,
Când chinul să-mi alini nu poţi?
3
Iubiri, ambiţii, ura rea, —
Nu ele spre tristeţi mă trag.
Nu ele-mi sunt obida grea,
De părăsesc tot ce mi-e drag.
4
Ce văd, ce-aud, ce-ar fi firesc

Să-mi plată, — aşa cum m-am deprins,
Mă plictiseşte — şi-ntâlnesc
Şi-n ochii tăi doar farmec stins.
5
Ce chinuri prind să mă sugrume?
Ca Ahaşveruş, iată, sunt:
El nu credea-n cealaltă lume,
Dar n-afla pace pe pământ.
6
De sine fuge-un surghiunit?
De m aş ascunde chiar şi-n hău,
Mereu eu fi-voi urmărit
De-al cugetării, demon rău.
7
Se-ngroape alţii ia plăceri;.
Iubească ce urăsc din
Visând, nâcicând şi nicăieri
Să nu ştie-al trezirii chin.
8
Blestem străvechi în piept purtând,
Tot rătăcesc şi-n drum nu cad,
Şi-s mingâiat dc-un singur gând:
Că am trăit mai rău ca-n iad.
9
Ce-i răul? Nu fă nebunii!
Te rog nu cerceta — nu-i drept.
Zâmbeşte — nu căta să ştii
Ce iad Bărbatul poartă-n piept.

LXXXV

Adie, scump Cadiz… Au cine poate
Uita cum zidurile tale-au stat?
Tu cel mai dârz ai fost —chiar peste poate:
Intimi liber — ultimul predat.

Şi sânge spaniol de s-a vărsat,
S-a-nfipt pumnalul într-un trădător.
Toti fiii nobili ţi-s, cu-adevărat,
Afară doar de nobili, căci, de zor,
Doar cavaleria s a fost predat duşmanilor.

LXXXVI

Nicicând nu-i spaniolul suflet serv.
Liber n-a fost, dar luptă dârz să fie.
Stat fără suveran, stat fără nerv! ’
Cad capii tăi, trădării dând simbrie?
Sar oamenii de rând în bătălie,
Iubind o ţară ce doar i-a născut.
Mândria dor de libertate-nvie
Şi toţi i-s ţării pavăză şi scut.
„Pân-la cuţit luptăm! — le este strigătul ştiut.

LXXXVII

Citiţi, citiţi dacă simţiţi chemarea
De-a şti cum luptă Spania oricând!
Citiţi ce-nseamnă-acolo răzbunarea;
Cum orice armă-i de folos, pe rând:
Navuja, şi ascuns, cuţit de rând,
De luptă-s bune toate, totdeauna.
Surori, copii, neveste apărând,
Loveşte arma-n duşman ca furtuna
Şi mii şi mii din ei cunosc astfel genuna.

LXXXVIII

Să-ncerce pentru morţii duşmani mila?
O, nu! Priviţi câmpiile pustii!
De sânge de femei lor le-a fost silă?
Ci roadă-i clinii, nengropati, de vii;
Şi apoi vulturi vină din tării,
De carne să-i despoaie pân-la oase,
Iar oasele rămână pe câmpiij
Incit de-aceste ceasuri fioroase
Să-şi amintească-n veci copiii noştri-n case.

LXXXIX

Dar lupta, vai, pe-al ţării plai mai fierbe;
Din Pirinei cohorte vin, în zbor.
în iureşele încă mai acerbe,
Cu greu prevezi ce-o fi în viitor.
Spre Spania priveşte-ntreg sobor
De naţii de Pizarros subjugate.
Columbia cântă chit liberator
Şi răzvrătirea-n Quito se abate,

Cil geme ţara-mamă sub cizme, blestemate.

XC

Nici sângele vărsat în Talavcra;
Barossa, cu eroicele-i fapte;
Nici nalţii munţi de morţi din Albuera,
N-au scos trudită Spanie din noapte.
Au când viermi n-or mai sta-n măsline coapte?
Când va scăpa de sângeroasa trudă?
Cit, oare cât i-o mai fi dat să rabde
A galului înstăpânire crudă
Şi-al Libertăţii Pom va creşte-aici, în ciudă?

XCI

Iar tu, prietene… Dar prind să geamă
Pe strune-ale poveştii întâmplări.
Cu luptătorii de erai de-o seamă,
Cu tine mă făleam în vii cântări;
Dar cum pe-ale plictisului cărări
Mergi fără lauri, de urât învins,
Pe strună plâng doar surde disperări.
Când Gloria pe mulţi i-a fost distins,
Cu ce drept oare tu cu tihna te-ai deprins?

XCII

Tu, cunoscut de mult, mai drag ca toţi,
Scump inimii ce n-are-amie mai hun,
Chiar dacă te-am pierdut de tot, mai poţi
în vis să-mi vii cum eu vreau şi-mi propun;
Şi-n zori, când, treaz, stau iar tristeţi s-adun,
Ros de durerea pierderii nătânge,
La groapa ta l-oi plânge-n plâns nebun,
La sânu-i cit ţărâna nu m-o itriiige;
Pe cel jelit cum şi pe cel care-l deplânge.

XCIII

Aci-s peregrinările dintâi
Ale lui Harold… Pe-alte foi de carte,
O viaţă dusă mai cu căpătâi
Poate-or descoperi coi dornici foarte.

Critici severi, v-am supărat de moarte?
Răbdare! Veţi afla cum s-a purtat
în Grecia, în ţara vechii arte,
Unde l-a dus destinu-i blestemat —
Pământ slăvit şi sfânt, de barbari azi prădat.

CÂNTUL AL DOILEA

I

Zeiţă a înţelepciunii, vino,
Fecioara corului cu ochi dc-azur!
Nn, barzi n-ai inspirat, dar văd, divine,
Că stă-n picioare-al templului tău mur,
Sfruntând foc, vremea şi războiul dur;
Dar focul, timpul, fierul mi-i făcură
Rău cât stăpânii cei de azi, ţi-o jur;
Sunt oameni, vai, care lumina pură
Nu ţi-au simţit nicicând şi te privesc cu ură.

II

Atena, urbe veche şi augustă,
Unde-s eroii tăi şi înţelepţii?
Un vis sunt doar sub a uitării crustă,
Ivi, primii mersi pe calea slavei, drepţii.
Copiii-i mai învaţă azi la lecţii,
Dar nu vezi a războinicului spadă,
N-auzi ale sofistului reflecţii!
Pe turnuri pâcla vremii-a prins să cadă
Şi mândra ta mărire o azi o umbră fadă.

III

Hai, fiu al Răsăritului, aproape,
Dar urna respcctând, cu vechi efigii!
O naţie aici fu să se-ngroape,
Cu zeii ci, lăsjnd numai vestigii.
Da, zeii pier — nasc pururi noi religii;
Când moare Zeus, Mahomet învie;
Tămâi va arde oinu-n van, rob fricii,
Cit moartea şi-ndoiala i-s sclavie
Şi trestie îi este-a speranţei temelie.

IV

Biet om, spre cer priveşti, când de pamânt
Legat eşti! Că exişti nu ţi-e de-ajuns?
Vroi viaţă şi dincolo de mormânt?
Te vrei unit cu cerul nepătruns,
Pe neştiut tărâm, visând pe-aseuns
Blestem ori fericire după moarte?
în urna asta caută-ţi răspuns
Cât de cenuşa ei nu s-o desparte,
Căci nu-nveţi, cât din ea, din predice deşarte.

V

Ori inţră-n al eroului nalt tumul,
Pe ţărm străin, unde l-au plâns popoare,
Dar nu-i mai plânge nimeni astăzi scrumul,
Nici străji de veghe-alături nu mai are,
Când semizei — spun datini milenare —
Se arătau ca moartea să-i cinstească!
Ia-i, dintre oase, craniul! Ci oare
Acesta-i templul în care zeiască
Putere sta, dar prind şi viermi să-l părăsească?

VI

Coloane frânte, ziduri vechi contemplu,
Odăi, porticuri… O, aici avură
Ambiţia — palat, gândirea — templu!
Azi vezi orbita goală şi obscură
Şi-nţelepciunea, Spiritul sunt zgură
Şi Patima ce n-a ştiut măsura!
Ce sfinţi, sofişti, ce-nţelepciune pură
Ii pot reda, când totu-i dat de-a dura,
Lăcaşului acesta şi turnului căldura?

VII

Ai zis, atenian preaînţelept,
Că „tot ce ştim c că nu ştim nimica”,
Toţi suferă — doar ce-i slabi plâng — e drept;
De-al Sorţii dat de ce-ai fugi cu frică,
Din năluciri când frica se ridică?
Ia-ţi ce-ţi dă Soarta şi al tău noroci

La Acheron sorocul tihnei pică,
Şi nu-ţi spun unii, la banchet, „ia loc”.
Tăcerea doar te-a prins în veşnicu-i breloc.

VIII

Şi dacă-i drept ce sfinţii, în asceze,
Au spus despre a sufletelor lume,
Pe saducei cereând să-i ruşineze
Şi pe sofiştii sceptici, de renume,
Ce bine-ar fi să ne putem, anume,
Ruga în cor cu cei ce uşurară
Al vieţii noastre drum — şi umbre-mumc
Să întâlnim, din vremea legendară,
Din Bactru, Samos, ce virtuţi ne învatară.

IX

Tu, care-ai dus cu tine în mormânt
Iubirea, Fericirea — oare mort
Pot să te cred, când sufletul mi-e frânt
Dar amintirea vic-n gând ţi-o port?
Visa-voi al reîntâlnirii port,
Şi sufletu-mi va umple acest vis.
Când ochii amintirii mi-i încord,
Cum nu uit anii juni, de nedeseris,
Ferice-aş fi să ştiu că eşti în Paradis.

X

Să stau un pic pe lespedea ce-a fost
Unei coloane nalte temelie…
O, fiu al Iui Saturn, aici, cu rost,
Avut-ai templu drag pururi ţie.
Incerc să-i reînviu, prin fantezie,
Grandoarea: nu pot… Faptul mă-nspăimânta,
Căci dinţii vremii-au ros cu străşnicie!
Proptit stă turcul de coloana frântă,
Nepăsător — şi-un grec, trecând pc-alături, cântă!

XI

Dar din relicve ce de toată fala-s,
Pe care, tristă, le lăsă-n ruine,

Plecând pe veci de-acolo, zeea Pallas,
Au cine fură mai din greu azi? Cine?
Ţi-i fiu, o, Caledonie! Ruşine!
Englezii mei, născuţi în libertate,
Tot ce-a fost liber apără, ştiu bine.
O, triste racle fost-au profanate
Şi-altarele de valuri în furii îngropate!

XII

Modernul pict a ţandurit, cu jind,
Tot ce-a scăpat de turci, vandali şi Timp,
Dur, sterp ca steii ţării lui fiind.
Cum de-ai putut pe zeii din Olimp,
Netrebnic suflet, nemilos şi tâmp,
Să-i smulgi Atenei tu, cu tot tu temple?
Slabi, fiii n-apărau trecutul nimb,
Dar trişti stăteau dezastrul să-l contemple,
Simţindu-se mai sclavi şi vecilor exemple!

XIII

Va spune Albionul fericit
C-a fost să vadă cum Atena plânge?
In al tău nume totu-i pângărit,
O, ţara mea! Ruşinea şi-or răsfrânge
Asupră-ţi profanările nătrânge.
Tu, liberă, cc-ajuţi popoare sclave,
Răpeşti unui popor scăldat în sânge,
Ca Harpia, relicva vechii slave
Cruţată de tirani cumpliţi şi vremi grozave!

XIV

O, Pallas, unde oşti, cu scut destoinic
Să-l ţii pe Alarie in faţa porţii?
Dar fiul lui Peleu, viteaz războinic
Ieşind cu lancea-i grea din lumea morţii
Sa-nfrunte iarăşi, vajnic, greul sorţii?
Au Plutişi nu-l mai lasă încă-o dată
Să-l înfrăţească pe-alt tilhar cu morţii?
Azi, leneş hoinărind el se araţi,
Pe malul Stixului, nevrând să se mai bată!

XV

O, Grecia, -i de sloi cel ce nu plânge
Pe scrumul lău ca pe-al iubitei scrum!
Cui oare inima nu i sc frânge
Când templele ţi-s năruite-acum,
De briţi purtate pe al mării drum,
Când să le apere erau datori?
O, îi blestem pe toţi când îi văd cum
Ţi-mplântă spada-n suflet, prădători,
Ducându-ţi zeii-n nordul cețos, nepăsătorit

XVI

Dar unde-i Harold? pot sa-l uit cumva
Pe mohorâtul călător pe ape?
Regretele ce sunt el nu ştia:
N-avea iubite cu plâns fals sub pleoape
Şi nici prieteni buni, să-i sica aproape
Cind, rece, purcedea spre alte clime.
De-al farmecelor ned ajuns să scape,
Lăsă, nesuspinând şi plin de-asprime,
O ţară stăpânită de războiri şi crime.

XVII

Cel ce-a plutit pc marea cea albastră,
întunecată, a văzut adese,
Sub briză, o privelişte măiastră.
Cmflându-şi pânza-n vânt, fregata iese
Lusând în urmă-i port, catarge dese,
Ţărm, plaje, clopote… Câmpie-i marea,
Flotila — cârd de lebede alese;
Pe toţi matrozi i-i prinde-nfiorarea
Şi navele-şi despica în vesel zbor cărarea.

XVIII

E nava mică lume de războinici;
Fixate bine-s tunurile crunte
Şi sună răguşit comenzi… Destoinici,
Matrozii pe odgoane-s, de pe punte;
Prind palme tari parâmele să-nfrunte…
Boţmanul suflă-n fluier… Echipajul

La trudă, se îndeamnă şi, în frunte,
Stăpân e-un aspirant pe tot tapajul,
Vădindu-şi, încă ţine, ştiinţa şi curajul

XIX

Luceşte puntea, fără nicio pată;
De cart e un locotenent sever.
Priviţi şi locul unde niciodată
Nu calcă nimeni, sacru şi stingher:
Acolo-i căpitanul, om de fier,
Temut şi respectat, vorbind arare,
Cum regulile disciplinei cer,
Când glorie râvneşti şi faimă mare;
I se supun englezii, trudind cu-nversunare

XX

Ci suflă, vânt prielnic! Nava-mpmge
Cât soarele nu-nclină spre apus,
Căci vasul amiral, când el s-o stinge,
Va fi să-şi strângă velele, supus,
Ca navele, ce leneşe acu-s,
Să le aştepte… Câtă neplăcere,
Căci zeci de mile câştigate nu-s!
Păcat e când să stai în loc se cere
Şi numai pentru-a altora întârziere!

XXI

Răsare luna… Ce moment feeric!
Spumatul val tot aur şi argint e;
Iubiţii stau sub lună, -n întuneric,
Şi fetele mai cred în jurăminte!
De-am fi şi noi pe ţărm! Dar, să ne-alinte,
Un Arion avem pe bord — şi struna
O pişcă-a dans marinăresc, fierbinte.
Se strâng în jurul lui ca totdeauna,
în danţ focos ca pe pământ, veghindu-i luna.

XXII

La al strâmtorii Calpe nalt coclaur,
Stă Europa cu-Africa în faţă.

Ibera cu ochi negri, smeadul maur,
în razele Hecatei se răsfaţă,
Suavă-i luna-n Spania semeaţă,
Stânci luminând, păduri ce le adumbră,
Chiar de-s mai pale către dimineaţă,
Pe când mauritanii munţi în umblă
Sunt înveliţi, din culmi şi până-n valea sumbră.

XXIII

E noapte…
Cugetăm, visând — şi-aminte
Ne-aducem de-o iubire, -acum departe.
Indoliată inima se simte,
Visând iubiri — dar visele-s deşarte.
Când, tânăr, supravieţuieşti în parte
Iubirii — poţi s-o uiţi când eşti cărunt?
Puţin răpi mai poate cruda moarte
Când doruri, duioşii, uitate sunt!
Prunc cine nu sar vrea când vârsta roade crunt?

XXIV

Sttiid peste bord plecat, cu nostalgie,
Vezi pe Diana -n mare ca-n oglinda.
Uiţi de nădejdi, deplanuri, de mândrie,
Şi-n minte anii scurşi ţi se perindă.
Ah, orice inimă e suferindă,
Căci toţi avem o scumpă amintire
Ce poate iar în mreaja-i să ne prindă
Şi merită a lacrimei cinstire.
Te săgetează şi să scapi ţi-e peste fire.

XXV

Pe valuri să visezi, pe stânci să stei
Ori prin păduri de nepătruns să treci,
Prin locuri unde nu e omul crai
Şi încă n-a bătut nicicând poteci;
Să sui pe munţii nalţi unde, din veci,
Pase turme în deplină libertate;
Peste genuni, cascade să te-apleci, —
O, asta nu-i deloc singurătate!
Cu Firea doar vorbind, guşti harurile-i toate

XXVI

Dar în umanul stup zumzăitor,
S-auzi, să vezi, să simţi cu agerime,
Tu, lumii sastisit locuitor,
De nimenea iubit, iubind pe nime;
Pe-ai soartei favoriţi, ce fug de-asprime,
Stând să-i înfrunţi cu toată răutatea;
Când nimeni nu te-o plânge din mulţime
De Morţii va să-i dai întâietatea,
Aceasta, vai, aceasta-i, da, Singurătatea!

XXVII

Mai fericit trăieşte-al vieţii patos
Monahul, în decorul lui măiastru,
Ce-l vezi de pe preasfântul munte Athos-,
Dacă ajungi pe stânci să stai, sihastru,
Ca valul să-l admiri sub cer albastra,
Rivnind să stai acolo pe vecie,
Simţind că ţi-a fost viaţa un dezastru
Şi regret înd că n-ai dus viaţa vie
A celor ce s-au hărăzit la schivnicie.

XXXVIII

N-am să descriu eu neschimbândul drum
Pe care urmc-n veci nu mai găseşti,
Lungi linişti, vântul din senin, precum
Nici vremea şi nici toanele-i fireşti,
Necazuri, bucurii marinăreşti
Pe zvelta plutitoare citadelă,
Potrivnic vânt, învolburări drăceşti,
Până când sus, pe gabie, sub velă,
„Pământ!” — se strigă şi toţi veseli se revelă.

XXIX

Dar n-am să trec, Calipso, tot tâiiml,
Pe lângă-a tale insule-surori;
Un port aici tot mai surâde blând
Multosteniţilor navigatori,
Chiar de, pc stânci, nu-l plângi ca alteori

Pe cel ce-şi vru soţie muritoare;
De-aici l-a-mpins şi Mentor în viitori
Pe fiul lui, să-i plângă şi mai tare
Prinţesa-nimfă tragedia-ngrozitoare.

XXX

S-au dus domnia-i, cruntu-i ghinion…
Da, tinere, nu fi credul: veghează!
O muritoare azi îi stă pe tron,
Şi, poate, -n ea, Calipso iar e trează.
O, Florence! De-a mea inimă mi-e groază!
De-ar mai iubi, a ta ar fi pe veci,
Dar cum durerile mi-s crudă piază,
Nu merit chinu-mi printr-al tău să-l seci,
Primind jertfirea unei triste inimi reci!

XXXI

Astfel gândea, privind-o pe-acea doamnă,
Childe Harold, dar simţea că marea-ţi vrajă
Spre admiraţie, şi-atât, l-îndeamnă.
Cuminte Amor sta acum de strajă,
El ce adesea îl prinsese-n mreajă,
încredinţat că l-ar momi zadarnic,
Căci prin a inimii azi groasă coajă
în van şi-ar li zvârlit săgeata harnic,
Harold privind nepăsător la orice farmec.

XXXII

Uimită, Florence ii vedea pe cel
De care se vorbea că-i iubăreţ.
Ca nu-i mişcat de nurii ei defel,
Când toţi, minţind ori nu, cu orice preţ,
Spuneau că le-ar fi ţelu-ntregii vieţi,
El rece cum putea rămâne oare
Prunul nepăsător, nu cu dispreţ,
Nesimulând măcar acea ardoare
Ce poţi să n-o-nţelegi, dar supără arare?

XXXIII

Ea nu ştia că inima-i de piatră,

Mascată de orgoliu şi tăcere,
Fusese a voluptăţii idolatră,
Vânând oriunde nimica plăcere,
Şi că la a seducţiei putere
El renunţase. Şi dacă fiori
Stârnit-a-n el, cu ochi pluti de mistere,
Printre oftânzii ei adoratori
El nu s-a strecurat cu ochi linguşitori.

XXXIV

Puţin cunoşti Femeia, prin suspine
Pe crezi c-o cucereşti — din veci se ştie…
De te-a supus, ce-i pasă ei de tine?
Să-fi fie idol sunt făptura-i vie,
Dar, adorând-o, nu-i cădea-n sclavie,
Căli va primi ardoarea cu dispreţ;
Ascunde-ti undele de duioşie,
Că-i place mult bărbatul îndrăzneţ.
Atacă — şi-ţi va dărui comoara ei de preţ,

XXXV

E-o lecţie de Timp adeverită,
Şi suferi de-o ştii bine pe de rost,
Căci când ai cucerit-o pe iubită
îţi pare scump de lot plătitul cost,
Caci suflet, cinste, -al tinereţii rost
Pierdute-s — ăsta-i rodul pasiunii!
Piin crunt noroc, dintru-nceput de-a fost
Strivită, rana se-nvenină-ntr-unii
Şi nici în dragoste atunci nu mai cred junii.

XXXVI

O, cânt al meu, în astea nu mai stărui,
Căci munţi şi mări noi încă vom străbate,
Nu după-nchipuirile cutărui,
Ci pradă unei nostalgii curate.
Vom admira privelişti minunate,
Cum n-afli-n Utopiile moderne,
Ce ne învaţă ce putea ori poate
Să fie omul, de n-ar fi un vierme
Corupt şi-ar merita mari fericiri eterne.

XXXVII

Natura-i veşnic cea mai bună mamă,
Oricât de schimbător e chipu-i sfânt;
Chiar de nu m-a luat prea mult în seamă
Şi favoritul ci copil nu sunt,
Iubind-o, vreau priveliştea să-i cânt.
Ce fascinant o chipul ei sălbatic,
Nepângărit de om… Zi, noapte, blând
Parcă-mi zâmbeşte, chiar de eu, zănatic,
Mai mult o căutam la ceasu-i nebunatic.

XXXVIII

Albania a lui Iskander! Far
Pentru-nţelepţi, juniei încântare,
Şi ţara unui tiz ce, temerar,
Pe turci i-a strâns în straşnică-ncleşlare;
Tu, de bărbaţi hirsuţi zămislitoare,
S-admir mă lasă stâncile-ţi de cremeni!
Dispare crucea, minaretu-apare,
Precum şi semiluna, deasemeni,
în vârf de chiparoşi înalţi, zvelţi, gemeni.

XXXIX

Trecu Childe Harold de ostrovul unde
Privind spre mare Penelopa plânse;
Văzu şi naltul munte ce ascunde
Mormântul lesbienelor… Te frânse
Destinul, Safo! Tot ce se răsfrânse
Din tine în nemuritorul vers
Nu te-a putut salva? în liră strânse
Sunt veşnicii, şi-al oamenilor mers
Spre singurul etern, pe Terra, univers.

XL

Când Leucadia văzu, o toamnă
Grecească se-ncropea, cu blând cer clar;
Spre ea simţea că inima-l îndeamnă,
Iar urmele ele crunt război barbar,
Lepanto, Actium şi Trafalgar,

Le-a fost privit nepăsător, cu lene,
Căci nenăscut sub astru temerar,
Râdea de-un luptător umflat în pene
Şi se simţea străin de-a luptei crude scene.

XLI

Dar steaua scrii razele-i suave
Când le plecă spre falnicul, din urmă
Lăcaş străvechi al dragostei bolnave,
Simţi tristeţi ciudate-n piept că-i scurmă.
Tăia fregata valuri albe, -n turmă,
în umbra legendarului azi munte,
Nostalgic val lăsând mereu în urmă;
Şi sta melancolia să-şi înfrunte

Cu ochiul mai senin, mai limpezită frunte

XLII

Pe albanezii munţi se face ziuă;
Vezi Suli, Pindu cu zăpezi pe pisc;
Cununi de ceaţă-n vârfuri li sj-aeiuă,
împurpurate de solarul disc.
Sălaş de oameni iubitori de risc
Aici vezi — când prin nori transpare glia;
Şi urlă lupi, şi coroiatul plise
Şi-ascute vulturul — şi vijelia
La început de an şi-nvolbură urgia.

XLIII

Şi Ghilde se simţi aici doar singur,
Spunând adio limbilor creştine;
Trecu necunoscute văi, stânci, crânguri,
Ce mulţi le-admiră, dar cu frica-n vine.
El soarta o-nfrunta, râvnind puţine,
Primejdii nici vânând, nici ocolind;
Sălbatice privelişti noi, divine,
Stârnind în el al drumeţiei jind,
Şi arşiţi îndura şi viscole vuind.

XLIV

E crucea roşie aici umilă,
De circumcisi hulită, netrufaşă;
Popi ori creştini de rând îţi iscă milă,
Căci popii nu ca-n alte părţi se-ngraşă.
Fecioară, idol, cruce uriaşă,
Profet sau sfant, sub orice semn învii,
O, tâmpă superstiţie, din faşă,
Pe popi i-nalţi, şi-i pierzi pe cei mulţi… Ci,
In cult, poţi aurul de zgură limpezi?

XLV

Şi iată golfu-Ambracia, cel unde
Imperiu vast căzu pentr-o femeie;
Romana flotă lupte furibunde
Cu-a Asiei a fost aici să deie
Dar mii de morti şi-au dobândit trofee!
Ci iată-al altui Caesar monument,
Ca măua lui, azi veşted… Au de ce e
Creată lumea asta-n chin dement,

Tirani s-o piardă ori câştige-ntr-un moment?

XLVI

Din munţii-ntunecaţi ce-i stau hotar
Albaniei, până-n ilirul şes,
Trecu mulţi munţi Childe Harold, nici măcar
In mituri amintiţi, chiar de, ades,
Nici Attica loc mai frumos şi-ales
N-arată ochiului, căci fermecate
Văi, ca-n Tempe, mereu în faţă-ti ies.
Chiar al poeţilor Parnas rar poate
Ascunde locuri ca aici mai fermecate.

XLVII

Trecu de Pind, de lacul Acheruza,
Şi ocolind a ţării capitală
Curând ajunse să-i salute buza
Pe craiu-Albaniei, ce nu cu fală
Zdrobeşte-un neam ce pururi se răscoală,
Ci doar făcând din fărdelege lege.
Muntenii-asaltă fără şovăială,

Din munţii lor, cu pietre şi ciomege;
Din ei, rar aurul vreun trădător alege.

XLVIII

Monahie munte, Ziţa! Eşti pfuuânt
Sfinţit, chiar de eşti scund, că-n jos şi-n sus,

Şi-n părţi privind, în ochi tot simţi răsfrânt
Un magic curcubeu, frumos nespus;
Dedealuri, codri, râuri eşti sedus,
Şi-un cer senin, ce le armonizeaza
Un vuiet de ecouri readus
îţi spune unde urlă, veşnic trează,
Cascada ce, vrăjindu-te, te-nfiorează.

XLIX

Din păduricea de pe-un deal se-arată
Majostuoasă, albă mănăstirea;
Chiar munţi înalţi de-i stau de strajă roată,
Şi o domină, tot îi simţi sfinţirea.
Aici stă caloierul, om eu firea
Senină, blinda, bun de ospeţire;
De-aci drumeţul, ca de nicăirea,
Greu pleacă şi mişcat cu osebire
De-i place al Naturii farmec să-l admire.

L

Aici de arşiţi fugă şi rămâie
Sub arbori seculari, pe iarbă grasă,
Şi-o briză ca din rai va să-l mângâie;

De sus, spre şes privirea lui se lasă
Şi gustă noi plăceri în umbră deasă.
De ale soarelui săgeţi arzânde
Frunzarului pădurii nici că-i paşii;
Se tolănească-aici şi, -n ceasuri blânde,
Admire nopţi şi aurore tremurânde.

LI

Vulcanic amfiteatru-ai Himerei

Alpi se arată-n zare, şi o vale
Ce ochiului odihnă şi plăcere-i;
Vezi turme, frunze unduind clomoale,
Pâraiele tăindu-şi larga cale.
Priviţi cernitul Aeheron, o dată
Sortit doar unor umbre sepulerale!
O, Pluton! Iadul tău de mi se-arată,
Se-nchidă Elizeul; primeşte-mă îndată.

LII

Nu profanează turnuri de cetate
Priveliştea… Janina nu-i departe…
Ascunsă-i doar de creste detunate.
Rar oameni vezi, rar case; prin stânci sparta
Rod capre frunze, de plăcere moarte,
Şi câte-un ciobănel, în alb mintean,
Stă ochii de pe-o lespede să-şi poarte
Spre turma lui, doinind cu mult alean
Ori stă în peşteri când furtuna urlă-avan.

LIII

Dodona! Unde e al tău oracol,
Izvorul profeţiei, codrul sfânt
Şi valea repetând, printr-un miracol,
Ce spune Joe? Şters de pe pământ
E-altarul lui!… Şi omul plânge când
I-i rupt al vieţii fir? Nesăbuite,
Taci, căci ca zeii poţi muri oricând.
Stejari pier, lespezi, naţii, lumi vestite —
Şi tu crezi că mai mult trăi-vei, pasămite?

LIV

în urmă lasă Childe Epirul, munţii,
Şi ochiu-i, ostenit de creste-astrale,
Vrăjit priveşte, de sub placa frunţii,
Coline unduioase, ori, în vale,
Verdeaţa primăverii triumfale
Şi măreţia șesurilor când,
Sub arbori nalţi, un râu îşi taie cale
Şi-i oglindeşte-n unda lui dansând,
Ori adormiţi sub licăr lunar, noptatic, blând,

LV

Plutind pe prăvălaticul râu Lacs,
Când Febus după Tomerit* se-ascunde
Şi umbre lungi îndeamnă la repaos,
Văzu şi Tepaleni, ui bea unde
Se-arată minaretele rotunde
Sclipind ca meteorii-n întuneric;
Şi auzi vii glasuri furibunde,
Războinice, prin acel fast feeric,
Cum mai puternice ca briza se desferic.

LVI

Trecu de al haremului turn mut,
Privind, de sub al porţilor arc vast,
Palatul unui domnitor temut,
Plin de putere, nezgârcit la fast;
Străini, dervişi, sclavi, eunucul cast,
De toate rasele, -s mereu de faţă,
Cu mult respect, adinc, entuziast.
Palatul o-o privelişte măreaţă,
Dar e, pe dinafară, zid gros de fortăreaţă.

LVII

Oşteni pe cai în scump harnaşament,
în curte, jos în lupte-s gata s-ardă;
Pc coridoare, străji cu ochi atent,
în strai ciudat, stau necurmat de gardă;
Stă tropot de copite să se piardă
Sub bolţi, când iese-n goană un tătar;
Greci, albanezi, tuni, mauri stau în hoardă
Sub tuiuri, pc când, răpăind barbar,
Vestesc mari tobe cum că vine noaptea iar.

LVIII

Dârz pare-un albanez în scurt caftan,
Cu puşca lui ţintată şi în straie
Brodate-n fir de aur diafan;
Eşarfa macedonă-i de văpaie;
Vezi delhi purtâud bonete de bătaia

Şi curbă sabie; vezi greci şireţi;
Robi mutilaţi din Nubia, o droaie;
Turci muţi, cu bărbi, te bagă-n sperieţi:
Ei dau porunci doar şi-s puternici, cruzi, semeți

LIX

Stau tolăniţi, sau umblă, sau admiră
Priveliştea schimbată-n orice clipă;
Un musulman noian de rugi înşiră,
Iar alţii stau fumând din lunga pipă;
Mindri-albanezi păşim se înfiripă;
Greci şuşotesc prin câte-un coif, mereu,
Şi din a minaretului aripă,
Un glas de muezin vesteşte greu:
Allah e unicul pe lume Duuinczeu

LX

Era de Ramazan ajun şi post
Şi penitenţei ziua se sortise,
Dar când al serii fapt trecut a fost,
în tinsera o masă ca în vise,
Şi se porni chiolhan cu uşi deschise
Sclavi tot cărau gustoasele bucate
Şi orice galerie se golise.
Din încăperi un vuiet surd răzbate,
Şi sclavi şi paji tot intră şi ies purtând de toate

LXI

N-auzi, la chefuri, al femeii glas;
în tainice alcovuri crunt păzită,
Nu face fără feregea un pas.
Doar soţului stăpân e hărăzită,
Şi cu-nchisoarea ei obişnuită,
O-neântă soţul, grijile de mamă,
De alte simţăminte nemomită.
Crescându-şi pruncii, dă de dinşii seamă;
Nicicând al altor patimi farmec nu o cheamă..

LXII

într-un pavilion de marmur care

La mijloc are-un ţâşnitor izvor,
Ai cărui stropi revarsă-n jur răcoare
Şi-mbie la ceas dulce-odihnitor,
Ali-Paşa stă, crudul domnitor,
însă pe venerabila lui frunte
Seninătatea stă-n plăcut decor,
De nu-ţi vine să crezi că gânduri crunte
Nutreşte necurmat sub tâmplele-i cărunte.

LXIII

O, nu că barba lui de-argint nu-l lasă,
Ca-n tinereţe, patimei supus.
Teianul şi Hafez, în rimă-aleasă,
Că dragostea învinge anii — au spus,
Dar crimele pe fruntea lui şi-au pus
Pecetea — şi ca tignd crud arată.
Prin sânge de-a suit mereu mai sus,
Azi setea lui de sânge-i nesecată
Şi sânge-ar tot vărsa cu ură-ncrâncenată- .

LXIV

Hoinarul poposi aici, văzând
Privelişti şi tot lucruri noi în jur,
Dar ochiul lui se dezgustă curând
De musulmana pompă, de huzur,
De voluptatea în sălaş impur,
Unde mai fuge de oraş puterea.
Ar fi fost vraja fără de cusur,
De fastul n-ar fi însoţit plăcerea,
Căci inima în tihnă îşi cată mângâierea.

LXV

Hirusuţi sunt albanezii şi sălbatici,
Dar au sălbatice virtuţi, cu mia;
Ce duşman i-a văzut fugind zănatici?
Ce alţi soldaţi răzbesc ca ei urgia?
Ei, fraţi cu crestele şi vijelia,
Sunt aspri precum munţii… Răzbunarea
Li-i cruntă — dar cinstesc prietenia;
Şi iama dau, cu toată infocarea,
Urmându-i şefului lor dârz chemarea.

LXVI

Childe i-a văzut gonind de la palat
La luptă — şi-apoi când, întâmplător,
Ajunse-al lor captiv nevinovat.
Cei cruzi mai cruzi cu prinşii lor se vor,
Dar ci l-au dus în cortul primitor,
Cum n-ar fi făcut, poate, alte naţii
Mult mai puţin barbare-n locul lor.
Puţini se poartă, vai, precum confraţii!
Chiar şi compatrioţii arar ţi-s aliaţii!

LXVII

Potrivnic vânt tot îmbrâncea spre stânci
Fregata către suliota coastă,
Când totul se-nvelea în bezne-adânci;
De ancorarea se-arăta nefastă,
Mai rău era pe-a valurilor creastă;
Matrozii se temeau că, stând la pândă,
Trădarea-n aste locuri îi adastă,
Şi pururea de victime flămândă,
Sorteşte turci, creştini, oricând, la grea osândă.

LXVIII

Dar mâna le-au întins cei oameni bravi
Şi i-au trecut prin mlaştini, stânci abrupte,
Mai omenoşi ca sclivisiţii sclavi;
La foc uscară straie ude, rupte,
Din cupe fură vinurile supte,
Şi lămpile se-aprinseră — şi-n dată,
Din cât aveau le dară să se-nfrupte.
Nu-i asta omenic-adevărată?
Ce lecţii pentru cei ce în huzur înoată!

LXIX

Şi se-ntâmplă că Harold bun rămas
Când munţilor se pregătea să zică,
Tâlhari de drumul mare orice pas
Ţi-l urmăreau, cu săbii şi alică;
Şi-o ceată-atunci luă cu el, voinică,

De oameni ce la greu nu se dezmint.
Trecu de Acarnania fără frică
Şi în eoliene văi de-alint
îi părăsi, lângă-Achelousul de-argint.

LXX

Ci tinde Utraikeyul solitar
Odihnă-şi află în rotund liman
Şi oglindeşte-al lunii licăr clar
Când arbori desi îşi leagănă-n colan
Frunzişul lor umbros peste găvan,
Cit briza mângâie-ncreţite unde,
Popas făcu iar Childe, pătruns de-alean,
Căci noaptea, pentru el, oricând, oriunde
Mirifice privelişti sunt, plăceri ascunde.

LXXI

Te ţărm ard focuri… S-au mâncat bucate..;
Din nună n mină cupe trec, cu vin.
Harold, surprins, se minuna de toate,
Dar maiciiseamă când, sub cer senin,
Cât miezul nopţii nu bătu deplin,
Se prinseră localnicii în dauţ…
Şi-aruncă puştile, de mi mâini se ţiu
Toţi palicarii în rotitul lanţ,
Lăţind pământul şi cântând sub nalţi versanţi.

LXXII

Childe sta de-o parte, cu uimire vie
Plivind petrecerea, plăcându-i chiar.
Cu toată-a ei hirsută veselie;
în toate nu afla nimic vulgar,
Nici desfrânare-n danţul lor barbar.
Au iuţi mişcări, le joacă limbi de foc
Pe chip, şi ochii scapără, de jar;
Cu plete pân-la brâu se-avântă-n joc
Şi mai mult urlă decit cântă din bojoc.

1
Tamburgi, tamburgi! Dai semnal de război*
Si trezeşti vii nădejdi în cei bravi, în eroi.

Dârzii munţilor fii se ridică azi toţi:
Ilioţii cei smezi, iliri, chimarioţi.
Cine-ntrece pe-un smead suliot ortoman
In cămaşa-i de nea şi-n miţosu-i mintean?
Către lupi şi vultani suie turmele sale
Şi e râu volburat când coboară la vale.
2
Când voi, chimarioţi, nu-i iertaţi nici pe fraţi,
Oare-n stare aţi fi pe duşmani să-i cruţaţi?
îl loveşte un glonţ pe duşman fără sminâă;
A lui inimă e minunată ca ţintă.
3
Macedonii, şi ei, în războaie mari meşteri,
De vânat azi uitând, ies afară din peşteri,
Şi eşarfa le-o fi mai roşită oleacă,
A lor sabie cât n-o intra iar în teacă.
4
Ah, piraţii parghezi, ce au marea drept casă,
Pe toţi francii îi duc în sclavie ciinoasă.
Şi galere şi vâslo la mal stau, în soare,
Cât pe prinşi ei şi-i duc la grea închisoare.
5
Ah, eu nu vreau plăceri ca un gras bogătan;
Tot ce vreau îmi câştig cu-al meu crunt iatagan
Eu mireasă-mi câştig, cu păr moale şi lung;
De la mame smulgând dulci fecioare ce plâng.
6
Ah, miroasă şi ţinură fata îmi place,
Să mă mângâie dulce, să-mi cânte, să-mi joace,
Să ne cânte, pe coardele lirei plecată,
Cum în lupte muri cel ce fostu-i-a tată.
7
Cum plângeau în Previsa v-aduceţi aminte
Cei învinşi? Cum cântam noi, zburând înainte?
Pradă multă-mpărţind, mulţi bogaţi sugrumând
Şi doar tinere fete în viaţă lăsând?
8
Ah, nici milă, nici teamă nicicând nu cunoşti,
Dacă lupţi cot la cot cu-a vizirului eşti,
Căci de când s-a născut chiar profetul cel sunt,
Precum Ali-Paşa n-a fost brav pe pământ.
9
Ah, Muchtar, al său fiu, chiar la Dunăre-anu-i
Şi bălaii ghiauri se-ngrozesc de-al său tui,

Şi când delhii lui dârzi i-or tăia şi împunge,
Din muscali oare câţi pe la căşi or ajunge?
10
Seliktar, iataganul să-i scoţi lui Ali;
Dă semnal de război, tamburgi, tamburgi!
O, voi, munţi care-acum ne vedeţi coborând,
Vom veni-nvingători înapoi, ori nicicând!

LXXIII

O, Grecie! Relicvă-a vechii glorii!
Tu, mare-nfrântă, nemurilă-n moarte!
Pe risipiţii fii, neluptătorii,
Cum să-i înveţi lanţ vil să nu mai poarte?
Nu-s azi ca grecii obidiţi de soarte
Ce vrând la Termopile se-ngropară.
Eroic înfruntând vrăjmaşe hoarde.
Ce dârz războinic inspira-vor iară,
încât din Eurotas ţâşnind, ca ei să piară?

LXXIV

Spirit al libertăţii! Când stăteai
Sus, pe Phyle, cu Trasibul cel falnic,
Puteai să vezi ăst verde atic rai
Genuini sub gheare de vrăjmaş prădalnic?
Nu treizeci de tirani i-apasă jalnic
Pe-ai săi urmaşi… Un musulman de rând
Rob face azi din fostul dârz localnic,
Ce nici nu se răscoală… Doar în gând
Blestemă, rămânând sclav pină la mormânt.

LXXV

O, neschimbat doar chipul le-a rămas,
Şi-n ochii lor privitul, au cine poate
Să erendă-n pieptul lor că nu dă glas
Chemarea ta, o, simtă Libertate?
Vor ajutoare din străinătate
Şi speră că-s aproape-aeolo zile
Când fi-vor iar stăpânii peste toate,
Dar nu înfruntă armele ostile,
Ruşinea să şi-o şteargă din a istorici file.

LXXVI

Moştenitori de lanţuri! Nu ştiţi oare
Că sclavul lanţul trebuie să-şi rupă?
Că mina lui să lupte e datoare?
Să vină gală, moscovită trupă
Pe turci să vi-i alunge? Ei —şi după?
Pc-altar voi veţi aprinde flama tortii?
Hote umbre spre tirani irupă!
De schimbi stăpânii, nu schimbi datul sorţii!
Ruşinea, Grecie, te-aduce-n pragul morţii!

LXXMI

Oraşul cucerit de la ghiauri
Pot iar să-l ia ghiaurii, spre-a pătrunde
Din nou între-ai seraiului nalţi muri;
Şi pot ui sânge totul să inunde;
Pot iar wahabe hoarde furibunde,
Co-au profanat Profetului mormântul,
Să nimicească totul, orişiunde,
Dar libertatea nu-şi mai ia avântul
Aici — unde de robi e plin pe veci pământul!

LXXVIII

Dar veseli sunt… La uşă postul bate
Şi sufletul căinţei şi-or supune,
Prin rugă să so spele de păcate;
Ci al căinţei, sac cât nu şi-or pune,
Le mai rămân câteva zile bune
Ca să petreacă şi benchetuiască,
Dedându-se unor plăceri nebune,
în straie-aiurea, ba purtând şi mască,
La carnaval pornind în ceată tinerească.

LXXIX

Atâta veselie ca-n Stambul,
A Greciei cândva regină-urbe,
Nu afli-n lume, chiar de, nesătul,
Vrea turcul Sfânta Sofia s-o surpe.
(Plângi, liră, plângi ce stă să se uzurpe!)
Când liberi erau grecii, barzii lor Iscau dulci sonuri…

Dar şi azi, ce zurbe,
Chiar de se mint toţi grecii-n danţ şi-n cor,
Auzi şi vezi stârnind ecou peste Bosfor!

LXXX

Puternic e-al petrecerii tumult;
Se schimbă muzica, dar nu-ncetează;
Cadenţa vâslelor pe val ascult,
Şi valul însuşi, sub a lunii rază,
Cât de plăcut, tot clipocind, oftează!
Când briza mai stârneşte linul val,
Regina fluxurilor, noaptea trează,
îşi înmulţeşte-n unde chipul pal,
Feeric luminând de val lovitul mal.

LXXXI

Pe spume fug uşoarele caiace…
Uitând de somn, de casă, -n ritm drăcesc,
Stau fetele, pe mal, în danţ să joace,
Schimbând priviri ce inima topesc
Cu-ai lor flăcăi — şi mâna-şi strâng, firesc,
Cu caldă duioşie… O, Iubire,
Când trandafirii în ghirlande-ţi cresc,
Pot cinici, filosofi orice să-nşire,
Căci uiţi, iubind, că viaţa-i o nenorocire.

LXXXII

Dar oare, în voioasa mascaradă,
Nu-s chipuri mai ascunse, trase, pale,
Trădând dureri ce sufletul li-l pradă?
Ei stau nostalgici şi la bacchanale,
Şi valul plânge de-a lor tristă jale
Că-n ei toată-a plăcerilor risipă
Mâhnire şi dispreţ doar mai pravala
Şi dor le e să vadă cum aripă
De doliu peste măşti se-ntinde într-o clipă.

LXXXIII

Un patriot să simtă-aşa se cade,
Dar patrioţi nu-s cei ce lanţul poartă

Şi secera robiei — vai! — nu spade,
Şi plâng în şoapte doar mărirea moartă,
Zâmbind unui trimis de Marea-Poartă!
Acei ce naşterea ţi-o datorează,
Şi sângele, şi-a ta străveche artă,
Pleiada mândră de eroi de vază,
O, astăzi, Grecie, mai mult te ruşinează!

LXXXIV

Dc-or renvia spartanii duzi, severi,
Şi-im alt Epaminonda -n Teba… Dacă
Athena naşte-va eroi, ca ieri;
Bărbaţi de-o naşte iar femeia greacă,
S-o smulge iarăşi sabia din teacă!
O clipă nimiceşte-un mare stat,
Când, spre-a-l clădi, stau veacuri lungi să treacă!
în cât timp poate renvia un nat,
Şi Timpul învingând, şi un destin ingrat?

LXXXV

Dar, ţară-a zeilor pierduţi, precum
Şi-a oamenilor ce-s cu zeii gemeni,
Frumoasă eşti şi-n anii crunţi de-acum,
Cu văi fertile şi zăpezi pe cremeni,
Cu templele-n ruină ce le semeni
Peste eroi cc-s scrum sub zări albastre,
Sfărmâţi de plugurile altor semeni!
Aşa pier monumentele măiastre,
Doar a lor Glorie trăind şi-n vremurile noastre!

LXXXVI

Mai geme câte-o colonadă lingă
Surori ce-n carieră zac culcate;
Doar al Minervei templu tot stă încă,
Sus, pe Colonna —şi să-ncânte poate;
Morminte deeroi mai stau uitate,
Cu lespezi înnegrite şi cu iarbă,
Sfruntând azi timpul în eternitate.
Dar nu Uitarea… Şi-n străini să fiarbă
Mai prinde-un „vai!”, când trec gândind la soarta oarbă.

LXXXVII

Dar munţii-s tot hirsuţi, albastră-i bolta,
Ai crânguri dulci şi încă verzi câmpii
Minerva nu-i — dar dau măslini recolta;
Inmiresmat Hymet, albine inii
Iţi cresc cetăţi de faguri mierii;
Mendeli, piatra marmurei curate
Ţi-o scaldă-Apolo-n pulberi aurii;
Vai, pier, pier Artă, Glorii, Libertate,
Dar al Naturii chip apururi minunat e!

LXXXVIII

Oriunde calci, această glie-i sacră
Şi-aici nu s-a durat nimic vulgar.
Ca țară fermecată te consacră,
Pe drept, al muzelor alese har.
Minuni ce tânăr le-ai visat ţi-apar,
Şi ochii dor… Ruină-i Partenonul,
Dar munţi, coline, şesuri, râul clar
înfruntă şi-azi destrucţiei demonul,
Şi-Athena de-a pierit —e veşnic Maratonul.

LXXXIX

E-acelaşi soare— insa grecu-i rob;
Hotăratul e acelaşi — faima-i mare;
Văd greaca sabie cum face zob
Persanele oştiri invadatoare,
Ca-n ziua nemaipomenită-n care
Ajunse Maratonul magic verb.
Văd steaguri frânte şi biruitoare;
Văd clocotele luptelor cum fierb,
Să-nalţe şi mai glorios elinul herb.

XC

Văd mezi fugind cu arcurile rupte,
Lungi lănci greceşti grăbindu-le pieirea;
Văd marea, glia, stâncile abrupte;
în faţă — Moartea, -n spate — Nimicirea;
Din astea ce trofeu păstrează Firea,
Spre-a-ţi aminti surisul, Libertate,

Şi-a Asiei de-atuncea jeluirea?
Doar urne şi morminte profanate!
Doar colb ce cal străin să-l spulbere azi poate!

XCI

Dar spre vestigii ce-amintesc splendoarea
Veni-vor pelerinii cugetând;
Sub vânt ionic ci brăzda-vor marea,
Parafat al luptelor, slăvit prin cânt;
Istoria si limba ta-nvăţând,
însufleţi-vei floarea tinereţii;
Bătrânii s-or mândri la al tău gând,
Iubi-vor pe Minerva înţelepţii
Şi dulce harul muzelor va inspira poeţii.

XCII

Când eşti plecat, al ţării dor te-apasă
Şi dorul de-al părinţilor cămin.
Dar singuraticul îşi află casă
Oricând pe-al Greciei pământ divin;
O, nu-i un loc deveselie plin,
Ci-aici vii când melancolia-ţi place
Şi dorul casei tc-arde mai pul iu
Când lângă templul delphic afli pace
Loc unde perşi şi greci luptară-a vremi buimace.

XCIII

Veniţi cu toţii pe tărâmul magic,
Dar respectaţi ruinurile-i sfinte,
Căci şi aşa destinul le-a fost tragic!
Nu profanaţi altare şi morminte!
Cinstiţi ce naţii au cinstit fierbinte,
Ca Anglia să fie fără pată
Şi să priviţi, la fel ca mai naitilo,
Al tinereţii leagăn de-altădată
Cu dragostea-i din veci şi viaţa-i minunată.

XCIV

Iar tu, ce ai cântat cam mult sub aştri,
S-o pierde glasul tău poate-ntr-un cor

Iscat de zgomotoşii poctraştri;
Mai dă-le-un laur veştejit şi lor,
Căci, vai, de lauri nu-ţi mai este dor.
Când critici şi elogii nu primeşti,
Odată ce-a-ngheţat al morţii nor
Atâtea inimi dragi, prieteneşti.
Nu ţii să placi când ai pierdut tot ce iubeşti!

XCV

Te-ai dus şi tu, duioasa mea iubită,
Har fermecat al tinereţii mele,
Care mi-ai stat alături neclintită,
Când nu te meritam, în clipe grele.
Şi nu mai eşti… Trist rost mai am sub stele,
Când tu nu-mi mai poţi spune bun-venit.
Să plâng mai pot doar clipele acele
Ce, vai, mai bine nu le-aş fi trăit.
La ce revii, când iar eşti de amar gonit?

XCI

Tu, ce-ai iubit şi care mi-ai fost scumpă—
Ce trist se-agaţă jalea de trecut
Şi-n gând întruna prinde să-mi irumpă!
Mi-o smulge Timpul umbra ta în lut!
O, Moarte, mi-ai răpit tot, tot ce-ai vrut:
Părinţi, un bun prieten — şi-azi mai mult!
O, n-ai lovit pe nimeni mai durut!
Verşi zi de zi veninul tău ocult,
Şi-mi piere ferieirca-n al vieţii greu tumult.

XCII

Să caut iar saloane, gloata, şipul —
Ce inima scârbesc la greu necaz?
Chiolhanuri iar, râs fals ce-ţi strâmbă chipul
Şi sufletul ţi-l strânge de grumaz,
Crescând mâhnirea lui fără ragaz?
în van zâmbeşti, scârbia ascunzând,
Căci râsu-ţi trage brazde pe obraz
Pentru al lacrimilor râu bolind
Şi buza-n rinjet stins se strâmbă, tremurând.

XCVIII

O, care-i răul crunt al bătrânetii,
Ce-ţi sapă rid pe frunte? Nu să ştii
Că toţi cei dragi ţi-s şterşi din cartea vieţii
Şi singur că rămâi printre cei vii?
Genunchii-mi plec, pedeapsa din Tării
Să mi-o primesc… Speranţele-s deşarte…
O, curgeţi zile fără rost, pustii!
Ce m-a vrăjit pierdut e-n Timp, departe
Şi anii tineri mi-s striviţi de-un chin de moarte.

CÂNTUL AL TREILEA

„Afin que cette application vous forcat a penser a autre chose.
Il n'y a en venite de remede que celui-la et le temps. ***[1]****"*

I

Tu mamei tale-i semeni, dulce Ada,
Copil unic al sufletului meu.
Când ţi-am văzut, plecând către Ellada,
Albaştrii ochi, atunci speram mereu,
Şi nu plecam ca azi, cu suflet greu;
Tresar şi mă trezesc… în jur văd valuri…
Deasupra, suflă vântul… Şi deci cu
Plec, şi-ncotro, nu ştiu, n-am idealuri;
Nu mă-ntristează, nici vrăjesc a ţării maluri.

II

Da, iar pe mări, de nostalgic buget!
Sub mine saltă valul — roib ce-şi ştie
Stăpânul — şi salut vuindu-i muget!
Mă ducă orişiunde, -o veşnicie!
Să tremure catargul sub urgie
Ca trestia… Sunt smulsă buruiană,
Din stânci, ca să plutesc în vijelie,
Pe vasta oceanului bulboană,
Oriunde dus de al furtunii suflu-n goană.

III

în primăvara vieţii l-am cântat

Pe-un peregrin care fugea de sine;
Reiau povestea —şi ca vânt turbat,
Ce nori involbură, o duc cu mine,
Căci cugetări şi lacrime conţine,
Ce-n urmă au lăsat doar sterp pustiu.
Grei anii rătăcirii peregrine
Sunt trudnice şi lungi cărări, dar ştiu
Că în nisipul lor nu-s flori, nimic nu-i viu.

IV

Şi-au rupt în ani de patimi, chin, răsfăţ,
Şi sufletul, şi lira mea o coardă,
Si poaie-n van cânta-voi, dar m-agăt,
De tot ce-n mine a putut să ardă.
Oricât de tristă-i tema, nu se piardă,
Căci chiar de-n van mai cânt, scap de-un coşmar
Ce poartă-a egoismului cocardă.
O, al întârii val mi-l deie-n dar,
Chiar dacă numai pentru mine-n vers tresar!

V

Doar cel ce-n miezul vieţii a pătruns
Şi-i matur nu prin ani ci prin trăiri,
Incit nimic nu-l miră-ndeajuns,
Si-ambiţii, chinuri, doruri, uri, iubiri
Cuţit nu-i mai împlinită în simţiri,
Să spună poate de ce gândul cată
Să fugă-n peşteri, unde năluciri
Şi forme-aeriene i se-arată,
Ce-n tainiţi sufleteşti iubite-au fost o dată.

VI

Aceasta e creaţie-şi-ntr-însa
O mai intensă viaţă se-ntrupează,
Şi tot ce-n sino fantezia strâns-a
Revarsă-n mine nouă viaţă trează.
Căci ce sunt eu? Nimic…
Dar tu cutează,
O, suflet, nevăzut al cugetării;
Eu, stins, prin tine ard şi tu-mi eşti rază;
Şi bat cu tine necuprinsul zării,

Şi plin de duhul tău, mă dărui iar visării.

VII

Cum mohorât gândit-am şi prea mult,
Gând mai puţin sălbatic azi mă cheamă;
Eram, pe vremuri, clocot şi tumult,
Vârtej de fantezie şi de flamă.
Nestăpânindu-mi inima, dam vamă,
Umplând izvorul vieţii de venin..
Târziu, e şi-s schimbat, de bună seamă,
Dar Timpul înfruntând, nu-mi fac hain
Destinul când gust fruct amar, ca de pelin.

VIII

Dar deajuns am plâns trecutul care
E de peceţile tăcerii-nchis;
Prea mult absentul Harold reapare,
Cu suflet goi de doruri şi de vis,
Rănit de moarte, însă neucis,
Schimbat de Timpul care schimbă, toate,
Ce stă in brazde-adânci pe fruntea-i scris,
Şi-al minţii loc, vigoarea-n trup abate,
Golind al vieţii plin pahar pe jumătate.

IX

El îşi sorbise cupa prea curând,
Şi cel din urmă strop era pelin;
La pur izvor apoi s-o umple stând,
Crezu e-o umple cu nectar divin
Şi veşnic — dar un lanţ tot mai hain
Simţea că, nevăzut, în fiare-l strânge;
Oriunde-l duse pasul peregrin,
Crescură suferinjele-i nătânge,
Şi lanţul răni săpa, fachiri să iasă sânge.

X

Strâns sigur în al nepăsării scut,
Iar stase cu confraţii prin saloane,
Cu sufletul de nepătruns şi mut.
Crezându-se-apărat, pe la chiolhane,

De chin cum şi de-ale plăcerii toane,
Prilej de meditaţii în mulţime
El căuta-ntre panglici şi zorzoane,
Aşa precum aflase-n alte clime,
Printre cereşti şi pământeşti minuni sublime.

XI

Dar cine nu ar rupe roza-nvoltă?
Cine-ar privi făptura Frumusetii
Şi n-ar simţi în el cum se revolta,
Invigorată iar, puterea vieţii?
Când astrul gloriei prin vălul cetii
Se-arată, nu treci peste hău, anume,
Cu ţel mai pur ca-n anii tinereţii?
Chilele Harold se-avântase iar în lume,
Luptând cu Timpul, vrind să ştie totul cum.

XII

Dar se simţi curând neispitit
Să stea în turma oamenilor, când
Nimic n-avea cu ei deîmpărţit,
Căci nu-şi plecase răzvrătitul gând,
în anii tineri el nicicui, urând
Supunerea unor păreri străine;
Şi mindru-n deznădejdea lui oricând,
Crezu că ar putea trăi mai bine,
Departe de ei toţi, retras adânc în sine.

XIII

Prieteni el şi-afla pe-un munte dur,
Şi casă —pe val nalt de ocean;
Spre clime dulci, sub pure bolţi de-azur
îl îndemna al inimii alean.
Păduri, pustiuri, peşteri, val tiran
Erau plăcuta lui societate;
Citea din cartea Firii cu elan,
Cât nu din cărţi, simţind vorbi tu poate
Cu cerul oglindit în lacuri preacurate.

XIV

Sta ca un caldecan privind la stele,
De zămislea făpturi pe crugul lor
Mai luminoase încă decât ele,
Uitând de patimi pământeşti, de dor.
O, gându-l fericea-n astralul zbor,
Dar lutul trupului scânteia vie
Ce-n el sta-nchisă — foc nemuritor —
O-mpiedeca să zboare spre Tărie,
Vrând în cătuşa lui s-o ţină pe vecie.

XV

Sta mohorât şi lingav printre semeni,
Şi-i copleşea pe toţi, lipsit de duh,
El, unui şoim cu-aripi tăiate-asemeni,
Ce-o dată zbura liber în văzduh;
Dar sufletu-i, cu ură şi năduh,
Era cuprins şi de porniri nătânge,
Ca şoimul ce penet, şi plisc, şi puii,
îşi scaldă, -n colivie, -n lac de sânge,
Zbătându-se cumplit, vrând temniţa a-şi frânge

XVI

De sine surghiunitul Harold iar,
Fără speranţe, o porni la drum,
Simţindu-şi chinul mai puţin barbar;
Ştiind că viaţa s-o sfârşi oricum
Zâmbea în disperarea lui acum,
Pătruns chiar de un soi de veselie,
Precum naufragiaţii care-n rum
Se-neacă, spre-a uitare de urgie,
Când mai că-s gata supţi de-a valului furie.

XVII

Destul! Calci pulberi de imperiu vast!
Sub ele crunt, cutremur îngropat e!
Cum? Locul nu-i sfinţit de-un bust, cu fast?
Columne nu-s, izbânzii consacrate?
Moralul adevăr au nu răzbate
Mai viu — de-i câmpul cum a fost din veci?
Recoltele-s de sânge îngrăşate
Şi, câmp fără de seamăn, ăsta deci

Fu al izbânzii rost? Noi tronuri, cu noi regi?

XVIII

Stă Harold pe-al tău câmp tixit de cranii,
O, Waterloo, cumplit mormânt al Franţei!
Un ceas distruge rod demari strădanii
Şi-nclină altfel talgeral balanţei.
Cu ultima zvâcnire-a cutezanţei,
Te-a prins în gheare-un vultur ce nu iartă,
Dar naţiile i-au pus frâu speranţei
Şi-Ambiţia i s-a vădit deşartă:
Din ruptul lumii lanţ verigi doar de mai poartă.

XIX

Răsplată dreaptă! Galii rod zăbala
Şi spumegă — dar unde-i Libertatea?
Sar naţii unui om să-i surpe fala,
Să-nveţe regi ce-i Suveranitatea?
Ne-aşteaptă iar sclavia, nedreptatea,
în secolul luminii? Leul când
E-nfrânt — se pleacă lupului cetatea?
Să ne-nchinăm la tronuri, tremurând?
Slăviţi doar când veţi şti ce regii au de gând!

XX

De nu, în van zdrobit-aţi un tiran,
Şi-n van au plâns soţii, surori şi mame,
Şi Europa a gemut în van
Feste recolte, suferind de foame!
în van ravagii, morţi, cumplite drame
Şi-n van speranţe-n milioane treze!
Popoarele pot sabia, s-aclame
Când e ca spada, stând pe metereze,
A lui Harmodius, Atena s-o salveze.

XXI

… Era un bal nocturn în capitală,
Cu toată belgiana nobilime;
Sub vii lumini, în straiele de gală,
Faimoase doamne, tineri, o mulţime,

Dansau, visând mari fericiri sublime;
Privirii dulci îi răspundea privire
Şi-n inimi tresăltau porniri intime,
Şi totul părea clopot de nuntire,
Dar brusc vui ceva de prohod în cimitire.

XXII

— „N-aţi auzit nimic?”…
Nu, este numai vântul,
Sau huruie cărate pe pavaj.
Mai vesel dansul să-d pornească-a vântul!
Plăcerea, Tinereţea-s un miraj!
Petreacă până-n zori! Curaj, curaj!
Să zboare timpul cu uşoare glezne!
Dar iar se-aude groaznicul tapaj.
Pe parcă norii îl repetă-n bezne…
La arme!, -i bubuit de tun cu schije-n plezne!

XXIII

Sta Brunswick lingă nişa unui geam,
Şi-ntâiul, cu al morţii-auz profetic,
Prin zgomote de dans şi de bairam,
Distinse bubuit de tun bezmetic.
Ci râseră de el în danţ frenetic,
Dar pe o năsălie-nsângerată
El tatăl şi-l vedea —şi dârz, atletic,
Mânat de-al răzbunării dor, îndată
Sări pe cal, pierind în lupta-ncrâncenată.

XXIV

Un du-te-vino se porneşte-n sala;
Curg lacrimi şi mulţi tremură de groază;
Mult lăudaţi frumuseţe-i pală:
S-au stins pe chip bujorii — şi oftează;
Auzi mereu: „O, Domnul te-aibă-n pază”,
Şi poate-i cel din urmă bun-rămas.
Cum poţi să-i faci pe-ndrăgostiţi să crează
Că se vor revedea, în cruntul ceas
Când, după chef târziu, în zori dă moartea glas?

XXV

Războinicii pe cai sar de prin case
Şi-alcătuiesc în grabă escadroane;
Şi tunuri huruie, de mari cai trase;
Soldaţii se adună în coloane
Şi tunul crunt tot bubuie-n timpane,
Şi tobe răpăiesc, trezind ostaşii-n
Ajunul aurorei diafane;
Iar cetăţenii, bulucindu-şi paşii,
Cuprinşi de panică, tot strigă: „Vin vrăjmaşii!”

XXVI

Răsună a lui *Cameron chemare* —
Războinic strigătul lui Lochiel,
Des auzit prin munţi albini, — pe care
Saxonii duşmani îl aud la fel.
Pibroch -ul ţiuie-ascuţit, rebel,
Dar suflul ce cimpoiul îl învie
Trezeşte în munteni curajul cel
Pc care Evan, Donald, din vecie,
în clanuri l-au atârnit, luptând cu vrednicie.

XXVII

Şi-Ardenii îşi învălură mâhnirea
In triste frunze, cât trec trişti nainte,
De se-ntristează şi Nensufleţirea
Când mulţi că nu s-or mai întoarce simte;
Căci până-n scară fi-vor mulţi morminte,
Pe care iarba verde-o să răsară
Ce-o calcă vitejia lor fierbinte
Şi-a lor speranţă, ce va fi să piară
Când reci cădea-vor ei sub crunta morţii gheară.

XXVIII

în zori, mai străluceau de tinereţe;
I-nveselise frumuseţea seara;
Fu miezul nopţii-aâarma să-i înveţe
Şi-n zori îi înfruntară luptei para,
Dar ziua zgudui furtuna ţara
Şi aşternu peste pământ un strat
De leşuri, el, războiul, monstrul, fiara.

Pe care tot pământ s-a aşezat,
Prieteni şi duşmani acoperind, curat.

XXIX

Mai inspirate harpe i-au slăvit,
Dar versul meu ar vrea slăvi să-l poată
Te unul, între toţi deosebit,
Căci eu greşit-am faţă de-al său tată;
Legat de el prin sânge-s, totodată;
Şi-apoi, prin nume mari un cânt răzbate;
Nu, n-a fost inimă mai avântată,
Mai nobilă, în încleştări turbate,
O, Howard, ca a ta lovită, dintre toate!

XXX

Ce-i jalea mea — când mulţi te-au plâns atunci?
Când inimi sfişiat-a cruda-ţi soarte?
Dar sub copacul cu verzi ramuri lungi,
în locul unde-ai fost lovit de moarte,
Când câmpul l-am văzut până departe
Plin de făgăduinţa primăverii,
Cum fructe sta şi flori la sân să poarte;
Şi ciutul păsărelelor, puzderii,
Gânditu-m-am la cei sortiţi pe veci tăcerii.

XXXI

Te-am amintit cu mii de morţi, ce mii
De goluri au lăsat în inimi scumpe;
I-ar ferici uitarea pe cei vii,
Căci lacrima şi azi din ochi irumpe;
Vai, i-o trezi Arhanghelul acum pe
Cei dragi — şi nu chemarea Faimei sfinte,
Ce poate doar, când sufletul se rumpe,
Durerea grea o clipă s-o alinte,
Dar numele slăvit mai greu iese din minte.

XXXII

Ei plâng, zâmbese —şi iar jelesc zâmbind:
Un pom, chiar veşted, mult timp stă-n picioare;
Vezi şi fără catarg un vas plutind;

Se surpă nu castel — dar nu sunt oare
Odăi şi sub ruini? Stă fortul tare
Când mari furtuni crenelele i-au rupt;
Râmâne lanţul când captivul moare;
Sub nori, al zilei curs e nentrerupt;
Şi inimi frânte-s vii în piept de jale supt.

XXXIII

Precum, şi-n mii de cioburi ţăndurită,
Oglinda se repetă şi-ţi arată
Imaginea dintâi, dar înmiită —
La fel şi-n inima crunt sfâşiată
E fiece durere repetată.
E calmă, rece, sau c-aşa-i se minte,
De chinul insomniei turburată;
Se veştejeşte tănără, fierbinte,
Şi pentru jalea ei pe lume nu-s cuvinte.

XXXIV

E viaţă-n disperare — a otravei
Vitalitate — rădăcină vie
Dând hrană crengii veştede, bolnavei.
De mori — îţi moare chinul pe vecie,
Dar viaţa cu-al durerii frupt te-mbie.
Cu gust de scrum ca mărul Mării-Moarte.
Doar clipe de plăceri şi bucurie
De-ar serie omul în a vieţii carie,
Ar aduna şaizeci de ani până la moarte?

XXXV

Psalmistul numărat-a anii vieţii —
Şi-s mulţi, de-am crede în a ta poveste,
O, Waterloo, fatal loc al tristeţii,
Ce viaţa ai scurtat, când scurtă este;
Stau mii de limbi azi faima să-ţi ateste
Şi buze de copii mereu îngână:
— „Şi-ai noştrii-au spart aici vrăjmaşe ţeste,
Când naţii s-au unit, eu spada-n nună!”
„. Şi asta-i mult — şi-i tot ce-n veci o să rămână.

XXXVI

Nu cel mai rău căzu — ci cel mai mare
Aici — contradictoriu spirit — când
Fapt nalt sau fleac îl atrăgeau cu-ardoare!
Om al extremelor, n-aveai nicicând

Un tron — sau ţi l-ai fi păstrat mergând

Pe căi de mijloc… Doar prin îndrăzneală
Te-ai înălţat şi ai căzut tu, viind
Şi-acum să zgudui lumea, plin de fală —
Un Jupiter drapat în mantio teatrală!

XXXVII

Cuceritor eşti şi captiv al lumii;
Ea tremură în fata ta si azi;
Ţi-e numele mai viu pe-ntinsul humii
Când jucăria Faimei eşti — şi cazi;
Te-a linguşit că eşti măreţ, viteaz,
Făcând chiar să te crezi divinitate!
O, Faima ţi-a fost roabă în extaz,
încât prejmuitoarele regate
Au şi crezut mult timp că eşti ce vrei în toate.

XXXVIII

De oameni mai prejos ori mai presus,
Luptând cu naţii, chiar fugind de-un nat,
Călcând grumaji de regi ajuns-ai sus,
Dar şi codind ca ultimul soldat.
Imperiu de-ai zdrobit, condus, creat,
O, patimilor nu le-ai închis poarta.
Citeai în suflete — dar dezarmat
Erai, iubindu-i războirii arta,
Şi-un astru ce vrea tot nul mai ajută Soarta.

XXXIX

Dar îndurat-ai cu filosofie
Neînvăţaţă vitregul destin;
De-i asta-ntelepciune ori mindrie,
E pentru duşman fiere şi venin.
Văzând cum ale urii hoarde vin,

De groaza ta-n cădere joc să-şi bată,
Tu le-ai întâmpinat zâmbind senin,
Şi răsfăţatul Sorţii de-altădată
Tot dârz le înfrunta urgia blestemată.

XL

înţelepciune-n ceas de cumpeni crunte!
Dispreţuiai pe toţi la ceas de glorii,
Dar prea citeau dispreţul pe-a ta frunte
Uneltele măririi, luptătorii,
Ce-apoi te-au răsturnat! Ce iluzorii
Sunt ale Soartei căi!… Şi-i astă lume
Bun ieftin dobândit prin mari victorii,
Şi ieftin de pierdut, cum tu, anume,
Pe pielea ta o-ncerci, ca toţi ce-au vrut renume!

XLI

De singur ca un tuni pe-un clin de stâncă
Stăteai şi te surpai sub crunt ciclon,
Dispreţul te-ajuta-n cădere încă.
Dar alte minţi te-au înălţat pe tron,
Şi-n admiraţii arme-aveai plocon.
Ci se cerca, de toţi să-ţi râzi tu vrând,
Ca Diogene, o, nou Machedon,
Să-ţi lepezi purpura, căci ăst pământ
E, pentru cinici regi, butoi prea larg, oricând.

XLII

Infern o tihna-n inimi zbuciumate —
Şi-acosta ţi-i blestemul: e un foc
Al sufletului care, în lăcate,
Se zbate, aspirând din strimtul ghioc
Să zboare spre-un înalt, magnific loc,
Şi-odată-ncins, se-aventurează-n zbor,
Neostenind nicicând, nicicum, deloc.
E-o febră ce-i fatală tuturor
Celor ce-o poartă sau purtat în trapul lor.

XLIII

Nebuni naşte, ce nasc nebuni semeţi,

Regi, creatori de secte şi sisteme,
Războinici, politicieni, poeţi,
Sofişti — că-n piept nelinştea când geme,
Ei, timpi, prostesc pe alţii lungă vreme,
Şi-s pe degeaba pizmuiţi de-o lume,
Căci un infern li-e soarta, de blesteme.
O, sufletul de le-ar citi, anume,
Mulţi n-ar vrea străluciri, nici tronuri, nici renume!

XLIV

Suflarea zbucium li-i, furtună viaţa,
Ce-i ţine-n aer, spre-a-i lăsa să cadă;
Dar îi iubesc primejdiei dulceaţa
Şi linştea le pare grea corvoadă;
Şi mor — tânjind primejdii noi să vadă,
Ca focul ce doar pâlpâie când lemne
Nu mai arunci pe jar — sau ca o spadă
Ce nu mai poartă ale luptei semne
Şi rugineşte-ncet, în trândăveli nedemne.

XLV

Zăpezi şi nori cel care suie munţii
Pe piscurile mai semeţe-ndura
De stăpâneşte el prin geniul frunţii,
Ori sceptru, e privit de toţi cu ură.
De-l cheamă sus lumina gloriei, pură,
Si-n jos, sub el oceanul şi pământul,
In juru-i stau reci colţi de stâncă dură
Şi capul gol i-l bate-n iureş vântul;
Şi-aşa i-i răsplătit suişul greu şi-avintul!

XLVI

Dar deajuns! A-Nţelepciunii lume.
E-n ce-a creat chiar ea, şi mai din plin,
In plăsmuirile Naturii-Mume.
Au cine-ntrece farmecu-i divin
Ce Harold i-l contempla de pe Rin?
Izvoare, văi, ponoare şi coline,
Mori, fructe, frunze, grâne, crâng de pin,
Castele ce de buruieni sunt pline
Şi-un trist adio mai îngaimă-ntre ruine.

XLVII

Stau ca trufaşe minţi ce, asaltate
De nenoroc, nu-şi leapădă mândria,
Vorbesc cu norii turnuri crenelate
Şi ospeţesc doar vântul, vijelia.
De-an cunoscut pe vremuri măreţia,
Şi steaguri fâlfâind, şi lupte grele,
Le dorm apărătorii cât vecia
Şi-s colb ca ei, frumoasele drapele,
Şi să înfrunte-asalt nu-s azi în stare ele.

XLVIII

Domnea-ntre ziduri patima Puterii,
Şi-n veci, acolo, seniori prădalnici
Ţineau năimiţii lor oşteni, puzderii.
Erau aceşti nelegiuiţi localnici,
Precum eroii vechi, vileji, năvalnici…
Ce le lipsea? Să scrie în Istorii
Că-**s** mari, de neam, nebiruiţi şi falnici?
Mormânt cu statui — spre a fi notorii?
Spaţiu mai vast —când plini erau de-avut şi glorii?

XLIX

Ce lunte-n viaţa mieilor feude!
Isprăvi ce-s şterse azi din amintire!
Şi scuturile des de sânge ude,
Cu tandrele devize de iubire!
Răzbea robirea zale să deşire,
în răbufniri sălbatice, nătânge,
Cerând distragere şi năruire,
Căci multe ziduri au văzut cum plânge
Sub ele mândrul Rin, purtând val plin de sânge.

L

Râu sfânt ce fericeşti pământu-n jur,
Vii frumuseţi ce gingaşe se cern
în fastul lor firesc, divin şi pur,
Ai creşte-n veci la sânul tău matern,
De omul nu le-ar preschimba-n infern,
Trecând prin cele coasa războirii!
Au ce-ţi lipseşte ca un rai etern
Să uzi — un vast tărâm al fericirii?
Să fii ca Letho tu — Uitare-n largul Firii.

LI

Cumplite lupte ţi-au vuit pc maluri
Şi munţi de leşuri ai avut poveri;
Măceluri înroşiră repezi valuri,
Dar nici mormânt n-au mândrii cavaleri;
Ţi-s limpezi apele mânjite ieri
Şi soare viu îţi scapără-n oglindă,
Dar nu poţi ca în unda ta să-mi ceri

Să-nec şi amintirea suferindă
Ce sufletul, mereu, ca-n chingi stă să-mi cuprindă.

LII

Aşa Chilele Harold îşi zicea, ca unul
Pătruns încă de-al Firii farmec bland
Putea, parcă-ndrăgi chiar şi surghiunul,
învăluit de-al păsărilor cânt;
De frutea-i oglindea mereu grav gând,
Ce locul patimilor vii luase,
Trăia şi bucurii din când în când,
Priveliştile luni maiestoase
Pe chipu-i aducând surâsuri luminoase.

LIII

Doar patimile-a piept îi erau scrum,
Nu şi iubirea… Caldul zâmbet cere
Tot zâmbet cald, căci inima, oricum,
Visează duioşie, mângâiere,
Chiar când dezgustul pentru lume fiere
într-insa varsă… Scumpă amintire
Purta în suflet Childe — şi-o revedere
Visa, un ceas de dulce fericire,
Când inimi se unesc, topite în iubire.

LIV

Nu ştiu cum învăţase duioşia
Iubirii — el, nepăsător la toate —
Il fermeca însă Copilăria
Cu dulcile-i priviri nevinovate.
Dispreţuia el omenirea poate,
Dar ce contează ce l-o fi schimbat?
E greu să crească în singurătate
Simţiri adinci, dar iată-l fermecat
Pe tristul peregrin de-un dor nealinat.

LV

Era o inimă cu-a lui unită
Prin legături mai tari decât altarul;
Dintru-nceput, mereu neprihănită,

Iubirea-şi revărsa asupră-i harul,
Pizme-nfruntând şi înfrângând amarul;
El, rece azi la frumuseţi divine,
Simţindu-i dorului acestui jarul,
în aste stihuri de durere pline,
Pe mal străin, astfel pornit-a să suspine:

1
Din Drachenfels privesc castele
Cum apa Rinului se zbate,
Când trece în vârtejuri grele
Printre coline-n vii bogate,
Livezi, podgorii, toate-n floare,
Ce vin promit, cum şi bucate,
Printre oraşe-neântătoare,
Cu albe ziduri de cetate;
De-ai f i cu mine, înzecit
De tot ce văd aş fi vrăjit.
2
Ţărănci cu-albaştri ochi de vis,
în mâini cu proaspete, vii flori,
Zâmbesc în mândrul Paradis.
Cetăţi străvechi, cu turnu-n nori,
Printre-arbori verzi se iscă, sure.
Abrupte stânci, stârnind fiori,
Şi-arcade frinte, din pădure
Privesc spre-a viilor comori.
Dar toate te-ar dori stăpână
Cu mine-alături, mână-n mână.
3
Crini îţi trimit, primiţi în dar
De mine… Ştiu, s-or veşteji
Cât nici n-o să-i atingi măcar;
Ci totuşi, nu-i dispreţul,
Căci eu i-am îndrăgit, visând
Că-i vei privi cu ochii vii,
Şi-atunci, prin suflet şi prin gând,
Aici cu mine ai să fii,
Ştiind că-s de pe mal de Rin,
Ca inima să mi-o alin.
4
Măreţ tot curge Rinu-n spume,
La fiecare şerpuire
Descoperind o altă lume,

Alt paradis pentru privire.
Oricine-ar sta aici o viaţă
Priveliştile să le-admire,
Căci loc mai drag, mai cu verdeaţă,
Nu afli în întreaga Fire.
Pe-ai mei urmandu-i, ochii tăi
Ar îndulci câmpii şi văi.

LVI

Pe-un dâmb, pe lingă Coblentz, se ridică
O piramidă scundă… Dedesubt,
O inimă vitează, inamică,
îşi doarme somn de veci neîntrerupt.
L-au plâns soldaţii eu obrazul supt,
Hirsuţi soldaţi, slăvindu-i cutezanţa
Acestui dârz Marceau, de rane rupt,
Ce-n luptă se-avântase pentru Franţa,
Să-i apere, fidel, dreptatea şi speranţa.

LVII

Setul, glorios de-a fost al său destin,
L-au dus la groapă două oşti certate
Pentru-al său suflet glasul peregrin
Să ceara slavă-ntru Eternitate.
Ei campion ţi-a, fost, o, Libertate,
Dintre puţinii ce n-au tras foloase
Cât din puterea ce le-ai dat se poate.
Marceau cu sufletul curat rămase,
Si plâns de toţi a fost, cu lacrime duioase.

LVIII

Dar citadela Ehrenbreitstein iat-o,
Cu negrul zid ce-i martor pe vecie
Exploziilor ce au asaltat-o
Dar neclintind cumplita ei tărie.
Turn al Victoriei ce, pe cimpie,
Priveai fugind vrăşmaşii în derută,
Tot ce-a scăpat din crunta bătălie
Distruge pacea, ploile strămută,
Când ploi de gloanţe tu ai înfruntat, redută!

LIX

Adio, Rin vrăjit! O, pacea gustă
Şi-un singuratic fără alinare,
Cum şi-o pereche-n valea ta augustă.
De n-ar muşca din sufletul ce doare
Ai remuşcării vulturi, cu ardoare,
Unde-i sălbatică Natura-Doamnă,
Dar crudă nu, nici veselă prea tare,
Nici tristă — ci ca dulce, blândă toamnă,
Apururi ai simţi că sufletul se-ndeamnă.

LX

Adio, iar… Dar spun în van adio,
Căci ce, -ai văzut nu poţi uita nicicând
Şi vraja Rinului o vei simţi-o…
O, fluviu fără seamăn pe pământ,
Da, ţări mai luminoase sigur sunt,
Dar nicăieri nu află călătorii
Atâta farmec reunit şi sfânt:
Munţi, văi, coline, şesuri şi podgorii,
Şi duioşie, şi-un trecut bogat în glorii!

LXI

Grandoare frustă, şes fertil şi albe
Oraşe — valul prăvălit în spume,
Genuni de groază, catedrale-n salbe,
în gotic stil, păduri, văi largi, molcume,
Şi stânci sălbatice, parcă anume
Sfidând umana artă a zidirii,
Şi o paşnică, voioasă foarte lume,
Precum e-aici şi plăsmuirea Firii,
Chiar de imperii cad din culmile măririi.

LXII

… Dar astea sunt departe… Iată, Alpii,
Palate-ale Naturii, mari redute
Cu turnu-n nori… Pe îngheţate albii,
Aici curg avalanşele temute,
Vast tunet de zăpezi din pisc căzute.
Tot ce înaltă-un suflet şi-l prăvale

S-a întrunit în piscurile mute,
Pământul învăţând ce lungă cale
E pin-la cer, lăsând pe bietul om la poale,

LXIII

Dar cit nu trec de munţii fără seamăn,
Nu pot popas să nu fac Ia Morat,
Câmp ce c cu patriotismul geamăn.
Trofeie-n oase-aici s-au adunat,
Şi nu roşesc că-s şi eu dintr-un nat
Cu-nvingătorii— căci burgunzii mii
De luptători nici nu şi-au îngropat.
Şi neavând ei tihnă-ntru vecii,
Toţi umbre, azi, pe Stix, se vaită, stafii.

LXIV

E Waterloo un Cannae prin măcel,
Dar Marathonul şi Morat egale
Prin glorie-s —şi pată n-au defel,
Căci n-au mers roabe oşti pe-a luptei cale,
Supuse-ambiţiei imperiale,
Ci liberi cetăţeni ce sfântă cauză
Au apărat în lupte infernale,
De legi draconice dorind să n-auză,
Ori drept divin la tron, înscris în clauză.

LXV

Lingă un zid stingher, dar măi stingheră,
Se daltă o columnă întristată,
O rămăşiţă dintr-o altă eră,
Nenorocită şi inspăimântată,
Ca o fiinţă-n piatră preschimbată
De spaimă — însă conştientă parcă.
Uimit eşti de a ei în timp durată
Când falnicul Aventicum cea largă
Domnie ce avu azi de ruini încarcă.

LXVI

Şi-aici, sfinţit să fie al tău nume,
O, Iulia, multiubitoare fiică,

Tu Cerului te-ai hărăzit pe lume,
Vrând tatăl să-ţi salvezi în vremea-antică;
Dar juzii, care legea doar aplică,
De lacrimi seama n-au ţinut nicicând.
Vreun monument aici nu stă să zică
în ce fel i-ai murit peste mormânt,
Să fiţi un colb precum şi-o inimă oricând.

LXVII

Sunt fapte, nume ce eternizate
Se cer, chiar de Pământul uită iute
Tirani, popoare cucerite, state.
Dar tu înveşnicită fii, Virtute,
Cu măreţiile-ţi neîntrecute,
Şi dintru nemurirea ta, apururi,
Ca albii Alpi s-araţi, cu piscuri mute,
Ce-şi suie majestoasele contururi
Nepieritoare-n veci sub bolţi de-azururi!

LXVIII

Ci iată lacul Leman, ce-n cristal
Reflectă munţi şi cer ca în oglindă,
Iar lor le place ca în linul val
Imaginea tihnita să-şi surprindă.
Dar totuşi, prea mulţi oameni se perindă,
Ca să mă reculeg în simţăminte;
Şi iar singurătatea suferindă
Mă va momi — şi-am să rechem în minte
Dragi amintiri ce-un om în turmă nu mai simt

LXIX

Să fugi de oameni nu înseamnă ură;
Nu toţi pot truda grea cu ei s-o-mpartă,
Şi nu-mbraci a dispreţului armură
Dacă-ţi închizi a sufletului poartă,
Spre-a nu te prinde-n fierberea-i deşartă
Al lumii val — căci lung, târziu te plângi
Că molipsirea asta nu te iartă
Şi-adună rele, peste rele-adânci,
Ca, sub povara lor, slab, sufletul să-ţi frângi.

LXX

E-o clipă a căinţelor nătânge,
Când sufletul distrus, atât de lesne
îşi schimbă-n lacrimi orice strop de sânge,
Sporanţele-mbrăcind în văl de bezne!
Pe-al vieţii drum de rătăcim, ades ne
Şi pierdem noi în noapte… Marinarii
De-mi port ştiu sub ale vântoasei plesne,
Dar cei ce-n Veşnicie sunt hoinarii
N-au ancoră, n-au port, speranţe ori fruntarii.

LXXI

Au nu-i mai bine să trăieşti sihastru,
Iubind pe-acest pământ ce-i pământesc,
Aici pe unde Ronul lac albastru
Din veci hrăneşte cu-apa lui, firesc,
Ca mamele, copiii când şi-i cresc
Şi plânsul li-l opresc prin mângâieri?
Au mi-i mai bine mai dumnezeiesc,
Sa stăm in loc retras, şi noi stingheri,
Decât în lume sclavi să fim ori temniceri?

LXXII

Nu-n mine eu trăiesc… Sunt doar o parte
Din ce-i în jur… Mi-e drag un lanţ de creste,
Dar mi-o oraşul chin —şi fug departe,
Şi neplăcut în sânul Firii-mi este
Că-s doar verigă eu printre aceste
Fiinţe ale lumii, când viu zbor
Vrea sufletul spre sferele celeste,
Spre piscuri şi spre stele, peste nor, —
Ori peste-ntins de mări se vrea rătăcitor.

LXXIII

Şi cum gândesc, aşa cred că mi-o viaţa:
Pustiul lumii, mişunul, uni pare
Un loc de chin, unde te-apucă greaţa
Şi-n care-am ispăşit vreo crimă mare.
Dar aripi parcă-mi cresc la subţioare,
Mai iuţi ca uraganul nentrecut,

Şi astfel prinde sufletul să-mi zboare,
Rupind încătuşarea ăstui lut
în care s-a trezit închis dintru-nceput.

LXXIV

Şi-atunci când liber fi-va al meu suflet
De ce urăşte-n formă degradată,
Şi carnea unor viermi va da răsuflet,
Ori unor muşte… De-o să văd o dată
Că elementul clement se-arată,
Că prafu-i praf — n-am să disting eu oare
Mai clar neîntrupatul gând şi-o ceată
De spirite cu care rar se pare
Că-mpart esenţa lor in veci nemuritoare?

LXXV

Au munţii, cerul, marea nu mi-s parte
Din suflet? Şi eu parte nu-s din toate?
Iubirea ce-mi stârnesc nu-i pură foarte?
Faţă de-aceste lucruri minunate,
Ce n-as dispreţul? Au n-aş răzbate
Prin suferinţi, în loc de-a renunţa
La aste simţăminte luminate,
Pentru un om ce toată viaţa sa
Priveşte doar în jos, nevrând a se nălţa?

LXXVI

… Dar gata… Gândul meu din nou se-nturna
Spre tema mea, căci cei căror le place
Să-şi făurească visuri peste-o urnă —
Contemple urna-n care-un geniu zace,
Care a fost un foc fără de pace,
Născut sub pur văzduhul ce-l respir
Şi-a vrut ca, din a minţii lui găoace,
Să-şi facă glorie… Nebun delir,
Căci tihna şi-a jertfit pentra-asta ani în şir!

LXXVII

Rousseau, sofist, apostol al mâhnirii,
S-a chinuit aici cu violenţă,

Dând farmec magic patimei iubirii.
Grăit-a chinul lui cu elocvenţă,
Ivind din cruda dragostei demenţă
Mari frumuseţi vărsate în cuvinte,
De ne-a orbit celesta lor ardentă
Ca razele din soarele fierbinte,
încât vărsăm, citind, potop de lacrimi sfinte.

LXXVIII

I-a fost esenţa patimei iubirea,
O flacără în inimă fatală,
Ce-i consuma în vâlvătăi simţirea.
Era copac sub fulgere-n rafală,
Dar el iubirea nu-şi visa carnală
Şi nu plângea nici vreo iubită moartă,
Ci vis de frumuseţe ideală
In pagini el a-nsăilat cu arta,
Chiar straniu de părea de-asemeni foc să ardă.

LXXIX

Aceasta viaţă lui Julie i-a dat,
Cu tot ce-i dulce-n dor si nebunesc.
De-aici a izvorât sărat curat
în zori dat lui cu gând prietenesc,
Cind gura lui ardea de foc drăcesc.
Dar asta aprindea în el scânteia
Ce-l devora — şi oare nu firesc
Mai fericit era decât aceia
Ce la-ndemână au, aievea chiar, femeia?

LXXX

Duşmani şi-a născocit întreaga viaţă,
Gonindu-i pe prieteni… Se-incuibase
în mintea-i bănuiala certăreaţă,
Cerând jertfiri de inimi credincioase,
Căci nebunie crudă-l apucase.
Din ce pricină mai mult ca nebunii
El se pierdea-n deliruri furioase?
Nenorocirea, niscai boli zic unii,
Dar boli ce-a serb prindeau doar chipul raţiunii.

LXXXI

Era, nebun, ca Pitia, oracol,
Proroc ce-n fata noastră a adus
Al lumii-ntregi în flăcări viu spectacol,
Cit regii n-au căzut de tot de sus.
Robiei Franţa veacuri s-a supus,
Cit n-a venit Rousseau şi cu confraţii,
Trezind poporul ce dormea ca dus;
Şi-atunci, cum fac ades multoprimaţii,
Minia şi-a vărsat, atârnind mari conflagraţii

LXXXII

Şi-au ridicat ua monument de groază
Peste ruini de vechi prejudecăți
Cind şi-a rupt vălul noua Franţă trează,
Să vadă lumea şir de nedreptăţi,
Dar şi ce bine-a fost în alte daţi.
Şi-a nimicit, amestecând cu Hăul,
Şi noi palate, tronuri şi cetăţi,
Şi-a zămislit Ambiţia şi Răul,
Dând Robului cel nou Stăpânul şi Călaul

LXXXIII

Dar asta nu se-ndură, nu se-ndură,
Căci forţa şi-a simţit-o omenirea;
O, de şi-o folosea mai cu măsură,
N-ar fi lovit şi-n sine nicăirea,
Citind chiar şi ce-s Mila şi Simţirea.
Dar cei ce doar tencbrc-au prins să vadă
Şi sub jug greu ştiut-au umilirea,
Nu-s vulturi de pe creste de zăpadă,
Şi înşela se pot, vânând greşit o pradă.

LXXXIV

Ce răni adinci nu lasă cicatrice?
Dar rana inimii-i mai sângerindă!
Urâte urme lasă… Dar aice
Nu-i renunţarea oamenilor blinda.
Stă încă trează ura lor la pândă,
Râvnind a răzbunării clipă iar.

Si iar s-or scutura ei de omndă,
Şi pedepsi-vor şi ierta-vor chiar.
Dar răzbunarea ştim de mult că iartă rar!

LXXXV

Tu, limpede lac Leman! Eşti oglindă
De ape calme, încât uit o clipă
Vacarmul dintr-o lume suferindă
Şi cat a unui pur izvor risipă.
E luntrea mea o gingaşă aripă
Şi uit tumultul crunt, fără pereche,
Ce drag mi-a fost pe-un val ce aprig ţipă.
Parcă-mi şopteşte-o soră la ureche…
O, cum de mi-a plăcut furtuna cu-a ei streche?

LXXXVI

Ci iată, ceasurile serii curg,
Şi de la lac până la Munţii Jura
S-a-ntins o împâclire de amurg.
Vezi încă tot ce-a plăsmuit Natura,
Şi-abrupţii munţi doar îţi apar ca zgura.
Miresme de boboci de flori se-adună
De dinspre mal — şi cade picătura
Din vâsla ridicată… Stă să spună
Un dulce ţârâit de greier.. Noapte bună".

LXXXVII

E-al nopţii cântăreţ ce o pruncie,
Mereu chitind, din viaţa lui îşi face.
Din crânguri cânt de păsări mai învie,
Dar după un tril, două, totu-i pace.
Dinspre coline parcă-adie-ncoace
Un murmur — dar e numai o părere,
Căci rima, ce din stele se desface
Nu întrerupe-a serii mângâiere
Când împânzeşte vii culori din alte sfere.

LXXXVIII

Voi, Stele, poezie a Tăriei,
Iertaţi de state, oameni, cu uimire

Citesc în voi al sorţii drum, căci vie-i
în orice om dorinţa de mărire,
Şi toţi nutrim un vis de nemurire,
De-a ne uni cu voi-care mister
Şi frumuseţe sunteţi… Cu iubire
Vă contemplăm — şi glorii cc nu pier,
Puterea, Soarta-şi iau emblemă-o stea din cer.

LXXXIX

Pamântul, cerul tac — dar nu e somn,
Ci şi ţin, ca noi, sub vii simţiri, suflarea;
Tac cum tăcem când gând adânc ni-i domn.
Pământul, cerul tac… Lac, munţii, floarea
Şi stelele ce-şi licăresc paloarea
Trăiesc intensă viaţa lor în care
Pierdute nu sunt raza, frunza, boarea,
Ci-s parte a fiinţei creatoare,
Ce-a făurit pământ, şi cer, şi om, şi mare.

XC

Trăind al Nesfârşirii simţământ,
Nu suntem singuri în singurătate;
Ni-i sufletul mai pur, şi-un cântec sfânt
De armonia-ntru Eternitate
Nc-aduce-aminte, revărsând în toate
Noi vrăji, ca din al Citereei brâu;
E-un farmec care spectrul morţii poate
Departe de noi toţi să-l ţină-n frâu,
Cu pământeşti puteri de ne-ar lovi molâu.

XCI

Străvechii perşi ne fie-n veci exemple,

Căci ei din piscuri îşi făceau altar,
Să vadă lumea-n jur —şi nu în temple
Zidite se umpleau de-al rugii har.
Asemuiţi pământul, cerul clar,
Aceste temple — ale Naturii sfinte,
Cu goticele catedrale chiar,
Cu templele greceşti — şi de-azi nainte,
Rugi n-o să mai nălţaţi în strimtele incinte.

XCII

Dar cerul nopţii-i brusc schimbat… Furtună,
Năpraznică mai eşti pe întuneric!
Ah, mă vrăjesc ca negrii ochi de brună
Străfulgerările arzând feeric!
Cad trăsnete cu bubuit isteric
Din stânci în stânci, din norii toti — şi-o limbă
Au munţii, glasul crunt când şi-l desferic,
Căci Munţii Jura şi cu Alpii schimbă
Răspunsuri între ci cât fulgere-i înnimbă.

XCIII

Aceasta-i Noaptea! Noapte fără seamăn,
Nu pentru somn sortită… O, mă lasă
Cu-a ta minunăţie să fin geamăn —
O parte din furtună!… Ploaia deasă
Dansează-n lac fosforescent, voioasă;
Iar e-ntuneric… Norii-s negre ghemuri,
Şi iar se-aude vocea furioasă
A munţilor cuprinşi de-un tainic tremur,
De pare-ar presimţi născând cumplit cutremur,

XCIV

Se-avântă Ronul printre două stânci
Ca doi iubiţi ce ura i-ar desparte
Şi-ndură astăzi suferinte-adânci,
Căci vor rămânc-n veci de veci departe.
Vai, tot iubirea cea fără de moarte
Le-a fost stârnit în suflet gelozia,
Dar doru-n van în suflet le mai arde,
Căci floarea vieţii le-a strivit urgia
Şi ierni vor îndura de-acum cât veşnicia.

XCV

De-aici, unde se zvârcoleşte râul
Când prin granitul stâncilor pătrunde,
Furtuni sălbatice-şi urnesc desfrâul.
Din stânci în stânci, furtuni îi vor răspunde
Furtunii… Trăsnetele furibunde

Şi fulgere cu biciul scăpărării
Tot muşcă din versanţi, ştiind că unde
Se-ntinde-mpărăţia Dezolării
In voie pot lovi, din dungă-a dunga zării

XCVI

Cer, vânturi, munţi, lac, râu şi fulgerări,
Şi nori, şi noapte — am un suflet care
E inspirat, spre voi simţind chemări,
O clipă de repaos când mai arc.
Dar ce liman, furtuni clocotitoare,
Puteţi avea, dezlănţuile-n furii?
Au sunteţi ca tumultul care doare
în suflet omenesc supus torturii?
Ori cuib vă faceţi sus, pe piscuri, ca vulturii?

XCVII

Glas de-aş putea sa dau şi să-ntrupez
Tot ce e viu în mine-ntr-un cuvânt:
Gând, patimi, inimă, simţire, crez,
Ce-am căutat şi caut pe pământ,
Slab ori puternic dac-am fost şi sunt,
Cuvântul Fulger s-ar numi, dar, vai,
Neauzit rămâne-al meu frământ,
în viaţă sau în moarte, fără grai,
Ca spada ce a prins, în teacă, mucegai!

XCVIII

… Inrouraţii zori se-arata iară,
Cu-obraji de flori şi cu miresme sfinte,
Râzând de nori — si ziua stă s-apară,
De parcă-n lume n-ar fi şi morminte.
Şi viaţa curge iarăşi ca-nainte.
Mă aflu încă, Leman minunat,
Pe malul tău vrăjit şi, Doamne-Sfinte,
Se odihneşte ochiul fermecat
Pe vii privelişti ce din veac le-ai adunat.

XCIX

Clarens, tu, leagăn al iubirii pure,

Pătruns eşti şi-azi de-al pasiunii gând.
Ai rădăcini în dragoste, pădure;
Pătrunşi de dragoste gheţarii sunt
Şi soarcle-asfinţit şi-adoarme blând
Pe-a lor oglindă drăgăstoase raze.
De-adânca dragoste-ţi vorbesc oricând
Şi stâncile ce i-au fost cuiburi, oaze,
Când lumii-i ascundeau mirifice extaze.

C

Clarens, călcat eşti tu de paşi cereşti;
Spre tronul ei iubirea fără moarte,
Pe treptele de munţi dumnezeieşti
Suit-a… Zeul ei de-aici împarte
Lumină până şi în peşteri sparte,
Dând florilor culori şi strălucire.
Zămislitoarea lui putere arde,
Dar tot ei, cu blândeţe peste fire,
Balsam revarsă-n răni ce dor încă-n neştire

CI

El este-n toate-aici: în negrii pini
Ce umbră-i ţin pe înălţimi cu ciute;
E în cascade, -n vii şi în grădini
Spre lac din foi şi frunze-ntreţesute;
E-n unde ce vin glezna să-i sărute
Cu susur lin; e-n fructele brumate
Şi în păduri cu sure trunchiuri mute
Dar verzi de mii de frunze zvăpăiate,
Ce îl răsfaţă mult întru singurătate.

CII

Singurătate plină şi de-albine
Şi păsări cu penet multicolor,
Ce îi închină triburi divine,
Mai dulci decât al oamenilor cor,
Desfăşurându-se în liber zbor.
Fântâni, izvoare, ramura subţire,
Bobocul floarei, toate-s un fior,
Un gând de frumuseţe, ce-n iubire
S-a zămislit, tânjind spre naltă împlinire.

CIII

De n-ai iubit, misterele iubirii
Te-or cuceri aicea negreşit;
Şi fi-vei îndoit rob fericirii
O dată-n viaţă dacă ai iubit,
Căci în lăcaşul ei desăvârşit
I-alungă lumii valma, răutatea.
Cunoaşte Firea naştere, sfârşit,
Dar nu-şi opreşte-n veci fertilitatea
Şi compara o poţi cu chiar Eternitatea.

CIV

Nu-n van Rousseau alese acest loc,
Să-I populeze c-o iubire pură,
Rod al închipuirii lui de foc,
Căci Amor, lingă lac şi curmătură,
Loc fericit făcu, peste măsură,
Rupându-i brâul lui Psyche… Ce zvon
Plăcut auzi când Romii viu murmură,
Ţinându-i şi el dragostei ison,
Sub Alpii ce, şi ei, tot dragostei sunt tron!

CV

Lausanne, Ferncy! Ne amintiţi mari nume
Prin care voi vestite ati ajuns,
Doi muritori ce-au căutat pe lume
Drum glorios ce-i altora ascuns.
Ei, minţi gigantice, cereau răspuns
La mii de îndoieli, precum Titanii,
Sfruntând cu ele cerul nepătruns,
Ca trăsnete să-ndure şi strădanii…
Dar ceru-şi râde doar de oamenii, sărmanii.

CVI

Unul — tot foc şi nestatornicie,
Cu toane, ca un prunc, dar înzestrat
Cu minte gravă, veselă, zurlie,
Bard, filosof, istoric învăţat,
Pe om în sine l-a multiplicat

într-un talent proteic — dar el armă
Afla-n sarcasm — în acest vânt turbat,
Ce răvăşeşte totu-n jur, cu larmă,
Prostia biciuind şi-n regi stârnind alarmă.

CVII

Cellalt —profund, meticulos şi grav,
Sprc-nţelepciune simţind viu îndemn
Şi cu ştiinţele făcând conclav,
Lovea cu ironia-n cel nedemn,
Dintr-vm dispreţ solemn un cult solemn
Durând— stârnind turbare ani de-a rândul
în duşmani ce i-au pus pc frunte semn
De erezie, înfierbându-i ghidul
Şi la infern de veci cu ură condamnându-l.

CVIII

Cenuşa lor în pace s-o lăsăm,
Căci de-au greşit, osânda li-i sortită.
Nu-i drept să-i judecăm, să-i condamnăm,
Căci va veni oricum acea clipită
Când taina morţii-o fi dezvăluită.
Dorm în mormânt speranţe şi teroarea,
Şi-n ziua renvierii, prevestită,

Cunoaşte-vom cu toţii răzbunarea
Tăriei — ori vom şti ce-nseamnă îndurarea.

CIX

Dar mai uitând de-a omului lucrare,
Să contemplăm Zidirea — şi-acest eânt,

Ce-l tot lungesc, hrănindu-l din visare,

Să-şi curme nesecatul lui avânt.
Spre Alpi minaţi sunt nourii de vânt,
Şi eu să trec de coama lor se cere,
Ca să contemplu tot acest pământ,
Cit văd cu ochii, pân-ce-n zări se piere,
îmbrăţişat cu drag de-a cerului putere.

CX

Italia! îmi fulgeră lungi veacuri
în suflet, când te văd, din ziua-n care
Te-a strâns Cartagina în crunte-atacuri —
La ultima de slavă scăpărare.
Bravi şi-nţelepţi ţi-au scris o carte mare;
Ai nimicit şi-ai zămislit imperii,
încât şi azi adapi fără-ncetare
Setoase minţi ce vin aici, puzderii,
Şi-ntre coline-ţi sorb din sevele puterii.

CXI

Să scrii sub neprielnice-auspicii;
Să simţi că nu mai eşti ce-ai fost şi nici
Ce se cădea să fii — s-ascunzi nu vicii,
Ci uri, iubiri sau al durerii bici,
Ori duioşii, plăceri, şi mari, şi mici,
E, pentru suflet, vai, cumplită caznă,
Cand singur te tiranizezi, dar zici
Că ţi s-a hărăzit să-nfrunţi năpraznă
Făcând din verbul tău balsam, venin sau pleaznă!

CXII

Sunt versurile mele poate-un truc
Nevinovat — culori pe scene-aparte,
Se-mi trec prin faţă, şi le readuc
Să farmece şi pe-alţii-n foi de carte.
O, tânăr, vrei să ai de glorii parte,
Dar pierdere eu nu văd, ori răsplată
In zâmbet ori în încruntări deşarte.
Eu singur fost-am… Singur viaţa toată
Rămân, de-oi fi uitat ori pomenit vreodată.

CXIII

Eu lumii n-am dorit să-i smulg ovaţii;
Eu n-am iubit-o — ca nu m-a iubit;
Nu i-am cinstit nici idoli, nici magnaţii,
Stând în genunchi ori doar zâmbind silit.
Cu alţii-n cor pc nimeni n-am slăvit;
Eram in lume— dar de ea străin,

De gândnri ei străine răvăşit,
Şi-aş fi rămas la fel — dar anii vin,
Şi trec şi, mai bătrân, te-mpaci cu-al tău destin.

CXIV

Nu i-am fost lumii drag — şi nici ea mie;
Dar să rămânem adversari oneşti;
Ea ceasul despărţirii, mintea vie
Mai crede-n adevăruri omeneşti,
Că nu se-ntind capcane diavoleşti
în tot ce-i faptă şi cuvânt; că mască
Nu poartă toţi; că lacrima fireşti
Mai pot pe altul să-l compătimească.,
Iar fericirea nu-i doar vis — ci-i pământească.

CXV

Iubită fiică, Ada! Cu-al tău nume
Am început ăst cânt— cu el si ii şese.
De nu te văd şi n-aud eu pe lume,
Cu tine una sunt — şi umbre cresc
Spre tine din tot gândul părintesc.
De n-o să mă mai vezi, o, scumpă-amică,
Prin versuri eu şi-n vis o să-ţi grăiesc;
Vei auzi cum glasu-mi se ridică
Şi din mormânt jilav spre inima de fiică.

CXVI

S-ajut să-ţi crească agerimea minţii,
Părtaş la mici naive bucurii,
Şi să te cresc duios ca toţi părinţii,
Când toate sunt minuni pentru copii,
Ori să te leagăn pe genunchi să-mi vii,
Să-ţi scriu pe frunte cald sărut, o fată,
Vai, nu mi-e hărăzit — dar aş greşi
Să spun că nu mi-a fost pornirea dată;
Nu ştiu cum sunt, dar simt: puteam fi şi bun tată.

CXVII

Când spune-ţi-or că-i ura datorie,
Ştiu că mă vei iubi şi-atunci, chiar dacă

Vor zice că-al meu nume-i o urgie
Şi tu să nu-l rosteşti or să te facă.
Nici de-oi muri, iubirea n-o să tacă.
Nu pot să-ţi stoarcă sângele din vine
Şi sângele-i al meu — şi cât nu seacă,
Precum la viaţă tu la el vei ţine,
Şi nu vei înceta de-a mă iubi pe mine.

CXVIII

Prunc al iubirii, -n ceas amar născut:,
Crescut în a durerilor viitoare,
Acesta-ţi este tatăl nevăzut
Şi tu, desigur, va să-i semeni tare.
Dar aibi nădejde-n vremea viitoare,
Şi crede tu într-un destin mai blând.
Din pisc de munţi şi de pe val de mare,

Cu numai fericirea ta în gând,
Cel leagăn de copil cu bine ţi-l cuvânt!

CÂNTUL AL PATRULEA

I

între-un palat şi-o temniţă, pe Puntea
Suspinelor am stat, privind, o dată,
Veneţia cum îşi înalţă fruntea,
Ca din baghetă magică iscată.
O mic de-ani aripa-ntuncată
Şi-o-ntind în jur — şi-o glorie pe moarte
Zâmbeşte unui ev când lumea toată
Sta să-i admire leul, de departe,
Pe tronul insular privind cum coama-i arde.

II

Cybelă -i, ce din mare la lumină
Sa fost ivit, cu turnuri drept tiară,
Cu chip maiestuos ca de regină
A apelor… Şi-aşa odinioară
A fost, şi-a nestematelor comoară
Ploua peste-ale ei iubite fiice
Din Orient ori vreo prădată ţară.

Ea, -n purpură, poftea şi regi aice,
Şi onoraţi erau la mari serbări să-i pice.

III

Dar Tasso nu mai are-aici ecouri
Şi nu mai cântă-n cor gondolierii.
Palatele-ţi par uneori cavouri
Şi rar sparg muzici zeghile tăcerii,
Dar Frumuseţea-i veşnică vederii,
Căci state, arte pier — dar Firea-i vie
Şi n-a uitat Veneţia plăcerii,
Serbările, nebuna veselie
De carnaval — ce chip i-a fost şi efigie.

IV

Pe noi însă ne farmecă nu doar
Prin umbrele ilustre din istorii
Care-n cetatea fără dogi ţi-apar
în năluciri, de te cuprind fiorii,
Căci nu pier, cu Rialto, şi mari glorii,
Ca Shylock şi Pierre şi cruntul maur,
Ce-n veci de veci i-or fi locuitorii,
Şi chei de boltă, chiar de-un ev de aur
S-o pierde în ruini cu vastul său tezaur, —

V

Căci nu-s lut ale minţii plăsmuiri
Ci, în esenţa lor nemuritoare,
Trezesc în noi mai pure străluciri
Şi-o viaţă mult mai plină de savoare.
Ce crunta soartă ne-a oprit sub soare
Ele ne dăruie, — alungind departe
Tot ce urâm-şi-o gingaşă răcoare
Revarsă pe-ale inimii flori moarte
Ce umple tristul gol al unei vieţi deşarte.

VI

Ca tânăr, afli-n asta o speranţă;
Bătrân — fugi de pustiul vieţii tale.
E-un simţământ ce-şi află rezonanţă,

Ca şi al meu, pe zeci de pagini goale.
Ci totuşi lucruri sunt mai magistrale
Ca ţara noastră cea de basm, culori
Ce-ntrec imaginaţiile-astrale
Şi-acele mult fantastice comori
Ce muza ni le dă podoabe uneori.

VII

Eu le-am văzut, poate visat… De-ajuns!
S-au dus ea visul, Adevăr părând.
Orice-ar fi fost şi-n de-ar fi ascuns,
Le pot înlocui acum oricând.
în stare-s şi-azi de plăsmuiri de gind
De care-a fost o dată să mă bucur,
Dar nu mai vreau — fantome vane sunt…
Când creşte-n mine-al raţiunii mugur,
Aud eu alte voci şi-n jur văd alte lucruri.

VIII

Ştiu alte limbi şi nu-s acum străin
In ţări ce nu sunt ţara mea natală.
Când eşti tu însuţi, mari schimbări de vin,
Nu te surprind, şi te primeşte-n poală
Ori ţărm cu oameni, ori pustia goală.
O, faptul că-n a libertăţii ţară,
Şi-a-nţelepciunii m-am născut e-o fală,
Dar trupul meu dacă va fi să moară
în alta, peste mări, şi-aşa va să dispară,

IX

Eu, poate, ţara mi-am iubit… Şi dacă
Un suflet rupt din temniţa-i de lut
îşi poate-alege-un loc unde să zacă,
Al meu s-o-ntoarce unde s-a născut.
în limba mea sper totuşi cunoscut
Să fiu odată de posteritate,
Dar poate prea mă laud, prea-s limbut.
Mi-e gloria ca şi norocul poate,
De-o clipă numai, şi uitarea de va scoate

X

Al meu nume din templul cel de aur
în care morţii-s veneraţi cu anii
De naţiuni, ei, fie… Poarte laur
Poet mai bun… Lăsaţi-mi, nu litanii,
Ci-un epitaf: „Au fii mai buni dardanii”.
Nu caut simpatii în suferinţe;
Sădit-am pom cu spini şi-ndur strădanii
Eu de la spinii lui, şi umilinţe,
Dar trebuia să ştiu ce-mi iese din seminţe.

XI

Azi, văduvă, -Adriatica îl plânge
Pe Doge, şi nu-i an de an mireasă;
E-un Bucentaur rupt de vremi nătânge
Podoaba ei de văduvă crăiasă.
Stă Leul în San Marco, tot acasă,
Dar e de râs în urbea fără vlagă,
Care bogată, mândră, fastuoasa,
Văzut-a de iertare cum se roagă
Un împărat vestit în Europa-ntreagă.

XII

Azi calcă cizme-austriece unde
S-a umilit un şvab… Străvechi regata
Provincii sunt… Oraşele fecunde
în legi, cândva, -s în lanţuri ferecate.
O, Timpul naţii de pe culmi abate,
Ce-au strălucit, gustându-i slavei harul.
Dar cad ca avalanşele surpate.
O, unde-i Dandolo, octogenarul,
El, orbul ce-n Bizanţ ajunse legendarul?

XIII

Sunt în San Marco roibii lui de-aramă,
Cu frâul daurit lucind în soare,
Dar ce-a spus Doria, de bunăseamă,
S-a împlinit, căci sunt în frâu! Din mare
Născu Veneţia — şi-n valuri moare,
Ca alga… Ea ce, veacuri treisprezece,
Trăit-a liberă, strălucitoare,

Sub jug e! O, mai bine-n val se-nece
Decât să stea gemând sub cizme-austriece!

XIV

Nou Tyr a fost ca-n tinereţe, şi
Porecla de Piaintaleone — arată
Că pe uscat şi mare cuceri.
Trăit-a liberă, ea, -n sclavi bogată,
Şi ea o citadelă crenelată
Ea mândră i-a-nfruntat pe otomani;
Fu Candia ca Troia de-altădată;
Lepanto -n val zvârli pagini duşmani;
O, nume de neşters de Timp sau de tirani!

XV

S-au spart ca sticla statui de dogi morţi,
Dar martor stă splendorii lor depline
Palatul vast, chiar vitregit de sorţi.
Da, sabia, sceptrul, de rugină pline,
Trecut-au azi în crude mâini haine,
Şi străzi pustii, pustiile palate,
Si chipurile care-ţi sunt străine,
îţi amintesc ce hoarde blestemate
Veneţia o strâng în lanţuri tentate.

XVI

Athena, când o-nvinse Siracusa
Şi-ai ei soldaţi păşeau în lanţ barbar,
Cine-a salvat-o oare, de nu muza
Cea atică prin cântec legendar?…
Uimit de imnul tragic, stă
în car învingătorul cap de oşti — şi spada,
Şi frâul scapă, şi-i dezleagă chiar
Pe prinşi, zicându-le că morţii prada
N-or fi, căci i-a salvat poetul din Elada!

XVII

Veneţia! Tu poţi să-ţi strigi, frumoaso,
Dreptatea nu prin fapte clin vechime,
Ci chiar şi prin iubirea pentru Tasso,

Ce trebuia s-alunge aste stime.
Ruşine, naţii! Şi, mai cu asprime,
Zic Angliei: ruşine îndoită!
Regină peste, mări şi peste clime,
O laşi pe sora ta nenorocită,
Când şi tu ai putea-ndura o grea ursită?

XVIII

Iubind-o de copil, era cetatea
Din basme — nu puteam să n-o admir,
Caci îşi suia din valuri majestatea
Cu turnuri de mărgean şi de porfir,
Iar Otway, Radcliffe, Schiller şi Shakespeare
Mi-au zugrăvit-o-n neuitate pagini;
Şi o iubesc şi azi, ca ani în şir,
Mai mult chiar când o plină, de paragini,
Decât când mi-apărea-n mirifice imagini,

XIX

Cu-al ei trecut pot s-o repopulez.
Dar tot rămâne pentru ochi şi minte
Şi pentru meditaţie cu miez
Mai mult decât visasem înainte.
Ferice clipe îmi aduci aminte,
Veneţia, din existenţa mea,
Ce-ţi poartă coloritul — simţăminte
Ce Timpul, chinul nu le pot surpa,
Chiar ros de Timp de-i tot ce-am mai simţit cândva!

XX

Cresc brazii- doar spre piscuri, spre înalturi,
Pe stânci ce poartă nourii pe frunte,
Cu rădăcina-n cremeni şi bazalturi;
Hrăniţi din piatra seacă de pe munte,
Stau viforele aprige să-nfrunte.
Ei, veşnic verzi, ţin piept furtunii-n furii,
Şi cresc, cresc demni de crestele cărunte
Ce mume-au fost giganţilor Naturii.
O, crească minţile ca arborii pădurii!

XXI

Se naşte pe-astă lume o fiinţă,
Şi-n suflet pustiit să prindă poate
Vii rădăcini o crudă suferinţă.
Poveri cămila mută cară-n spate,
Iar lupul moare mut… Şi-aceste toate
Exemple nu-s în van… Când dobitoace
Mor mute, cară mute-o greutate,
Plămada mai de soi nu poate face
Mai mult, când cit o zi-i o viaţă de nepace?

XXII

Distruge chinul, ori de cel căznit
E nimicit — oricum, sfârşeşte-o dată;
Se-ntorc unii de unde au pornit
Şi iar ţes în paing speranţa toată.
Alţii-s striviţi, cu fruntea-n veci plecată,
Şi ofiliţi, ca trestioara pier,
Ce le-a fost reazem; alţii sprijin cată
în munci, credinţi, război, virtuţi de fier,
Cum sufletele hău ori înălţare cer.

XXIII

Strivim, vai, chinu-n van, căci lasă urmă
De ac de scorpion, ce n-o vezi, dar
E plină de-un amar ce-n suflet scurmă.
Pot şi neînsemnate lucruri chiar
Amărăciunea s-o stârnească iar:
Un anotimp, un vis, o melodie,
O floare, vântul marea ce, barbar,
Stârnind durerea-n rana încă vie,
Loveşte-al nostru lanţ electric cu urgie.

XXIV

De ce şi cum — nu ştim… Vedem noi norii
Din care, -n suflet, fulgere lovesc?
Lovirii lor doar îi simţim fiorii
Şi negrele lor urme-s chin drăcesc.
Lovesc în ce ne-mpresură firesc,
Şi-nvie Spectre, pacea să ne-adumbre,
Ce nu le-alungă vrăji —şi se-nmulţesc:

Reci inimi, răi prieteni, chipuri sumbre,
Dragi, triste, multe —ah! —şi prea puţine umbre!

XXV

Dar razna sufletul mi-o ia… Revină,
Să meditez la ce-i sub colb pe lume,
Eu care, -ntre ruini, sunt o ruină.
Vestigii de imperii şi renume
Eu caut, pe-un pământ ce falnic nume
Purta o dată, şi chiar azi incintă;
Cerească mină a Naturii-mume
A modelat croi în ţara slută, —
O stirpe de stă pini viteji, mult timp nenfrântă.

XXVI

Alcătuiau republică de regi
Ai Romei cetăţeni… Erai, frumoasă
Italie, grădina lumii-ntregi,
în arte şi-n minunăţii mănoasă.
Şi azi, pustie, încă pari crăiasă;
Chiar buruienile vrăjite-ţi sunt;
Fertil ţi-i solul sterp — şi-i glorioasă
Ruina ta! Ce farmec pur şi sfânt
Emană pentru veci de veci acest pământ!

XXVII

Răsare luna… Soarele, -n apus,
Cu luna bolta încă o împarte.
Friulicii-Alpi, cu vrajă de nespus,
Privirea o îmbie de departe.
Nu-s nori… Apusu-i curcubeu ce arde,
Unind trecuta zi cu veşnicia.
Diana-şi creşte, de cealaltă parte,
în vast văzduh de-azur minunăţia —
Aerian ostrov ce-ţi cere ospeţia.

XXVIII

O stea îi stil alături, stăpânind,
Din boltă, jumătate împreună —
Cât peste Alpii Rhetieni se-ntind

Solare raze încă în cunună,
Căci noaptea şi cu ziua mult se-ngână,
Şi legea cât nu şi-o impune Firea,
In lina ei oglindă Brenta-l-adună
Boboci de purpur, încât unduirea
îi înmieşte şi Tăriei strălucirea.

XXIX

La ceasul minunat, de dulce-amurg,
Sclipiri de lună şi de-apus de soare
Topite-n magice nuanţe curg.
Dar iată, noaptea prinde să coboare;
Sub mantie de umbre ziua moare
Ca un delfin răpus ce, -n agonie
Şi-n zvârcoliri se schimbă la culoare,
Şi-n ultim spasm culoarea i-i mai vie,
Când sufletul şi-l dă, intrând în veşnicie.

XXX

în Arqua e un mormânt: pe patru
Piloni e-un sarcofag cu oseminte,
Cu-al Laurei poet şi idolatru.
Vin iubitori ai harului fierbinte
Mereu aici, precum la moaşte sfinte,
Căci mintea i-a fost limbii ţării fa ura
Şi rupt vru jugul pus de-o crudă ginte;
Melodios de-a plâns el după Laura,
Pe trunchi de laur, azi, îi poartă Faimei aura.

XXXI

în Arqua doarme, sat de munte unde
El ultimile zile şi-a trăit.
Ţăranii, mândri, te şi duc-oriunde,
Să-i vezi mormântul, casa, negreşit.
Ce simplu parc totul şi smerit,
Dar prinde sufletul să se deschidă
Spre-al lirei sale son desăvârşit
Mai mult decât dacă-ntr-o piramidă
Şi-ar fi aflat lăcaş de veci într-o firidă.

XXXII

Sălaşul paşnic ce şi-a fost ales
Parcă zidit a fost pentru acei
Ce-şi plâng esenţa muritoare-ades,
Şi mult dezamăgiţi, cu drept temei,
Repaos caută sub clin de stei,
De unde văd numai la depărtare
Oraşul — un clocotitor ştiubei,
Ce nu-i mai amăgeşte, căci la soare
îşi află mai plăcut prilej de sărbătoare.

XXXIII

Munţi, arbori, flori şi frunze admirând,
Şi ziua oglindită-n unda pură,
Cum trece timpul nu mai simt nicicând,
Râu cristalin li-i viaţa în Natură.
Au trândăvesc? Nu, — gânduri nalte-i fură;
Societatea viată de te-nvată,
Înveţi, ca pustnic, moartea cum se-ndură.
Aici deşertăciunea nu te-nhaţă
Şi simţi cu Dumnezeu că stai doar faţă-n faţă.

XXXIV

Poate cu Demoni ce gândirea pradă
De tot ce are bun — şi-şi fac cuibare
în inimi melancolice, grămadă;
în inimi ce de tinere-s bizare
Şi cred în crâncenă predestinare
La cazne şi tenebre, -n veci văzând
Pe ceruri un mânjit de sânge soare,
Căci pentru ei pământul e mormânt,
Mormântul — iad mai crunt ca iadu-n al lor gând.

XXXV

Vai, iarbă-ţi creşte azi pe străzi, Ferrara,
Când ştim că simetria lor nu este
Sortită solitudinii, nici ţara!
Blestem cumplit parcă se-aşterne peste
Sălaşul prinţilor vestiţi de Este,
Tirani şi protectori, pe-acest coclaur,
Ai barzilor ce muzelor celeste

Prin har le-au smuls cununi de verde laur,
Cum Dante doar şi-a pus pe frunte-n veac de aur,

XXXVI

Lor glorie li-i Tasso şi ruşine!
Poetului mă-nchin, dar văd chilia
în care-Alfonso, din porniri haine,
I-a surghiunit cu sila poezia;
Dar Tasso dobândit-a veşnicia,
Căci despotul să stingă n-a putut,
Zicind că-l apucase nebunia,
Divinul foc de nimeni întrecut
Ce-n al Armidei bard ardea dintru-nceput.

XXXVII

Pe Tasso-l laudă şi-l plâng cu toţii,
Dar tu, crud prinţ, ai fi fost dat uitării
De mult — căci praf, şi-atât ajung despoţii,
De numele-ţi hulit şi blestemat
Nu s-ar lega de chinul îndurat
De dânsul, căci ai fost cu el mârşav.
An ce-ai fi fost tu neîncoronat,
Lipsit de pompă şi huzur grozav?
Abia de meritai lui Tasso să-i fii sclav!

XXXVIII

Tu, să te-mbuibi făcut, şi-apoi să mori
Dispreţuit mai rău ca dobitocul,
Te răsfaţau largi grajduri şi splendori;
Dar el l purta pe frunte nimb ca focul,
Ce-atunci sclipea, orbind azi în tot locul
Crascana şleahtă şi scârşnitul vers
Ce-l scrise Boileau cu tot amocul,
Urând pe barzii cu mai dulce viers

XXXIX

Ultragiatei tale umbre, pace,
Torquato, căci şi-n viaţa, şi în moarte
Tu ţintă-ai fost unor săgeţi buimace,
Dar una nu te-a nimerit — şi-n arte

Neîntrecut eşti prin a lirei coarde.
Nasc generaţii de poeţi, dar oare,
De le-adunăm noi razele-ntr-o carte,
Putem spera că-n vremea viitoare
Asemeni ţie-or fi, pe-al Artei cer un Soare?

XL

Egali ţi-s numai barzii dinainte:
Infernul unul l-a cântat pe strune,
Fiind „Divinei Comedii" părinte.
Cellalt, Scott sudic, mari isprăvi nebune,
Cavalereşti în carte-a fost s-adune,
Ca Ariosto cel din nord, făcând
Ca-n magicele-i stihuri să răsune
Iubiri şi înfruntări din vremea când
Onoarea o aveau toţi cavalerii-n gând.

XLI

I-au smuls lui Ariosto falsul laur
Al statuii lungi fulgere în jerbe,
Căci cel căruia gloria i-i faur
Nu e lovit de trăsnete acerbe.
Drept, cerul bubuit-a-n fiare sterpe
Ce nu-i fac cinste unui mare bard
în care harul sfânt al muzei fierbe.
Cred superstiţioşii-n rău hazard,
Dar c sfinţit un loc când fulgerele-l ard.

XLII

Italia, Italia! Vestită
Eşti prin fatalul Frumuseţii har
Ce şi năpastă ţi-a adus, cumplită.
Dureri, ruşini ţi-au fost pe chip brazilor
Şi-n cronici ţi-s cuvintele de jar.
De ce n-ai fost, ori mai puţin frumoasă,
Ori mai puternică, jug crunt barbar
Să frângi, că-ţi varsă sânge le acasă
Şi sângele ţi-l bea o haită nemiloasă?!

XLIII

Temută puteai fi mai nebogată,
Mai fără farmec, mai nepizmuită;
N-ai fi văzut torent de oaste-armată
Curgând din Alpi! N-ai fi năpăstuită
De hoarde ce-n Pad sânge prind să-nghită.
Nu te-ar păzi o sabie străină,
Ci-nvingătoare tu, ori biruită,
N-ai mai fi sclavă-n mâna cea haină,
Nici prietenii n-ar fi-n robie să te tină.

XLIV

Urmat-am, tânăr, căile descrise
Lui Tulliu, unsu-ntru eternitate,
De-un bun prieten… Pe-ape-albastru-inchise
Plutind, vedeam, purtat de pânze late,
Megara-n faţă şi Egina-n spate,
Corintu-n stânga, -n dreapta mea Pireul,
Şi ca Sulpicius privind la toate,
Mă întrista să văd că apogeul
Măririi în ruini şi colb îl schimbă greul.

XLV

S-au înmulţit barbarele cocioabe,
Cu timpul, printre dărăpănături,
Şi pâlpâiri doar mai rămas-au, slabe,
Din falnicii de altădată muri,
Şi ţi-s mai dragi, căci grea tristeţe-nduri.
Romanul le-a văzut scăzute-n fală,
în evul lui, şi cu coşcovituri —
Morminte de cetăţi… Din serisa-i coală,
Să tragem s-ar cădea o lecţie morală.

XLVI

O am în faţă! Eu, cu jale-adâncă,
La ce-a deplâns şi-i azi numai ruină,
Dezastrul ţării lui adaug încă.
Imperiala Romă, cea divină,
Da, şi ea sub furtună fruntea-nclină
Şi-n propriul ei colb stă prăbuşită;
Călcăm peste-un cadavru de regină,
Schelet de urbe neasemuită,

Ce, sub cenuşi, de-un foc mocnit încă palpită.

XLVII

Italia! Sunt, clipa nu departe-i
Când ţi s-o pune capăt suferinţei.
Tu, mamă şi a armelor, şi-a Artei;
Tu, călăuză, mamă a credinţei,
Prin care raiu-i hărăzit fiinţei,
O, toate naţiile sunt datoare,
Cu umilinţă dând prinos căinţei,
S-alunge hoardele invadatoare,
Şi Europa-atunci va merita iertare.

XLVIII

Dar Arno, cu mai calde simţăminte,
Spre-Atena din Etruria te cheamă,
Spre marmurele mândrei ei incinte.
Vărsat de pe-a colinelor ei coamă,
Al Abundenţei Corn e grâu, vin, poamă.
De-a lung de râu, modernul lux, născând
Din bun comerţ în dulcea panoramă,
A scos ştiinţe şi-arte din mormânt,
Ce-ndată au şi prins nestăvilit avânt.

XLIX

A Dragostei zeiţă, -nmarmur, arde
Aici de frumuseţe peste fire;
Respiri parcă ambrozia ce-mparte
Cu tine aburu-i de nemurire.
De-o parte-o dat cerescul văl subţire
Şi, mut, vezi cum al geniului dar
Natura-ntrece-ntru desăvirşire.
Şi-i pizmuieşti adoratorii chiar,
Ce-n piatră aprindeau un suflet viu, prin har.

L

Priveşti uimit, şi capu-ntorci orbit
De-atâta frumuseţe fără moarte,
Şi sufletul ţi-i dulce-rătăcit;
Eşti rob legat de carul marii Arte

Şi greu ţi-e să mai stai de ea departe.
Eu nu-s pedant, nici vânzător şnapan
De marmuri, ce pe tonţi i-ncântă foarte.
Am sânge, ochi, şi inimă, şi-alean,
Şi-i dau dreptate eu păstorului dardan.

LI

Aşa te-ai arătat lui Paris oare?
Ori mult mai fericitului Anchise?
Ori mai zeiască, mult mai orbitoare,
Cum când pe Marte dragostea-l ucise
Şi chipul ca pe-un astru pur din vise
Ţi-l contempla, pe-ai tăi genunchi stând, blând,
Cu ochi ce-n ochii tăi şi-i pironise,
Cât ca din raclă tu, cu foc flămând,
Pleoapa-i sărutai şi fruntea, rând pe rând?

LII

Chiar zeii, arşi de-ai dragostei fiori,
Muţi, uită de plămada lor zeiască
Şi-ajung şi ei ca bieţii muritori.
Olimpiene clipe să trăiască
Şi omul poate, dar curând, trupească,
Povara lui de lut din nou l-apasă.
Ei, si? E-n stare el să făurească
Din e a fost şi-o fi, miraculoasă
Statuie, ca a ta, pentru vecii frumoasă.

LIII

Cunoscători, artişti, imitatori
Descrie formele-astea minunate,
Contururile suple, de ninsori
Şi-a marmurei nespusă voluptate;
Descrie ce descrie nu se poate,
Dar nu-mi turbure suflul lor banal
Oglinda frumuseţii multvisate
Pe care cerul, ca-ntr-un pur cristal,
în suflete o oglindeşte ideal.

LIV

în Santa Croce sunt cenuşi divine
Ce-o fac mai sfântă, colb ce-i nemurire
Prin sine — chiar un fir de-ar mai rămâne
Spre-a ne-aminti trecuta strălucire
A unor genii demne de cinstire,
Titani şi prin gândire, şi prin arte.
Michel Angelo, Alfieri-s fire
De colb — şi Galileu, cu cruda-i soarte
Machievelli — apoi, toţi genii fără moarte.

LV

Ca elementele primordiale,
Ce-s patru, ei puteau crea o lume
Italia! Vreo ţară, -n ani de jale,
N-avu afilia oameni de renume;
Al tău cer luminat chiar şi acum e,
Căci o divină forţă te-ncununã
Cu raza ci — şi pot să spun, anume.
Că demn o astăzi de cântat pe struna
Canova, precum cei din vremea ta străbună

LVI

Dar ai Etrariei trei fii ilustri,
Petrarca, Danto şi acei ce-o sută
Povesti de dragoste, -n trecuţii lustri,
A scris — poet în proză nentrecuta,
O, unde-s? Unde li-i cenuşa mută,
S-o desluşim de alta, mai de rând?
în ţară marmura-i necunoscută,
De n-au statui? Au ceasul morţii când
Bătu, nu i-a primit ai patriei pământ?

LVII

Ruşine, vai, Florenţa! Dante zace,
Ca Scipio, departe-ntre străini,
Că-n vreme de civil război rapace
Proscris a fost de-ai lui, de florentini!
Zadarnic, de căinţă mare plini,
L-adoră strănepoţii lor acum!
Al lui Petrarca laur prin vecini
Crescu — şi chiar de-ţi fu răpit postum,

El nu-ţi aparţinea, Florenţa, nicidecum.

LVIII

Ci zace-aici Boccaccio măcar?
Au nu şi dinsul gloria-ţi innimbă?
Au vreun requiem i se cintă-arar?
Nu-ţi dete el o de sirenă limbă
Ce orice son în muzică ţi-l schimbă?
O, şleahta de bigoţi n-a vrut defel
Ca omul co prin cimitir se plimbă
Trist să suspine, recules niţel,
Spre-a nu se crede că suspinu-i pentru el!

LIX

Nu-n Santa Croce-acopcriţi cu lutu-s!
Dar oare, -n vechea Romă, n-au oprit
Să se rostească numele lui Brutus
Când Cezar fu-ngropat, dar pomenit
Abia c-a fost? Ravenna însutit
Mai fericită-i că pe Dante-l are,
Ea, ultim scut al unui stat strivit!
Petrarca-n Arqua doarme — şi te doare.
Florenţa van că-ţi pierzi, prin asta, din splendoare!

LX

Ce-i piramida ta de nestemate,
Porfir, agate, jasp pe oseminte
De duci-neguţători împrăştiate?
în ale lor de marmură incinte
Nu calci cu-atât adinc respect fierbinte
Cum calci pe iarba proaspăt înstelată
De rouă, de pc simplele morminte
De barzi a, căror operă-nsemnată
Măreţ Mausoleu al Muzelor se-arată!

LXI

Sunt multe de-admirat în sanctuarul
De pe-al lui Arno mal — de la Sculptură,
La sora ei care-şi revarsă harul
Culorile din curcubeu când fură.

Dar eu mai fermecat sunt de Natură.
Omagiez şi arta-n galerii,
Şi-a geniilor dăruire pură,
Dar nu cu simţăminte-atât de vii
Ca-n munţi, pe mal de râu, pe dealuri şi Câmpii, —

LXII

Căci iată-mă pe-al Trasimenei lac
Unde, prin defileurile-abrupte,
Romanii-au îndurat fatal atac.
Văd cum, prin vicleşuguri nentrerupte,
Cartaginezu-i face să se lupte
Chiar între râu şi munţi… Văd cum demente,
Strivite legiuni, din largi răni rupte
Adapă ale riului torente
Şi secerate cad cu tot cu armamente, —

LXIII

Precum un codru frânt de vânt năpraznic;
Orbiţi de lupte, gemete, blestemuri,
Simţeau numai acel carnagiu groaznic, ;
Nu simte omul, în cumplite vremuri,
Al Firii farmec, linul frunzei tremur,
Cum n-au simţit, întinşi pe scut, soldaţii
Sub ei cum crapă glia de cutremur,
Căscându-le, pentru mormânt, largi spaţii.
Orbite sunt de tot, în luptă, două naţii!

LXIV

Era pământul luntre clătinată
Sub ei, purtându-i spre Eternitate.
Vedeau oceanu-n jur, dar cum să poată
Vedea spre ce tărâmuri vântul bate?
Uitau de legea Firii nendurate
Şi spaima ce, când zguduiţi sunt munţii,
Par valuri turmele înspăimântate,
Şi păsări fug, şi oamenii, mărunţii,
Şi-arată groaza muţi, prin încruntarea, frunţii.

LXV

Azi Trasimene e plăcută gazdă,
Căci lacul i-i oglindă argintie
Iară pe şes doar plugul trage brazdă.
Bătrinii arbori sug o sevă vie
Din leşuri ce-au căzut pe-acea câmpie;
Din acea zi de încleştări nătânge
Un pârâiaş cu undă lină-nvie:
îi spune Sanguinelto, şi răsfrânge
în nune al luptelor de-atunci prinos de sânge.

LXVI

Dar tu, Clituranus! N-a fost râu nicicând
Ca tine, ispitind naiade goale
Sa-şi scalde trupu-n val mai clar, mai blând.
Pasc tauri ierbile păşunii tale
Şi albi se fac — demni zei păşind agale
Ai apelor cu unde pururi line.
La tihnă-ndeamnă ei —şi-a morţii jale
N-a vărsat sânge-n valuri cristaline
Ce-s loc de scaldă-al frumuseţilor divine.

LXVII

Un templu cu contururi delicate,
Aproape de al tău ferice nul,
îţi poartă numele; sub el, curate,
Clipocitoare sub clin lin de deal.
îţi porţi tu undele de pur cristal.
Peşti sclipitori ades din apă saltă
Şi, -arar, pluteşte-un nufăr rupt pe va!
Spre unde albia-i mai puţin înaltă
Şi undele poveşti spun, strânse laolaltă.

LXVIII

Şi Geniului locului închin,
Un rând — căci dânsul fruntea cu răcoare,
Blajin, ţi-o mângâie-n zefirul lin.
Pe mal de râu când inima tresare,
Privelişti când o farmecă în soare
Şi-o curăţă de-al vieţii colb o clipă,
Prin sfânt botezul Firii — nu lui oare
Ai mulţumi se cade, că-nfiripă

Peste plictisul tău a vrăjilor risipă?

LXIX

Cascada! Ah, Velino, -n repezi smulgeri,
Cazi în genuni de-al tău şuvoi săpate!
Cascada! Muget şi iuţeli de fulger,
Vârtej de spume spre adinc surpate!
Un Iad al Apelor ce, torturate,
Vuiesc şi urlă strânse-n strimte scocuri.
Sudoarea-i ca din Phlegeton răzbate
Şi de abrupţii stei se-agaţă-n smocuri,
Ce stau ca martori crunţi la ale morţii jocuri, —

LXX

Ce spumele le-azvârl spre cer, ea iară
Să cadă-n chip de ploaie nesfârşită,
Din nor ce-nrourări de primăvară
Revarsă peste iarba primenită,
De pare de smaralde mii stropită!
Ce hău adinc! Din stâncă-n stâncă-şi saltă
Titanul apei forţa lui cumplită
Şi sfarmă roca dură ce-o asalta,
Tăindu-şi larg dram prin căderea lui înaltă, —

LXXI

Părând coloana lui ce urlă, fierbe,
Al unei mări în naştere izvor
Ivit din munte-n icnete acerbe,
Ca un de lume nouă creator,
Ori mama nurilor, din pripor
Spre văi urnind a apei colonadă, —
E Veşnicia-n mers nimicitor
Ce vrea să aibă lumea-ntreagă pradă,
Privirea îngrozind cu muget de cascadă,

LXXII

De-o înspăimântătoare frumuseţe!
Dar Iris, din arc magic, în zori, prinde
Cu vii nuanţe ochiul să-l răsfeţe,
De parcă-n inimi triste, suferinde,

Dor înzecit de viaţă ar aprinde.
Cit totul sfarmă-n jur tălăzuirca,
I-i zâmbetul speranţelor merinde,
Şi parcă vezi cum, înfruntând chiar Firea,
Demenţei prin surâs răspunde-n veci Iubirea.

LXXIII

Cum Apeninilor le văd iar zimţii,
Ca Alpi în faşă i-aş cânta puţin,
De nu m-ar fi vrăjit mai mult părinţii
Cu măreţia codrilor de pin,
Larma prăvălind-o din senin.
Văzut -am piscul Jungfrau, cu zăpadă
Nicicând călcată de picior străin,
Mont Blanc-ul cu-a gheţarilor-corvoadă
Şi Munţii Chimari, stând trăsnete să-i roadă, —

LXXIV

Vechii-Acroceraunieni ai spaimei;
Mi s-a părut că-i vulturu-n
Panias Spirit al locului şi crainic
Faimei, înalt zburtnd şi iute… Fără glas,
Ca un troian pe Ida am rămas.
O, nu sunt Apeninii ca Olimpiii,
Ori Etna, Atlas, Athos — ce-au atras
Al lirei har ea să le ciute nimbul.
Demn de Horaţiu e doar Soracte tot timpul, —

LXXV

Căci pare, peste şes, val spumegând
Ce, înainte de-a muri pe plaje
încremeneşte-n aer… Ca oricând,
Savanţii vadă clasice miraje
în aceşti munţi! Citeze ei pasaje
Din barzi latini care, odinioară,
Mi-au strâns copilăria în corsaje,
încât nu pot să ştiu pe dinafară
Ce dascălii severi cu sila mă-nvăţară,

LX XVI

Căci mi-au nenorocit sărmana minte.
Cu vârsta, tot ce-a înseninat plictis
Am regândit, dar ura dinainte,
Când mă chema al tinereţii vis
Şi fără chef citeam latinul scris,
în inimă mi-e fără voie vie;
Al noutăţii farmec l-au ucis
Profesorii, cât marea poezie
N-am apucat s-o simt în frageda pruncie.

LXXVII

Adio, deci, Horaţiu! Verb satiric
Nu-i ca al tău pe lume! Vină port
Că nu-ti mai pot simţi fiorul liric
Şi te ţin minte cu ne vrut efort!
Ce fin si-adânc e-al lirei tale-acord!
Ce moralist — când biciuieşti coruperi!
Ce reguli ne înveţi chiar astăzi, mort!
Stârneşti şi remuşcări — dar nu ne superi!
Te las cu Soracte, -ntre brazi, zăpezi, ienuperi!

LXXVIII

O, Roma, ţara mea! în suflet țară!
Orfanii inimii la tine vin,
O, mamă de imperii, legendară,
Stingheră — unde simţi că al tău chin
Pe lânga-al tău înseamnă prea puţin!
Staţi şi-ascultaţi cum bufniţele ţipă!
Călcaţi pe templul ruinat latin,
Şi vi s-o risipi durerea-n pripă,
Păşind pe-o lume ce e lut fragil, de-o clipă!

LX XIX

Niobe -a neamurilor e, lipsită
Pe tron, fii, glas — durerea să şi-o zbiere,
Cu-o urnă goală-n mâna-i veştejită!
Cenuşa sfântă nu e nicăiere;
Chiar al lui Scipio mormânt stingher o
Şi-ale eroilor morminte-s goale.
Tu, Tibru, au poţi curge in tăcere,
Tăindu-ţi prin pustiu de marmuri cale?

Fă-i, din val galben, tu, mantie Romei tale!

LXXX

Goţi, foc, creştini, războaie, inundaţii,
Şi Timpul, între mari coline, şapte,
I-au stins şi gloria, şi împăraţii!
Ah, Capitoliul a stat să rabde
Monarhi barbari călări! Ce crude fapte!
Căzut-au temple, turnuri în nune,
Şi, peste haos de-ndoită noapte,
Cine-o s-arunce-o rază de lumină,
Spunând: „A fost si e” în vremea ce-o să vină?

LXXXI

O noapte-a evilor şi-a Ignoranţei,
Ce-i fiica nopţii şi în bezne-o ţine.
Orbi, rătăcim pe căile speranţei,
Căci oceanul, slăvile divine
Au hărţi — şi le cunoaştem mult mai bine,
Dar noaptea-i un deşert unde-amintirea
Se rătăceşte… Des, peste ruine,
Noi Eureka! strigăm, dar strălucirea.
De-o clipă-i — şi-un miraj a fi se-arată ştirea.

LXXXII

Vai, unde-i mândra urbe? Unde-s cele
Trei sute de Triumfuri? Si-acea zi
Când Brutus a ajuns vestit sub stele?
Dar ale lui Vergiliu poezii?
Dar Cicero, ce elocvent vorbi?
Dar ale lui Tit Livius tablouri?
Prin dânşii, Roma, va să, reînvie
Noi lumea să ne-o plângem, căci ecouri
Nu vom lăsa şi noi, ca Roma, din cavouri.

LXXXIII

Tu, Sylla, căruia la car ţi-a pus
Fortuna roată — aquila să-ţi zboare
Peste-Asia ai vrut, şi-apoi, supus,
Să-nfrunţi, pe drept, a Romei răzbunare;

Tu, ce-ngheţai senatul c-o-ncruntare,
în ciuda viciilor omeneşti,
Tc-ai dovedit roman de viţă mare,
Căci drepturi mult mai mari decit regeşti
Ai lepădat, fiind şi-n stare să zâmbeşti;

LXXXIV

Adică sceptrul dictatorial!
Dar bănuiai tu că se va prosterne
Unor străini însemnul triumfal?
Că prinţi străini ii vor dicta guverne
Cetăţii cei divine şi eterne
Ce oşti gătea doar pentru mari victorii,
Şi umbra ei prinsese a-şi aşterne
Peste-ale lumii vaste teritorii,
Atotputernică ştiută de istorii?

LXXXV

Victorios a fost, puternic domn el,
Dar cel dintâi dintre uzurpatori
A fost al nostru, înţeleptul Cromwell,
Când tronul fu, gonind pe dictatori,
în eşafod să-l schimbe deseori.
Ilustru răzvrătit! Ah, Libertatea
Şi Faima costă crime şi orori.
Ci tragă-nvălături posteritatea:
Muri în zi când a şi-nfrânt regalitatea!

LX XXVI

Doi ani el în aceeaşi zi n-nvins,
Şi în aceeaşi zi, şi-aceeaşi lună,
Linţoliu moartea peste el a-ntins,
În alt an… N-a vrut soarta să ne spună
Că visele ce inima adună,
Pe drum spinos purtându-ne-n neştire,
Mormânt mai mult înseamnă, nu cunună?
O, pilde mari de-ar fi să te inspire,
Biet om, te-ai bucura mai mult de fericiră!

LXX XVII

Iar tu, Statuie-a groazei, ce exişti
în nudă, austeră majestate;
Tu ce văzut-ai cum, cu ochii trişti,
Lovit, de asasine mâini armate,
Sucombă, Caesar plin de denunţate!
Pompei! Nemesis jertfă-atunci ţi-l dete,
Regina peste oameni, zei şi state!
Să vă cinstim că-nvins-aţi regi în cete,
Ori că pe scenă doar aţi fost marionete?

LXXXVIII

Si tu, lupoaică, doica Romei sfinte,
In ţâţele de bronz, chiar şi lovita
De trăsnet, lapte de viteză ginte
Se pare că mai ai — şi neclintită,
Ca monument de artă eşti privită! —
Tu, ce-alăptaşi un întemeietor,
De fulgerul lui Joc înnegrită,
Pe gemeni îi hrăneşti cu-acelaşi dor,
Curaj nebun sădind şi azi în pieptul lor!

LXXXIX

Da, -i alăptezi, dar stirpea lor de cremeni
S-a stins… Le cresc oraşe din mormint;
Cei înfricaţi de ei, vrând lor asemeni
Să fie, pe-a lor urmă tot călcând,
învinşi şi-nvingători au fost şi sunt,
Dar n-au ajuns puternici precum ei;
Doar unul, unui singur pe pământ,
A fost pe-aproape… Azi e mort, sau ce-i?
E viu — rob robilor ce-avu, pe drept temei,

XC

Căci de mărirea-i falsă mult orbit,
El, vrându-se un Caesar de-altădată,
Un Caesar avortat s-a dovedit
Şi-n alt tipar plămada-i fu turnată;
O, patima şi recea judecată
Se împleteau la-ntâhd din instinct;
Pe lângă Cleopatra desfrânată
Era Alcide, dar curând de-alint

Se dezbăra, putând rosti din nou, distinct,

XCI

Un *Veni, vidi, vici!*… Cestălalt,
Vrând vulturii francezi îu aprig zbor
S-o ia nainte-n iureş de asalt,
Ca şoimul cel dresat de vânător,
Nu-şi asculta, al inimii fior;
Ciudat, sucit, din slăbiciuni, din toate,
L-a stăpânit cumplit, stăruitor,
Cea mai de jos — nespusa Vanitate.
Dar oare ce dorinți avea, adevărate?

XCII

Voia, pe lume, totul, sau nimic!
N-a aşteptat ca moartea să-l doboare;
Un Caesar ar fi fost peste un pic,
Al cărui colb il cale cu în picioare!
Ah, Moartea! Arcuri de triumf, popoare
Zdrobite, sânge-n valuri cure, plâns greu,
Sunt pentru tine — şi-arcă de salvare
Nenorociţii n-au! Sfânt Dumnezeu,
întinde iar po cer frumosul curcubeu!

XCIII

Ce fruct rodeşte stearpa existenţă?
Simţiri sălcii, minţi slabe, scurtă viaţă
Şi-ascunsa Adevărului esenţă,
Ca perla-n scoici… în datini toate-ngheaţă;
Opinia strânge lumea-n văl de ceaţă,
Din Rău şi Bine otova, făcând,
Şi gândul oamenii nu-şi dau pe faţă,
Căci crimă-i socotit un liber gând,
De poate revărsa lumină pe pământ!

XCIV

Mizeria-şi târăsc din veac în veac,
Din tată-n fiu, mereu, şi mândri mor
De jugu-njositor… Diată fac,
Lăsând copiilor mânia lor.

Sclavi înascuţi, ce liberi nu se vor,
Ei lanţu-şi apără-n războaie crunte
Si sângeră ca un gladiator,
În circ, unde ca frunzele mărunte,
Ortacii i-au căzut, pieirea stând să-nfrunte.

XCV

Nu de credinţi vorbesc… Ele-au rămas
O treabă între om şi Dumnezeu,
Ci de ce zi de zi şi ceas de ceas
I-apasă tiraniei jugul greu
Şi de edictele ce, -n evul meu,
Sunt de stăpânii lumii decretate,
Maimuţe-a celui ce, din somn, mereu,
Trezit-a regi şi-a zguduit palat!",
Şi-atât doar de făcea, slăvit era azi, poate.

XCVI

Pot doar tiranii tiranii să-nfringa?
Nu-s campioni ai libertăţii-n lume
Ca în Columbia ce, virgină încă,
O Pallas izvodit? Oare anume,
Doar în păduri, lingă cascade-n spume,
Natura naşte minţi, prin străduinţe,
Ca a lui Washington? Pământu-acum e
Oare lipsit de-asemenea seminţe
Şi-n Europa nu pot -creşte mari voinţe?

XCVII

Vărsă, de sânge beată, crime Franţa,
Şi saturnaliile-au fost fatale,
Căci Libertăţii i-au strivit speranţa;
Orori, ambiţii mari imperiale
Aridicat-au ziduri colosale
între nădejdi şi om; cel act din urmă,
Ce s-a jucat, deschide largă cale
Robiei iar, căci pomul vieţii scurmă
Şi-i prăbuşită şi mai greu umana turmă.

XCVIII

Dar zdrenţuitul steag, o, Libertate,
în contra vântului ţi-l porţi, tot sus,
Şi glasul tău de trâmbiţă mai poate
Suna, după furtună, nesupus.
Flori, frunze din al tău pom sfânt s-au dus
Şi ramurile de securi ţi-s rupte,
Dar seva şi sămânţa ta şi-au spus
Cuvântul, ce şi-n nord de inimi supt e,
Şi primăveri vei şti, cu ncaiuaro fructe!

XCIX

Un turn văd, ca o veche forţareaţă?
Ce ar putea o armie să-nfrunte,
Tot învelit de-a iederei verdeaţa,
Cu câteva creneluri doar pe frunte.
Pe ziduri coşcovite şi cărunte,
Stă Veşniciei iedera ghirlandă, —
Dar ce comori se-ascund sub lespezi ciunte,
De două mii de ani? Sau cui ofrandă
I s-a adus? Unei femei! Soţie, -amantă?

C

Dar cine-a fost ca-n vremea de demult,
De i-i palat mormântul? Fost-a castă,
De-un rege demnă, ori chiar şi mai mult,
A unui cetăţean roman nevastă?
Au ce erou născu din a ci coastă?
Ce fiică farmecul i-l moşteneşte?
Cum a trăit, iubit în lumea vastă?
Destin înalt ea a avut, fireşte,
De îngropată e atât de-mpărăteşte.

CI

Au şi-a iubit doar soţul, ori şi soţi
Ai altora? —N romanele anale,
Femei de orice fel să afli poli.
Cornelie, pe-a-nţelepciunii cale
Era, strunind plăcerile carnale?
Ori Cleopatră, darnică din fire,
Cu trup arzând de patimi infernale?
Iubit-a ori fugit-a de iubire?

Spre multe inima e-n stare să aspire!

CII

Murit-a poate tinără, frumoasă,
Strivită de-o durere grea, cumplită,
Mai grea ca monumentul ce-o apasă…
Văd nor pe frumuseţea-i negrăită;
în negrii ochi văd moartea profeţită,
Ca pentru cei aleşi, pretimpurie;
Văd farmecu-i ca raza asfinţită,
Sclipind bolnav — o frunză ruginie, —
Al morţii Hesperus, ce cheama-n Veşnicie.

CIII

Ori o văd moartă după ce s-au stins
Părinţii, pruncii, vraja frumuseţii,
Mai amintind de farmec părul-i nins,
Ce ascundea, buclat, albeaţa feţii
Când toţi o admirau în floarea vieţii.
Ci-n van sunt întrebările aceste;
Un lucru ştim: că, pildă a nobleţii,
Soţia de bogat ca din poveste,
Metella, a murit! Metella nu mai este!

CIV

Orgoliul lui Crassus şi mândria
Sunt scrise-n monument, dar mi se pare,
O, loc de veci, că i-am ştiut solia.
Trecutul cu-armonii familiare
Renvie-n mine, dar solemn mi-apare,
Prin sonuri ca de stins departe tunet.
Ah, lângă iederă aş sta cu-ardoare,
Cât să-ntrupez, peste mormântul umed,
Tot ce culoare-a fost, mişcare, cântec, sunet.

CV

Din scândurile-atâtor naufragii
Nu pot să fac o a Speranţei barcă
Şi, pe ocean, să-nfrunt din nou ravagii
Şi valul care spumele-l încarcă,

Spre-un ţărm unde-am pierdut pe mulţi?
Dar, parcă, Informă luntre pot, din scânduri mici,
Să-mi meşteresc? Şi unde-n lumea largă
Să merg, când nu m-atrag nădejdi, şi nici
N-am casă — şi iubesc atât: ce este-aici?

CVI

Ci urle vânturil Annonia lor
De-acum îmi va fi muzică… Şi ţipe,
In noapte, bubele, cu ele-n cor,
Cum le aud ţipând în aste clipe,
Căci dragi li-s ale beznelor risipe.
Pe Palatin, prin ţipete-şi răspund,
Rotind ochi sumbri, dând din grele-aripe.
Ce-nseamnă chinul nostru, chiar profund,
Pe-o raclă ce-a-nghiţit imperiul fecund?

CVII

Bozi, chiparoşi, urzici şi iederi cresc
Peste mormane de pământ — şi, poate,
Aici era palat împărătesc;
Coloane frânte, bolţi de mult surpate,
Subpământene beciuri populate
De buhe prinde ochiul să contemple.
Savanţii zic atât: că-s ziduri toate!
Dar ce-au fost? Terme, mari palate, temple?
îi stau măririi ce s-a prăbuşit exemple!

CVIII

E-o lecţie morală pentru naţii,
Căci totul se repetă şi renvie.
Da, libertate, glorie, ovaţii,
Mari avuţii, corupţii, barbarie,
Istoria a prins a ne descrie,
Dar doar o pagină a scris cu rost,
Aici, unde o lungă tiranic
Comori şi voluptăţi să strângă-a fost.
Priviţi, căci orice spun cuvintele — spun prost!

CIX

Priviţi plângând, râzând ori lăudând,
Că-i loc aici de orice simţăminte;
Biet om, eşti între râs şi plâns oricând,
Căci state, veacuri au aici morminte;
Iar dealul ce teşit îţi stă-nainte
E-o piramidă de imperiu, faur
De glorii ce chiar soarelui fierbinte
Lumina-i înteţeau pe-acest coclaur…
Ci unde-i sunt acum cupolele de aur?

CX

Nici Cicero, columnă fără nume,
Nu a grăit ca tine, răspicat.
Ce-s laurii lui Cezar? Vreau, anume,
Cununi de iederi de pe-al său palat.
Columnă văd, sau arc? S-a consacrat
Lui Titus? Lui Trăiau? O, nu, ca este
Coloana timpului ce, nendurat,
Râzând, preschimbă totul, fără veste.
Un papă-n vârful ei stă-n vremile aceste.

CXI

Traian sta nu-ngropat, ci în văzduh,
De stele-aproape, demn de slăvi sublime,
Fiind cândva neliniştitu-i duh
Stăpânul peste mări, şi ţări, şi clime,
Cum, după dânsul, nu a mai fost nime
Spre a mări Imperiul Roman…
Mai mult ca Machedon în străvechime
A fost — şi sânge n-a vărsat în van,
Şi venerat de toţi şi astăzi e Traian!

CXII

Ci unde-i a Triumfurilor Stâncă,
Loc de îmbrăţişat eroi din lupte?
Dar Tarpeiana, ce-n genune-adâncă
Vedea cum trădătorul frânt şi rupt e?
Nu-aici soldaţii, -n şiruri nentrerupte,
Trofee aduceau?… Iar jos, nu moarte
Dorm facţiuni de zece veacuri supte
În ţărnă?… Colo, -n Forum, nu departe,

Simt dorinţa cum, o, Cicero, -ţi mai arde!

CXIII

O, cimp de glorii, sânge, şi răzmeriţi!
O, ginte de mari patimi sfidată,
De când luptai puterea să ţi-o meriţi,
Şi până cucerit-ai lumea toată!
Văzut-ai şi-Anarhia dezmăţată
Cum Libertăţii îi încalcă dreptul,
Cum cumpăra orice soldat o gloată
Şi iama da-n senatul mut, de-a dreptul,
Iar muţii senatori nici gând să-i ţină pieptul.

CXIV

Dar şirul de tirani uitând, nu lesne,
îmi vine ultimul tribun în minte:
Răscumpărat-ai veacuri lungi de bezne,
Rienzi, floare a romanei ginte,
Ce pe Petrarca l-ai iubit fierbinte.
Cit fructe da-va pomul libertăţii,
Mormântul în ghirlande să-ţi alinte,
O, ultim bun roman, străjer dreptăţii,
Ce scurt timp ai domnit — nou Numa al Cetăţii!

CXV

Egeria! O, plăsmuire dulce
Şi ideală ce pe om l-îmbie
La sân mirific fruntea să şi-o culce;
Aeriană auroră vie,
A unei deznădejdi nimfolepsie,
Sau, poate, pământeasca frumuseţe,
Ţi-a dat un rege ascultare ţie,
Şi, orice-ai fi, -ntrupare eşti, zeiască.
Un gând frumos în dulce formă femeiască,

CXVI

Sunt muşchii, lângă sacrul tău izvor,
Stropiţi ca de elizeene unde,
Ce chipu-ţi oglindesc cu drag şi dor,
Tot limpede prin veacuri furibunde;

Iar geniul acestui loc se-ascunde,
într-o nepângărită-n veci verdeaţă;
Izvoru-n marmuri nu ţi-i strâns niciunde
Şi sub a ta statuie se răsfaţă,
Udând apoi, în jur, livadă şi fânenţă,

CXVII

Şi iedera-ncâlcită peste gârlă.
Sunt toate dealurile-n jur în floare;
Prin ierbi foşnind aleargă o şopirlă,
Şi păsări ciută vesele — şi-o boare
Din flori multicolore-n legănare,
Ţi-arată vii privelişti din poveste.
Sub adiere, violeta pare
Că prinde în petalele-i modeste
Nuanţele de-azur din sferele celeste.

CXVIII

Egeria! în loc încântător
Primeai pe muritorul tău ales,
Cu inima bătându-ţi viu de dor.
Şi noaptea-n vălul ei de stele des
Vă-nvăluia cu tainic înţeles,
Şi-n doi priveaţi mirificul spectacol.
Pentru-al zeieştilor iubiri eres
Natura plamădise-acest miracol,
Sălaş al celuia de mai dintâi oracol.

CXIX

La, pieptu-i strânsă, nu uneai tu gând
Şi suflet muritor cu cel zeiesc?
Şi dragostei, ce moare suspinând,
Cum s-a născut, nu-i dai imbold ceresc?
Nu-nveşniceai plăceri şi dor lumesc,
Scăldandu-le-n cerească puritate?
Veninul nu-l îndepărtai, firesc,
De pe săgeţi? Şi buruieni ce, poate,
Apasă sufletul, nu le smulgeai pe toate?

CXX

Izvorul simţămintelor juniei
Se pierde, vai, ori un deşert doar udă,
De creşte iarba rea a freneziei,
Plăcută, dar a cărei floare mi dă
Parfum, ci iz ce naşte chin şi trudă,
Ori arbori creşte, ce mustesc venin…
Dă roade de-astea pasiunea crudă,
Păşind pe sec nisip — şi-n lung suspin
Se-neacă, vrând în van opritul fruct divin.

CXXI

O, Dragoste! Eşti serafim, privirii
Nearătat— şi-n tine credem doar;
Cei ce iubesc îţi sunt pe veci martirii,
Cu inime zdrobite pe altar.
Eşti plăsmuire-a minţii, care chiar
Şi ceru-a populat prin fantezie,
Şi-cum ne bântui şi ne eşti calvar
Al sufletului prins de-o flamă vie,
Ce-l chinuie mereu, zdrobeşte şi sfâşie.

CXXII

De plăsmuirea ei bolnavă-i mintea,
Şi crede-n plăsmuire, delirând.
Statuii-n sculptor caută-i sorgintea,
Căci Firea nu face statui, nici vrând.
Ci unde-i farmecul suav şi blând
Ce-l urmărim de mici până la moarte,
Un Paradis de neajuns nicicând,
Al deznădejdii, rătăcind, în arte,
Penelul, peana, ca mai mândre flori să poarte?

CXXIII

Delir e dragostea şi nebunie.
Greu i-afli leac, căci idolul din minte
Îşi pierde-a farmecului poezie
Şi însuşi idealul ni-l dezminte.
Dar noi, vrăjiţi fiind, ca şi-nainte,
Furtuni culegem din ce-am semănat,
Căci sufletul, pătruns de crez fierbinte,
Ca alchimistul încăpăţânat,

Comori vrea unde nu-s comori cu-adevărat.

CXXIV

Ne veştejim de tineri, supţi de boală,
Şi n-avem leac, şi buza veşnic arde;
Spre-amurgul vieţii, forma ideală
Se mai năzare ca-n sculpturi sau carte,
Dar c-o fantomă — şi târziu e foarte,
Căci dragoste, zgârcenie ori glorii
Sunt toate-n van pe-al nostru drum spre moarte.
Vrăjesc sub alte nume meteorii,
Dar li se sting, când cad, sclipirile splendorii.

CXXV

Ce-n vis doreau, puţini găsesc, sau nime…
Nevoia dc-a iubi-Ntâmplarea poate,
Mai sting antipatii, dar cu asprime,
Curând vor răbufni, desferecate,
De neiertat jigniri înveninate.
Materială zeie, Circumstanţa,
Dintr-o baghetă-cârje pururi scoate
Noian de rele, ca o Baba-Cloanţa,
Strivndu-ne, sub ea, în pulbere speranţa.

CXXVI

Natură falsă viaţa ni-i — lipsită
De armonic — toată de păcat
Şi de un blestem de neşters lovită.
Stăm sub un Upas, arbore rotat,
Ce rădăcini pământul şi-a luat,
Făcând cer vast din ramuri şi din flori,
Din care plăgi tot varsă nencetat,
Robie, moarte, boli văzute, ori
Chinuitoare cazne, blesteme şi orori.

CXXVII

S-avem curajul de-a gândi… Gândirea
Ni-i ultimul refugiu în destin,
Sau cel puţin al meu va fi, cit Firea.
Ne e, din leagăn, acest har divin

în lanţ şi-n bezne torturat hain,
Ca Adevărul, cu a lui lumină,
Să nu-l vedem noi câtuşi de puţin.
Dar în zadar, căci raza lui senină
Va smulge-al beznei văl în vremea ce-o să vină.

CXXVIII

Dar ce arcade văd peste arcade?
Aici se pare Roma că-şi adună
Ale Triumfurilor Arcuri toate.
E Coliseul! Lin argint de lună
Fireşti cununi pe frunte stă să-i pună.
El, Meditaţiilor vast tezaur,
Lumini divine cere doar cunună,
Şi cerul pur, care-i şi umbrei faur,
Pe măreţia lui asterne-argint şi aur, —

CXXIX

Văl ce-ţi vorbeşte despre
Veşnicie, în al italienei nopţi decor,
Căci Timpul a ascuns, din străvede,
În nalte ziduri duh nepieritor.
Magic afli în ruina lor,
Dormind sub coasa vremii nendurate,
De-ntrec, prin asta, fastul sclipitor
Al somptuoaselor de azi palate.
Ce stau tot aşteptând patina vremii toate.

CXXX

Tu, Timp, ce pui ruinilor podoabe,
Tu, singurul ce-alini şi vindeci boala
Din inime zdrobite, triste, slabe, —
Şi judecăţii îi îndrepţi greşeala,
Şi-n Adevăr, iubiri verşi îndoiala;
Tu, filosof printre sofiştii lumii,
Răzbunător de nedreptăţi, —sfiala
Îmi cere ca, -n genunchi, ţie faţa humii,
Să-ţi nalţ o rugă eu, ce-n suflet vie-acum mi-i,

CXXXI

Aci printre ruini, unde altar
Şi templu ai, în chip divin stinghere,
Ruina anilor mei trişti în dar
Primeşte-o, că-i ofrandă de durere.
Trufaş de-am fost, o, nu-mi fi mângâiere;
Dar dac-am fost modest şi-n fericire
Și am răspuns doar la a urii fiere,
Fă tu ca nu în van ori în neştire
Să port în suflet fier, vrăjmaşii să-mi deşire!

CXXXII

Iar tu, care pe-al tău cântar etern,
Nemesis, cântăreşti cumplite crime
Şi şerpii Furiilor din Infern
I-ai asmuţit spre-Oreste-n străvechime,
Când mina lui greşi, lovind cu-asprime,
Nendreptăţit prin legi fireşti şi sfinte,
(Chiar de-aveau alţii dreptul la cruzime,)
De-aici, unde-ai domnit, eu, prin cuvinte,
„Din colb te scoală, o, Nemesis!” — strig fierbinte.

CXXXIII

Nu că n-aş merita eu, prin vreo faptă,
A mea ori săvârşită de părinţi,
Să sânger! De loveau cu armă dreaptă,
Plăteam prin sânge şi prin suferinţi,
Dar nu vreau ca şuvoaiele fierbinţi
Sa-i fie supte de pământ — ci ţie,
Nemesis, le consacru — să -alinţi.
Prin răzbunare, chiar dacă tirzie.
N-am căutat-o… Dorm… Veghează tu-n vecie!

XXXIV

De glasul mi-l ridic, nu-i semn că tremur,
Gândind că de cruzimi avut-am parte—
Au cine m-a văzut pălind e pe vremuri,
Ori de curaj lipsit, lovit de moarte?
Dar aste pagini vreau ca, -n chip aparte,
Să-mi steie amintirii monument.
Desăvârşirea strânsă-n vers şi-n carte,
(O, va veni cândva acel moment!),

Crunt va lovi-n al meu prigonitor dement.

CXXXV

Lovi-va prin Iertare… Glie-mumă,
Cer sfint — acesta e al meu blestem,
Nu merită iertarea mea postumă
Atâtea suferinţe strinse ghem?
Sub chinuri, prigoniri n-a fost să gem?
N-au fost trădat, calomniat durut
În tot ce-aveam mai scump şi mai suprem?
Când disperării să-i cedez n-am vrut,
E semn că nu-**s** ca ei — că-s din alt lut făcut.

CXXXVI

Au ce n-am îndurat, de la meschine,
Mici perfidii, la calomnii ostile
Striga te-n gura mare, bârfe fine,
Şoptite, cu veninuri de reptile,
Făţărnicii, aluzii imbecile,
Priviri de Ianus, care mint tâcând,
Suspine ipocrite, chiar servile,
Ce, grai ascuns dezaprobării dând, _
Îi şi conving pe cei din turmă orişicând?

CXXXVII

Dar am trăit — şi n-am trăit în van;
Căci focu-n piept şi mintea de-mi slăbesc,
Şi pier luptând cu chinul meu tiran,
În mine e un ce nepământesc,
Care-mi va supravieţui firesc,
Ca son de liră mută-n amintire,
Şi Timpul înfruntând, şi-un chin drăcesc,
Şi inimi împietrite peste fire
S-or înmuia, trăind căinţă şi iubire.

CXXXVIII

Aşa va fi… Putere de temut,
Prin vrajă revelată, fără numi,
Aici, la miez de noapte, te salut!
Ne-ndemni spre-o reculegere anume,

Ce spaimă nu-i — dar ne arăţi o lume
Sub iederi peste mândre ziduri sparte.
Simţire-adâncă sufletul acum e,
Şi din acest trecut noi facem parte,
Şi martori nevăzuţi îi stăm, de el departe.

CXXXIX

Era aici vacarm de nedescris,
Cu murmure de milă şi ovaţii,
Când omul de alt om era ucis.
De ce? Să se distreze împăraţii!
Şi ce-i de mori în luptă, ca soldaţii,
Ori în rotunda circului arenă?
Oricum, aceiaşi viermi îţi rod ficaţii,
Şi în acelaşi teatru, fără jenă,
Privesc cei mari cum mor actorii de pe scenă.

CXL

În faţa mea Gladiatorul zace,
Proptit în mâini, murind, dar — brav bărbat—
Cu soarta-i crudă gata să se-mpace;
Durerea-şi stăpâneşte, încordat;
I-i capul tot mai mult, mai greu plecat;
Ca stropii grei de ploaie, stropi de sânge
Din rană îi mai curg neîncetat,
Şi mai răsună-aplauzelc nătânge
Pentru învingător, cât moartea-n brate-l strânge.

CXLI

Le-aude, dar nu-l mişcă nicidecum,
Căci ochii, inima, la ceas de moarte,
I-s dincolo de Dunăre acum.
Nu-i pasă că de viaţă se desparte,
Ci-şi vede pruncii-n Dacia, departe,
Și casa lui sărmană, şi nevasta…
De răzbunare n-o să aibă parte?
Sculaţi, popoare de din nord, năpasta
S-o scuturaţi, căci ştiţi, veni şi vremea asta!

CXLII

Dar unde-n sânge se scălda Omorul,
Şi naţii se-mbulzeau pe străzi precum
Torentul care, părăsind priponii,
Cu vuiet printre stânci îşi taie drum;
Aici, unde blesteme-au curs, duium,
Şi aclamaţii — unde Viaţă, Moarte
Cereau ale mulţimii toane, — acum
Doar glasu-mi sună peste trepte sparte,
Şi-al paşilor ecou răspunde-mi de departe.

CXLIII

Ruini! Dar ce ruini! Din lespezi rupte
De-aici s-au ridicat cetăţi, palate,
Oraşe chiar, de veacuri nentrerupte!
De unde s-au mai smuls acestea toate
Nu vezi… Cadavrul lui nemăsurat e…
Ori poate-a fost doar măturat? Dar iată,
Spărturile de soare sunt trădate,
Şi seama-ţi dai cum vremea nendurată
Şi omul au distrus mult din ce-a fost odată.

CXLIV

Dar când pe arcul cel mai nalt, bălaie;
Apare luna, şi-n spărturi pătrunde
Pâlpâitoarea stelelor văpaie;
Când fâlfâie peste zidiri rotunde
Frunzarul buruienilor fecunde,
Ca laurii lui Cezar pe chelie;
Cât totu-i numai văl de raze blânde,
Cohortele de morţi eroi învie,
Căci pe-al lor colb păşim… Păşim pe Veşnicie!

CXLV

„Cât Coliseul sta-va în picioare,
Va sta şi Roma — iar cu el odată,
Cădea-va Roma; şi de Roma piere,
Şi lumea piere." — ne-a lăsat aliată
Un pelerin saxon cândva — şi iată,
La locul lor stau Roma şi-o ruină
Ce n-o vor mai restaura vreodată,
Precum şi lumea noastră, vizuină

De ucigaşi şi de tâlhari apururi plină.

CXLVI

… Sever, sublim şi simplu, maiestos,
Şi zeilor, şi sfinţilor palat,
De la anticul Joc la Christos,
Cruţat de Timp, chiar înfrumuseţat,
Văzut-ai cum imperii s-au surpat,
Cum omul calcă tot pe spini spre moarte…
Ci sta-vei tu-n vecii nezdruncinat,
Şi fier tiran sfruntând, şi Timp, şi Soarte,
O, Pantheon, sălaş de culturi şi de arte? —

CXLVII

Al artelor din vremi mai nălţatoare,
Tu, ros de Timp, dar tot desăvirşit,
În suflet verşi sfinţenie-mpăcare,
Si crede-artistul iubitor de mit
Ca doar prin poarta ta, lăcaş slăvit,
Trecutu-şi trece, glorioasa rază;
Aliate află cel pc rugi pornit,
Iar celui ce vrea genii mari să vază,
Statui măiastre-aici i se înfăţişează.

CXLVIII

Dar ce se-ascunde-n umbră de firidă?
Ce văd? Nimic… Ba văd nedeslusite
Contururi stând acolo să se-nchidă,
Năluci de-nchipuire plăsmuite!
Ba nu! — Acum văd chipuri limpezite:
Văd un moşneag şi-o ţinură… Văd clar,
Ea mamă de curand, da, negreşit e,
Cu sânii plini de-ai laptelui nectar.
Dar ce face aici, de sânii goi i-apar?

CXLIX

În ei e-al vieţii suc, întâia hrană
Ce-o sugem, căci i-i inima izvor.
Ce fericit, tihnit, mult dulcea mană
O soarbe pruncul, gângurind uşor!

Bărbaţii nu pricep —nu-i treaba lor —
Dar mama simte cum, ca un boboc,
Îi creşte scumpul inimii odor.
Ce-o să ajungă el? Nu ştim deloc!
Fu un Cain născut de Eva, la soroc!

CL

Dar bătrâneţea e aici hrănită
De tinereţe… Unui bun părinte
Îi dă să sugă fiica lui iubită,
Suc — dar din darul sângelui fierbinte!
Nu, n-o să moară el cât sfârcul simte
De lapte plin, mai plin ca Nilul chiar
De ape… Haide, suge înainte,
Bătrân nefericit, un pur nectar
Cum însuşi raiul sfânt nu-ţi poate da în dar!

CLI

Străvechea Căii Laptelui poveste
Nu are-n tâlcul ei mai blândă rază, ;
O constelaţie mai dulce este
Şi Firea-n ea triumful stă să-şi vază,
Mai mult ca-n stelele ce scânteiază
Pe cerul vast… O, fiică minunată,
Un strop nu pierzi — şi se înapoiază
Pur lapte la izvor, hrănind un tată,
Cum sufletul, din trup, în Univers o dată.

CLII

Ci haidem spre-al lui Hadrian morman,
Ce-i după piramida egipteană
O copie — şi el s-a dus taman
La Nil, să şi-o aleagă pe sprinceană.
L-a pus pe-artist împărătească toană
La trudă pentru uriaşi, în silă,
Să-şi aiba loc de veci ţărâna-i vană.
Se-ntreabă-un filosof, zâmbind cu milă,
La ce bun s-a durat hidoasa lui movilă?

CLIII

Dar iată Domul vast pe lingă care
Chilie-i al Dianei templu-ales;
Lui Christ zidit e, -n locul undc-şi are
Mormânt martirul lui… Eu, la Efes,
Văzut-am cum şacali, hiene, -ades,
La umbra templului Dianei vin,
În plin deşert… Văzut-am, recules,
Al Sfintei Sofia altar divin
Şi turnu-i daurit spurcat de-un muezin, —

CLIV

Dar printre temple vechi şi noi biserici,
Nimic nu-ţi poate fi asemeni ţie,
Sfânt monument, unde cinstiții clerici
Îl proslăvesc pe Domnul din Tărie;
De când a părăsit pentru vecie
Sionul cel ales, au ce zidire
Mai vrednică-i de el, când măreţie,
Putere, frumuseţe peste fire
Doar tu le-ai îmbinat în sacră strălucire?

CLV

De intri, măreţia-i nu te-apasă,
Caci geniul acestui loc îţi creşte
Un suflet colosal, ce-şi află casă
Doar în sălaşul vast unde, fireşte,
Crezi nemurirea că se pregăteşte.
De socotit eşti vrednic şi cucernic,
Vedea-vei Dumnezeu cum te primeşte
Ca-n templul ce-i Credinţei vistiernic,
Nenimicit fiind de Cel Atotputernic.

CLVI

Paşind, vezi eleganta catedrală
Tot mai imensă cum, pe Alpi în sus,
Tot mai departe-ţi pare-a crestei fală.
Însă imensitatea-i s-a compus.
Armonică… De marmuri oşti sedus,
De sfeşnice de aur şi tablouri,
Precum cupola ei cupole nu-s;
N-au nici castelele de pe platouri,

Caci are temelii, aceasta, printre nouri!

CLVII

Cu ochiul cum n-o poţi cuprinde toată,
Contemplă-i părţile-alcătuitoare,
Căci cum oceanul ţărmuri mii ţi-arată,
Şi ea în mii de chipuri îţi apare.
Detaliile unice-n splendoare
Le ţine minte-ntâi şi-ntâi de toate,
Ca, în sfârşit, superba ci grandoare
în toată strălucirea să se-arate
Privirii ce, altfel, cuprinde tot nu poate,

CLVIII

Căci slab tu prin virtuţile trupeşti,
Treptat prinzi vastul tot — şi n-ai cuvinte
Pentru adânci simţiri dumnezeieşti;
Şi-aici, în faţa catedralei sfinte,
Te simţi prea mic prin suflet şi prin minte,
Cât sufletul nu-ţi creşte-n ritm cu fala
Zidirii, şi nălţat curând se simte,
Prin contemplaţie, la ideala
Mărire ce, prin tot, inspiră catedrala.

CLIX

Iluminat, de te opreşti o clipă,
Guşti nu numai plăcerile minunii,
Nu faci doar de-adoraţie risipă,
N-admiri doar claritatea viziunii
Maeştrilor care-şi întrec străbunii
Prin artă… Al Sublimului tezaur
E-aici — e-aici izvorul rugăciunii;
Te-mbogăţeşti pe-al său nisip de aur
Şi afli ce minuni concepe-un geniu faur.

CLX

Ci pe Laocoon la Vatican
Priveşte-l… E prin suferinţi sfinţit;
A tatălui iubire şi alean,
Cum şi răbdarea lui de neclintit

Se împletesc… Dar luptă-n van, strivit
De-a şarpelui inele-nveninate,
Ce se tot strâng şi stâng, neistovit
Crescându-i chinul… Un suspin mai scoate.
Şi sufletul şi-l dă… Să lupte nu mai poate.

CLXI

Ci iată-l pe-un arcaş ce greş n- a dat,
Zeu al luminii, vieţii, poeziei,
Un soare-n chip de om, străluminat
De aura izbânzii bătăliei.
Răzbunătoarea lui săgeată vie-i
De nemurirea lui în sprinten zbor.
în ochi şi-n nări dispreţ sublim învie-i,
De-apare mândru, falnic tuturor,
încât îl recunoşti ca zeu nemuritor.

CLXII

Dar formele-i sunt via, vis de iubire
Al unei nimfe solitare, goale,
Dorindu-şi un nemuritor drept mire —
Un vis al frumuseţii ideale,
Din clipe când fiinţe ireale,
Nemuritoare plăsmuim în ghid,
Făpturi în zbor din sferele astrale,
Ca raze ale nemuririi, vrând
Să le vedem în zei schimbându-se curând.

CLXIII

De-i drept că Prometeu răpi scânteia,
Sădind-o-n om, ea zeilor plătită
Le-a fost în marmură după aceea.
De muritoare mâini de-i făurită,
Un duh nemuritor în ea palpită,
De-a socotit-o sacră însuşi Timpul,
Ci n-a fost de aripa lui clintită
Şi în statuie viu e încă nimbul
De foc de care-a fost prădat cândva Olimpul.

CLXIV

… Dar peregrinul meu, cântat de vers,
Ce muza-mi însoţea, pe unde este?
Pe nicăieri el oare n-a mai mers
Şi punct aşteaptă lunga mea poveste?
S-au dus vedenii, rătăciri, tempeste,
Dar de n-a fost pribeag imaginar,
Şi suferea ca alţii — fără vesto
Dispară-n lumea fără de hotar,
Uitat de toţi, intrând într-un neant primar,

CLXV

Ce-n umbre schimbă viaţă şi substanţe.
Tot ce Natura pus-a-n oameni vii,
Liman lipsit de gânduri, vreri, speranţe,
Universală beznă cu stafii…
Un nor stă între noi şi toate, şi
Chiar Gloria cu raza-i de-l pătrunde,
Mihnită-i raza ei dintru vecii,
Mai tristă decât nopţile afunde,
Căci ne-amăgeşte ea privirea înspre unde

CLXVI

Domneşte Hăul, ca s-aflăm din vreme
Ce-om fi şi noi în beznele funebre.
Şi Gloria, aii, stă să ne mai cheme,
Şi numele ni le visăm celebre
Când le-o-nghiţi Uitarea în tenebre!
Van gând consolator! Dorinţi nătânge!
Aceiaşi n-om ieşi din hăuri negre!
Povara unei vieţi au nu ne frânge
Destul, din inimă iscând sudori de sange?

CLXVII

Dar linişte! Din hău aud o larmă,
Un murmur surd, un murmur de departe,
Cum iscă un popor la ceas de-alarmă,
Atunci când Soarta l-a rănit de moarte.
Pământul geme şi, -n genuni iar sparte
Fantome noi apar… Una-i regină,
Coroană chiar de nu mai stă să poarte.
Frumoasă, pală, de tristeţe plină,

în van la sânul ci un pruncuşor alină.

CLXVIII

O, unde eşti, vlăstar de falnici regi?
Speranţa multor naţii e zdrobită!
Tu, moarte cruntă, nu puteai s-alegi
Pe una mai de rând, mai neiubită?
La miez de noapte, mamă de-o clipită,
Când mai gemeai în zvârcoliri natale,
Te-a secerat cu coasa ei cumplită,
Şi zeci de insule imperiale
Nefericirea grea o întâlniră-n cale!

CLXIX

Ţăranca naşte — ea nu moare însă,
Iar tu te-ai stins iubită, încât chiar
De hulitori de regi vei fi deplânsă.
Ne pierdem sfântul libertăţii har,
Căci rugi ea-ti înălţase pe altar,
Din curcubeul ei ţesându-ţi nimb…
Iar tu, biet prinţ, lovit de greu amar,
Zadarnic soţul ei ai fost scurt timp,
Căci pruncul tău şi ea stau în cernitul limb!

CLXX

Ţi-a fost veşmântul de nuntire doliu,
Şi mort ţi-e al nuntirii fruct — şi-i moartă
Ea, tuturor mândrie şi orgoliu,
Cu păr de aur — dulcea ta consoartă!
I-ncredinţam a vieţii noastre soartă,
Şi chiar îl mai visăm pe prinţişor
Că a monarhilor coroană poartă…
Ca steaua îndrăgită de păstor
Era — însă s-a stins precum un meteor!

CLXXI

Vai nouă — şi nu ei! Ea doarme lin…
Ce-o aştepta? Nesigura iubire
A plebei, sfaturi ascunzând venin,
Minciuni, făţărnicie, linguşire,

Oracole de veacuri amăgire
Pentru urechi regeşti, până poporul
Regi mătură în grea tălazuire!
Ciudat destin, punând stăpânitorul
Pe-un taler —pe cellalt, căderea si omorul!

CLXXII

Avea şi ea aceeaşi soartă poate…
Dar inima mi crede! Preafrumoasă
Si plină de firească bunătate,
Ea, de curind şi mamă, şi mireasă,
O, cit ele singuri şi pustii ne lasă,
De la augustu-i soţ, la om de rând!
Ah, ne-a cutremurat a morţii coasă,
într-un electric lanţ încătuşind
Pe cei ce te iubeau ca pe un înger blând!

CLXXIII

Ci iată lacul Nemi, între dealuri
Impădurite, încât cruntul vânt,
Ce smulge arbori şi stârneşte valuri,
Dând spumelor spre cer cumplit avânt,
Nu-i turbură oglinzile, ce-i sunt
Reci, limpezi precum urile mocnite,
Ce nu-şi arată negrul lor frământ.
I-s ca un şarpe apele-adonnite,
în ele însele din veci încolăcite.

CLXXIV

Albano -i curge către vale. —aproape,
Şi Tibrul, spre mediterane spaţii,
Ce scaldă Latiumu -n val de ape.
De-aici „Cânt armele şi pe bărbaţii…"
Dură imperiile şi-mpăraţii.
Pe-aici căta şi Cicero hodină,
Să scape vrând de larmă şi ovaţii,
Iar lângă munţii ce de cer se-anină,
Unde-s sabinii, -un bard obişnuia să vină.

CLXXV

Dar am uitat că pelerinul meu
La templu a ajuns — şi bun rămas
îi spun, fiind la cap de drum şi eu.
Mediterana însă încă-un ceas
S-o contemplăm — şi, mai făcând popas
Pe Munţii-Albani, să admirăm se cade
Tot marea ce de tineri ne-a atras
Din Calpe să pornim spre unde roade
Greu Pontul Euxin în ţărmuri Symplegade

CLXXVI

Ani lungi, dar, vai, puţini s-au scurs de când
Îmi şi-al meu Harold hoinărim avan.
Am plâns şi-am suferit din când în când,
Dar parcă stând pe loc, munciţi de-alcan.
Ci totuşi, drumul nu ne-a fost în van,
Cilii ne-am primit răsplata chiar aice;
Am renăscut sub cerul diafan;
Pe mări şi pe uscat am fost ferice,
Cit oameni nu aflam, plăcerea să ne-o strica.

CLXXVII

O, de-aş avea-n deşert sălaş, alături
De-un suflet drag şi plin de frăgezime,
Şi gândul despre oameni dând în lături,
Pe ea doar s-o iubesc, urând pe nime
Voi, elemente, ce simţiri sublime
Stârniţi în mine, spirite alese
Nu pot afla şi eu sub orice clime?
Dar, vai, chiar de există, -s nenţelese
Şi nu intră cu noi în vorbă prea adese

CLXXVIII

Plăcere-i o pădure necălcată,
Şi-in ţărm pustiu e vrajă — şi e lume
în loc de om nestrăbătut vreodată;
E muzică-n vuindul val în spume; Iubind
Natura, mai putin drag nu-mi e
Nici omul; din ce-am fost, ori sunt, cu
Firea De vorbă stând, eu îmi doresc, anume,
Cu Universul să-mi unesc simţirea,

Spunând nici totul, nici tăcând de tot trăirea,

CLXXIX

Tălăzuieşte-adânc ocean de-azur!
O, mii de flote îţi plutesc pc val,
Dar omul, care strică totu-n jur,
Nimic nu-ţi strică dincolo de mal.
Nu omul ţie — tu-i eşti lui fatal,
Căci el o umbră doar pe apa ta e
Şi supt e de adâncul abisal,
Uitat ca stropul nensemnat de ploaie,
Fără sicriu, nici popi şi nici cernite straie.

CLXXX

Nu-ţi lasă urme-n val… Nici şesul tău
Nu-i prada lui — căci te răscoli cumplit
Şi-l scuturi ori îl sorbi în fund dehău.
El — laş — pământul de l-a pângărit,
Tu-l zvârli spre nori pe valul răzvrătit,
Ori pe o plaje, ori în vreun fiord,
în loc unde speranţe şi-a zidit,
Aproape foarte de râvnitul port…
Şi-aşa este firesc… Acolo zacă, mort!

CLXXXI

Te joci cu tunuri ce sparg ziduri groase,
Sfărmând cetăţi şi speriind popoare
Şi regilor le bagă spaima-n oase;
Leviathani din lemnul cel mai tare,
Ce-l fac cică stăpân pe-ntinsa mare
Pe om — în valul tău ca fulgu-s doar,
Căci s-au topit în apriga-ţi viitoare
Orgoliul Armadei, temerar,
Ori resturile ce-au rămas la Trafalgar.

CLXXXII

Pe ţărmul tău imperii înfloriră.
Cartagina, Atena, Roma, dar,
Când Timpul ori barbari le năruiră,
Tu ai rămas, ocean, la fel de clar.

Obrazul tău nu arc-un rid măcar;
Când state-au fost sortite pustiirii,
La fel vuieşte valul tău amar,
încât apururi ochii noştri miri-i
C-araţi ca-n cea dinţii clipită a Zidirii!

CLXXXIII

Oglindă eşti pentru-al Tăriei Domn,
Ce chipu-şi vede în furtuni… Eşti lin
Ori răscolit, apururi fără somn…
La Tropic, fierbi… La Pol, de gheţuri plin,
Eşti trenul Nevăzutului divin
Şi a Eternităţii-ntruchipare.
Nemăsurat şi ascultat deplin,
De monştri-i hula ta zămislitoare;
Eşti singur, nepătruns, din veci fără hotare.

CLXXXIV

Ocean imens! De prunc tu mi-ai fost scump!
Tânjeam să-ti joc pe piept cu valu-n spume,
Brizanţii tăi de ţărmuri când se rump;
N-aveam plăcere mai de pret, pe lume;
Când valurile nu ştiau de glume,
Chiar frica îmi stârnea plăceri, duium,
Copil al tău simţindu-mă, anume,
Şi mângâindu-ţi coama albă cum,
Ocean nemărginit, ţi-o mângâi şi acum!

CLXXXV

Sfârşit-am truda… Vocea mea răsună,
Stârnind ecouri, cea din urmă oară.
Se stinge-un vis prea lung cântat pe strună
Ca torţele ce bezna-mi luminară.
Ce-i scris, e scris… Nu-s ca odinioară,
Să pot cu rimele să mă mai joc.
Imaginile zboru-şi încetară,
Şi simt cum, sub al vârstei greu breloc,
Mocneşte tot mai stins lăuntricul meu foc.

CLXXXVI

Adio! E-un cuvânt ce întristează!
Vă zic adio totuşi celor care
Eroul mi-aţi urmat, cu mintea trează,
Şi în această ultimă-ncercare.
Măcar o amintire oarecare
Dacă-i păstraţi — o, n-a rupt în zadar
Atâtea încălţări prin lumea mare
Rămână el cu-al său destin amar,
Iar voi— cu-nvăţături din ce-a păţit măcar!

[1] Fie ca această aplicaţie să vă oblige să vă gândiţi la altceva. Niciun alt remediu în afară de acesta şi de timp, nu există cu adevărat" (Scrisori ale Regelui Prusiei şi a le dl. D 'Alember t) (fr.).

Table of Contents

CÂNTUL ÎNTÂI
CÂNTUL AL DOILEA
CÂNTUL AL TREILEA
CÂNTUL AL PATRULEA
[1]